

V Bruseli 9. júna 2022
(OR. en)

10064/22
ADD 1

FIN 648

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	8. júna 2022
Komu:	Generálny sekretariát Rady
Č. dok. Kom.:	COM(2022) 401 final/ANNEXES 1 to 3
Predmet:	PRÍLOHY k správe Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Dvoru audítorov Výročná správa o riadení a výkonnosti rozpočtu EÚ – rozpočtový rok 2021

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2022) 401 final/ANNEXES 1 to 3.

Príloha: COM(2022) 401 final/ANNEXES 1 to 3

V Štrasburgu 7. 6. 2022
COM(2022) 401 final

ANNEXES 1 to 3

PRÍLOHY

k

SPRÁVE KOMISIE

EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE A DVORU AUDÍTOROV

Výročná správa o riadení a výkonnosti rozpočtu EÚ – rozpočtový rok 2021

Výročná správa o riadení a výkonnosti rozpočtu EÚ

Zväzok II

Prílohy

Rozpočtový rok

2021

#EUBUDGET

Integrované podávanie
finančných správ a správ
o zodpovednosti za rok 2021

Európska komisia nezodpovedá za žiadne dôsledky opakovaného použitia tejto publikácie.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2022

© Európska únia 2022

Politika opakovaného použitia dokumentov Európskej komisie sa vykonáva na základe rozhodnutia Komisie 2011/833/EÚ z 12. decembra 2011 o opakovanom použití dokumentov Komisie (Ú. v. EÚ L 330, 14.12.2011, s. 39). Ak nie je uvedené inak, opakované použitie tohto dokumentu je povolené na základe medzinárodnej licencie Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znamená, že opakované použitie je povolené za predpokladu, že sa riadne uvedie zdroj a akékoľvek zmeny.

Na akékoľvek použitie alebo reprodukciu prvkov, ktoré nie sú vo vlastníctve Európskej únie, môže byť potrebné získať povolenie priamo od príslušných nositeľov práv.

Všetky fotografie © Európska únia, pokiaľ nie je uvedené inak.

Výročná správa o riadení a výkonnosti rozpočtu EÚ – zväzok II – prílohy – rozpočtový rok 2021

Tlačaná	ISBN 978-92-76-51013-0	ISSN 2599-7084	doi:10.2761/733952	KV-AQ-22-002-EN-C
PDF	ISBN 978-92-76-51012-3	ISSN 2599-7092	doi:10.2761/285345	KV-AQ-22-002-EN-N

Takisto k dispozícii:

Výročná správa o riadení a výkonnosti rozpočtu EÚ – zväzok I – rozpočtový rok 2021

Tlačaná	ISBN 978-92-76-49919-0	ISSN 2599-7084	doi:10.2761/022851	KV-AQ-22-001-EN-C
PDF	ISBN 978-92-76-49892-6	ISSN 2599-7092	doi:10.2761/093153	KV-AQ-22-001-EN-N

Výročná správa o riadení a výkonnosti rozpočtu EÚ – zväzok III – technické prílohy – rozpočtový rok 2021

Tlačaná	ISBN 978-92-76-51105-2	ISSN 2599-7084	doi:10.2761/762638	KV-AQ-22-003-EN-C
PDF	ISBN 978-92-76-51104-5	ISSN 2599-7092	doi:10.2761/064137	KV-AQ-22-003-EN-N

Obsah

PRÍLOHA 1 – HORIZONTÁLNE PRIORITY V ROKU 2021	5
1. Zabezpečenie obnovy a väčšej odolnosti	8
2. Stimulovanie dvojakej transformácie pre udržateľnú budúcnosť	12
3. Budovanie hospodárstva, ktoré pracuje v prospech ľudí	20
4. Posilňovanie Európy ako geopolitického aktéra	28
PRÍLOHA 2 – VNÚTORNÁ KONTROLA A FINANČNÉ RIADENIE	36
1. Výkonné nástroje na riadenie a ochranu rozpočtu EÚ v zložitom prostredí	37
2. Výsledky kontroly	49
3. Uistenia riadiacich subjektov	64
4. Ďalší vývoj: výhľad na rok 2022 a ďalšie obdobie	69
PRÍLOHA 3 MECHANIZMUS NA PODPORU OBNOVY A ODOLNOSTI: NOVÝ NÁSTROJ ZALOŽENÝ NA VÝKONNOSTI, KTORÝ SLUŽÍ NA OBNOVU EÚ	70

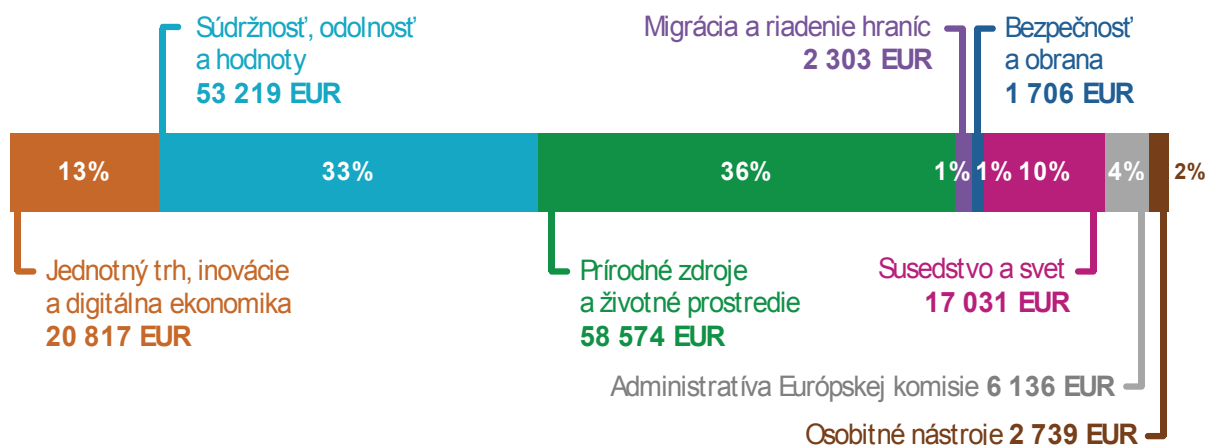
Príloha 1 –
Horizontálne priority
v roku 2021

Horizontálne priority v roku 2021

Rozpočet EÚ je čoraz dôležitejším nástrojom na plnenie priorít EÚ. Prostredníctvom programov sa z rozpočtu podporujú vnútorné aj vonkajšie priority EÚ a dosahovaním výsledkov, ktoré by nebolo možné dosiahnuť prostredníctvom nekoordinovaných vnútroštátnych výdavkov, sa vytvára európska pridaná hodnota. Programy EÚ sú navrhnuté tak, aby svojou vzájomnou prepojenosťou dosahovali synergie, katalyzovali súkromné a verejné financie a zabezpečovali koordinovanú podporu pre množstvo všeobecných politických priorít, ktoré tvoria základ hlavných ambícií Komisie pod vedením predsedníčky von der Leyenovej ⁽¹⁾.

Rozpočet na rok 2021 bol prvým v rámci viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027. Predstavoval jadro komplexnej reakcie EÚ na pandémiu COVID-19 a umožnil jej rýchlo a flexibilne reagovať na naliehavé potreby. Takisto naďalej prispieval k budovaniu základov budúcej udržateľnosti a prosperity EÚ, a to najmä investíciami do zelenej a digitálnej obnovy. Vďaka tomu bude možné zvýšiť odolnosť európskeho sociálneho hospodárstva a posilniť tvorbu pracovných miest. Rozpočet EÚ na rok 2021 dosiahol výšku 164 miliárd EUR v záväzkoch pridelených v rámci týchto okruhov.

Viacročný finančný rámec v roku 2021 Spolu 162 526 EUR

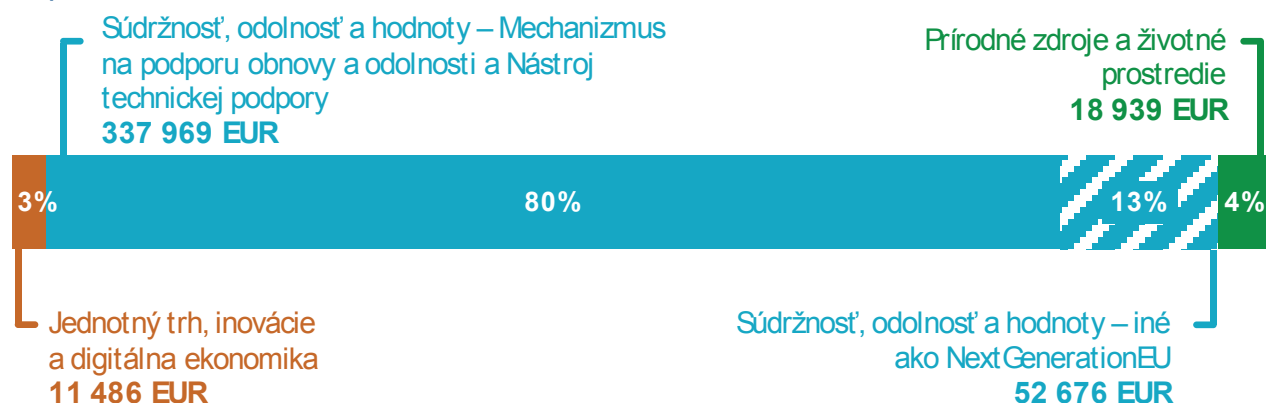
Viacročný finančný rámec: viazané rozpočtové prostriedky z rozpočtu EÚ na rok 2021 podľa rozpočtových okruhov (v mil. EUR).
Zdroj: Európska komisia.

Rozpočet EÚ je posilnený nástrojom NextGenerationEU s cieľom riešiť hospodársky a sociálny vplyv pandémie. NextGenerationEU je dočasný nástroj obnovy v hodnote 807 miliárd EUR ⁽²⁾ zahŕňajúci podporu, ktorá dopĺňa dlhodobý rozpočet EÚ, so zameraním na kľúčové prvé roky oživenia. Finančné prostriedky z nástroja NextGenerationEU sa investujú do viacerých programov, a preto sa opisujú v celej tejto prílohe.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/political-guidelines-next-commission_en_0.pdf.

⁽²⁾ 807 miliárd EUR v bežných cenách, 750 miliárd EUR v cenách roku 2018.

Nástroj NextGenerationEU v roku 2021

Spolu **421 070 EUR**

Viazané rozpočtové prostriedky z nástroja NextGenerationEU podľa rozpočtových okruhov (v mil. EUR).

Zdroj: Európska komisia.

V analýze výkonnosti uvedenej v tejto prílohe sa opisuje, ako programy EÚ prispievajú k viacerým prierezovým a vzájomne prepojeným politickým prioritám. Rozdeľuje sa do štyroch kľúčových tém:

- zabezpečenie obnovy a väčšej odolnosti,
- stimulovanie dvojakej transformácie pre udržateľnú budúcnosť,
- budovanie hospodárstva, ktoré pracuje v prospech ľudí,
- posilňovanie Európy ako geopolitického aktéra.

Toto zhrnutie je doplnením správ o jednotlivých programoch z prílohy 4, ktoré Európska komisia uvádza na webovom sídle [odkaz].

1. Zabezpečenie obnovy a väčšej odolnosti

Nástroj NextGenerationEU sa netýka len obnovy, ale bude formovať náš kontinent na desaťročia dopredu. Vybavíme naše spoločnosti a hospodárstva tak, aby boli silnejšie a odolnejšie.

Ursula von der Leyenová

predsedníčka Európskej komisie

Kríza spôsobená pandémiou COVID-19 poukázala na strategický význam posilnenia hospodárskej, sociálnej a inštitucionálnej odolnosti EÚ. Takisto upozornila na naliehavú potrebu zvýšiť pripravenosť EÚ na krízy a jej kapacitu reakcie na krízy, a to aj prostredníctvom investovania do spoľahlivých systémov zdravotnej starostlivosti a zlepšenia schopnosti EÚ reagovať na prírodné katastrofy a ďalšie núdzové situácie.

Tento oddiel sa týka hlavných zložiek reakcie EÚ, a to v prvom rade pokiaľ ide o podporu obnovy, a potom pokiaľ ide o vybudovanie základov silnejšej a odolnejšej EÚ.

Podpora obnovy v čase bezprostredne po pandémii

Kľúčovým cieľom rozpočtových činností EÚ v roku 2021 bolo dosiahnuť obnovu po hospodárskom otrase spôsobenom pandémiou COVID-19 a obmedzeniami zavedenými na zabránenie jej šíreniu. Dosiahlo sa to v podstate dvojakým prístupom: 1. poskytnutím čo najväčšej flexibility členským štátom na presmerovanie všetkých dostupných zdrojov v rámci dlhodobého rozpočtu na roky 2014 – 2020 na riešenie zdravotných a hospodárskych dôsledkov pandémie a 2. poskytnutím nových prostriedkov EÚ na podporu obnovy v krátkodobom horizonte, kým sa nezačnú prejavovať výsledky dlhodobej reakcie (opísanej ďalej).

Nasledujúce ustanovenia umožnili členským štátom presmerovať zostávajúce prostriedky z dlhodobého rozpočtu na roky 2014 – 2020 na financovanie reakcie na pandémiu.

- Z **Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus** sa poskytlo približne 8 miliárd EUR okamžitej likvidity na mobilizáciu investícií do zmiernenia vplyvu pandémie COVID-19, čím sa umožnila väčšia flexibilita pri uplatňovaní výdavkových pravidiel EÚ a rozšírila pôsobnosť Fondu solidarity EÚ.
- V **Investičnej iniciatíve v reakcii na koronavírus Plus** sa podobne zaviedla mimoriadna flexibilita, ktorá umožnila úplnú mobilizáciu celej nevyužitej podpory z európskych štrukturálnych a investičných fondov, ponúkla pokrytie 100 % výdavkov z rozpočtu EÚ za jeden účtovný rok a zjednodušila procesné kroky súvisiace s vykonávaním programov, využívaním finančných nástrojov a vykonávaním auditov.

Z iniciatívy Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe (REACT-EU) boli sprístupnené nové prostriedky vo výške 50,6 miliardy EUR⁽³⁾. Iniciatíva REACT-EU patrí k najväčším programom nástroja NextGenerationEU. Bola navrhnutá na poskytovanie finančných prostriedkov na projekty, ktorými sa posilňujú kapacity na nápravu dôsledkov krízy v kontexte pandémie COVID-19, ako aj investícií do činností prispievajúcich k príprave zelenej, digitálnej a odolnej obnovy hospodárstva. Operačne sa z iniciatívy REACT-EU posilnili príslušné programy na roky 2014 – 2020 a dopĺňajú sa ňou prostriedky pridelené na súdržnosť na roky 2021 – 2027. V roku 2021 prispela k poskytovaniu nepretržitej podpory pre sektor zdravotníctva, malé a stredné podniky a programy skráteného pracovného času a zároveň sa zameriavala na dlhodobú obnovu prostredníctvom digitálnych a zelených investícií v rámci nápravy dôsledkov krízy.

Rozpočet EÚ zohrával kľúčovú úlohu aj pri priamom riešení núdzových situácií v oblasti zdravia, a to najmä prostredníctvom financovania časti počiatočných nákladov z nástroja núdzovej podpory s objemom 2,7 miliardy EUR. EÚ vyrokovala v rámci diverzifikovanej stratégie v oblasti vakcín zameranej na zaistenie čo najskoršieho prístupu k bezpečným a účinným vakcínám predbežné kúpne zmluvy s ôsmimi výrobcami vakcín (AstraZeneca, BioNTech-Pfizer, CureVac, Johnson & Johnson, Moderna a Sanofi–GlaxoSmithKline, Novavax a Valneva). Vďaka tomuto koordinovanému prístupu EÚ mohli členské štáty spoločne znášať nevyhnutné riziko investovania do vývoja v tom čase neoverených vakcín a mali prístup k širokému portfóliu technológií výroby potenciálnych vakcín a spoločností vyrábajúcich vakcíny.

Z rozpočtu EÚ sa tieto vakcíny čiastočne uhradili prostredníctvom nástroja núdzovej podpory. Ide o nástroj určený na to, aby sčasti aj prostredníctvom rýchlych mechanizmov verejného obstarávania podporoval najrôznejšie ciele opatrenia, keď si riešenie danej potreby vzhľadom na jej rozsah, rýchlosť alebo cezhraničnú povahu vyžaduje koordinovanú intervenciu EÚ.

V súčasnosti má EÚ jednu z najvyšších mier vakcinácie na svete, keďže 82 %⁽⁴⁾ dospelaj populácie EÚ bolo aspoň raz zaočkovaných.

Z nástroja núdzovej podpory sa financovala⁽⁵⁾ aj infraštruktúra na vydávanie a overovanie interoperabilných preukazov o očkovaní, testovaní alebo prekonaní ochorenia COVID-19 (náklady vo výške 16 miliónov EUR). Nariadenie o digitálnom COVID preukaze EÚ vstúpilo do platnosti 1. júla 2021 a prispelo k uľahčeniu bezpečného a voľného pohybu občanov v rámci EÚ počas pandémie, a tým aj k opätovnému otvoreniu EÚ – čo je predpokladom hospodárskej obnovy.

Budovanie dlhodobo silnejšej a odolnejšej EÚ

Kríza upozornila aj na dôležitosť prijatia rozhodujúcich krokov v oblasti budovania silnejšej, odolnejšej a udržateľnejšej budúcnosti. Z uvedeného dôvodu je väčšina finančných prostriedkov z nástroja NextGenerationEU (do výšky 724 miliárd EUR)⁽⁶⁾ vyčlenená na Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti. Je to inovačný nástroj výnimočnej a dočasnej povahy určený na pomoc členským štátom pri realizácii investícií a reforiem v záujme formovania ich dlhodobej trajektórie hospodárskeho

⁽³⁾ Iniciatíva REACT-EU je rozdelená do dvoch tranží: väčšina je k dispozícii na programovanie v roku 2021 (39,6 miliardy EUR) a zvyšok v roku 2022 (10,8 miliardy EUR).

⁽⁴⁾ K 13. máju 2022 dosiahla plná zaočkovanosť dospelaj populácie 62,4 %.

⁽⁵⁾ Ďalšie iniciatívy financované z nástroja núdzovej podpory sa uvádzajú tu: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/emergency-support-instrument_sk.

⁽⁶⁾ Pozostáva z grantov (338 miliárd EUR) a pôžičiek (386 miliárd EUR), pričom sumy sú uvedené v bežných cenách.

rastu v súlade s kľúčovými prioritami EÚ, a to najmä urýchlením zelenej a digitálnej transformácie. Nástroj je štruktúrovaný do šiestich pilierov: zelená transformácia, digitálna transformácia, hospodárska súdržnosť, produktivita a konkurencieschopnosť, sociálna a územná súdržnosť, zdravie, hospodárska, sociálna a inštitucionálna odolnosť a politiky pre budúcu generáciu.

V nariadení, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, sa členské štáty vyzývajú, aby Komisii predložili národné plány obnovy a odolnosti. V týchto plánoch členské štáty predkladajú svoje reformné a investičné programy na podporu obnovy a posilnenie odolnosti, a to najmä prostredníctvom riešenia výziev uvedených v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny vypracovaných v rámci európskeho semestra a príslušnými príspevkami k šiestim politickým pilierom stanoveným v článku 3 nariadenia. V nariadení sa od členských štátov takisto vyžaduje, aby vysvetlili, ako majú ich plány prispievať ku klimatickým a k digitálnym cieľom, rodovej rovnosti a rovnakým príležitostiam pre všetkých. V prílohe III k tejto správe sa vysvetľuje postup posudzovania plánov.

Rada v roku 2021 na základe návrhu Komisie schválila 22 plánov obnovy a odolnosti. Na tieto schválené plány boli pridelené finančné prostriedky v celkovej výške 291 miliárd EUR vo forme nenávratného financovania a 154 miliárd EUR vo forme úverov ⁽⁷⁾. Dve tretiny sumy financovania a úverov sa vzťahujú na investície a jedna tretina zahŕňa opatrenia týkajúce sa reforiem. Vykonávanie opatrení sa sleduje prostredníctvom súboru míľnikov a cieľov, ktoré sa majú splniť do augusta 2026. Dôležitou inováciou je to, že finančné prostriedky sa budú v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti poskytovať vo viacerých splátkach na základe dosahovania dohodnutých míľnikov a cieľov členskými štátmi.

V decembri 2021 Komisia poskytla prvú platbu – v súlade s míľníkmi a cieľmi – Španielsku, a to vo výške 10 miliárd EUR. Táto nenávratná finančná podpora bola vyplatená na základe toho, že Španielsko dosiahlo príslušných 52 míľnikov zahŕňajúcich reformy v oblasti udržateľnej mobility, energetickej efektívnosti, dekarbonizácie, pripojiteľnosti, verejnej správy, zručností, vzdelávania a sociálnych aspektov, výskumu a vývoja, pracovnej a fiškálnej politiky, ako aj toho, že posilnilo svoj systém auditov a kontrol na vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

K zlepšeniu odolnosti voči budúcim núdzovým situáciám v oblasti zdravia prispelo zriadenie Úradu pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie. Tento orgán, ktorého zriadenie oznámila predsedníčka von der Leyenová v správe o stave Únie v roku 2021, je kľúčovým pilierom európskej zdravotnej únie a jeho poslaním je predvídať a odhaľovať hrozby a potenciálne zdravotné krízy, predchádzať takýmto hrozbám a krízam a reagovať na ne, a to prostredníctvom získavania informácií a budovania kapacít. Úzko spolupracuje so zdravotnými agentúrami na úrovni EÚ a členských štátov, s priemyslom a medzinárodnými partnermi na zlepšovaní pripravenosti EÚ na núdzové situácie v oblasti zdravia. Orgánu bol na účely plnenia jeho cieľov pridelený v období 2022 – 2027 rozpočet približne 6 miliárd EUR z rôznych programov (ako napríklad EU4health, Horizont Európa a mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany).

Budovanie odolnosti si vyžaduje aj zlepšenie pripravenosti na riešenie katastrof. S týmto cieľom sa v rámci mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany posilňuje spolupráca v otázkach civilnej ochrany medzi členskými štátmi EÚ a šiestimi ďalšími zúčastnenými štátmi. Hoci Európska komisia uznáva, že hlavná zodpovednosť za civilnú ochranu spočíva na členských štátoch, poskytuje vnútroštátnym orgánom doplnkovú podporu, ktorej hlavným cieľom je zlepšiť prevenciu katastrof,

⁽⁷⁾ O úvery požiadalo šesť členských štátov (Grécko, Taliansko, Cyprus, Portugalsko, Rumunsko a Slovinsko).

pripravenosť a reakciu na ne prostredníctvom zvýšenia kapacít reakcie na krízy (či už ide o lesné požiare, núdzové situácie v oblasti zdravia a situácie zdravotnej naliehavosti, alebo o chemické, biologické, rádiologické, prípadne jadrové incidenty), ktoré presahujú schopnosť krajiny individuálne reagovať. Komisia preto zohráva kľúčovú úlohu pri koordinácii reakcie na katastrofy na celom svete, pričom prispieva na pokrytie aspoň 75 % nákladov na dopravu a/alebo prevádzkových nákladoch spojených s nasadením. Nový návrh prijatý v apríli 2021 umožní EÚ zohrávať aktívnejšiu úlohu a zabezpečuje väčšiu flexibilitu mechanizmu pri podpore členských štátov, najmä ak ich v rovnakom čase postihujú rozsiahle a zložité núdzové situácie.

- Pri príprave na sezónu lesných požiarov v roku 2021 Komisia spolufinancovala dostupnosť **hasičskej letky rescEU** s cieľom riešiť potenciálne nedostatky pri reakcii na lesné požiare. Šesť členských štátov EÚ (Grécko, Španielsko, Francúzsko, Chorvátsko, Taliansko a Švédsko) dalo ostatným členským štátom k dispozícii spolu 11 lietadiel a šesť vrtuľníkov na hasenie požiarov pre prípad núdzovej situácie výmenou za finančný príspevok na pohotovostné náklady na tieto kapacity. V súčasnosti prebiehajú prípravy na sezónu lesných požiarov v roku 2022.
- V rámci mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany vytvorila Komisia **strategickú rezervu a mechanizmus distribúcie zdravotníckeho vybavenia v systéme rescEU**, do ktorých svojimi zásobami prispieva deväť členských štátov. Táto rezerva umožňuje rýchle dodanie zdravotníckeho vybavenia (ako napríklad ventilátorov a osobných ochranných prostriedkov) všade v EÚ a v tretích krajinách.
- Nástroj núdzovej podpory sa využíval aj pri obstarávaní **zdravotníckeho materiálu, pomoci zdravotníckemu personálu a operačnej podpore pre mobilné zdravotnícke kapacity**. Zdravotnícky personál a zdravotnícke tímy sú vďaka tomu k dispozícii tam, kde sú v Európe najpotrebnejšie, a zároveň sa tým poskytuje pomoc pri preprave nákladu.

2. Stimulovanie dvojakej transformácie pre udržateľnú budúcnosť

Ďalšej generácii chceme zanechať zdravú planétu, ako aj kvalitné pracovné miesta a rast, ktorý neškodí našej prírode.

Ursula von der Leyenová

predsedníčka Európskej komisie

Zelená a digitálna transformácia tvoria ústredný prvok politiky EÚ a jej stratégie obnovy. Určenie ochrany klímy a biodiverzity, ako aj digitálnej transformácie za ústredný prvok modelu sociálneho a hospodárskeho rastu EÚ je nevyhnutným predpokladom na zaistenie jej udržateľnosti. Vzhľadom na silnú celosvetovú konkurenciu v oblasti kontroly digitálnych technológií je mimoriadne dôležité, aby mali podniky, verejné sektory a výskumníci v EÚ prístup k výpočtovým údajom, umelej inteligencii a digitálnej infraštruktúre pochádzajúcim z i EÚ. Okrem toho je v záujme dosiahnutia cieľa zníženia emisií skleníkových plynov o 55 % do roku 2030 potrebné podporovať a stimulovať inovatívne a nízkouhlíkové technológie. Rozpočet EÚ zohráva mimoriadne dôležitú úlohu vo všetkých týchto oblastiach.

Európska zelená dohoda predstavuje návod na udržateľný rast

Zelená transformácia je ústredným prvkom stratégie rastu EÚ. Zelená transformácia, ktorá je kľúčová pre udržateľnú budúcnosť, prispieva k dekarbonizácii európskeho hospodárstva a stimulovaniu konkurencieschopnosti priemyslu EÚ, pričom zároveň posilňuje dlhodobú energetickú nezávislosť EÚ. Jej súčasťou sú aj snahy o dosahovanie cieľov týkajúcich sa klímy a biodiverzity pri súčasnom zabezpečovaní spravodlivej transformácie pre všetkých.

Boj proti zmene klímy svojou podstatou presahuje vnútroštátne hranice a vyžaduje si činnosti na úrovni EÚ aj na medzinárodnej úrovni. EÚ môže v rámci svojej činnosti využiť značné úspory z rozsahu, spojiť zdroje s cieľom dosiahnuť kritické množstvo a prispieť k posilneniu EÚ na medzinárodnej scéne.

Klíma	Biodiverzita
Do konca roka 2020 sa vďaka regionálnym fondom dosiahlo zvýšenie dodatočnej kapacity na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov o 2 735 megawatthodín.	Do konca roka 2020 sa vďaka finančným prostriedkom z programu LIFE obnovilo alebo získalo lepší stav ochrany viac ako 15 000 km ² biotopov.
V partnerských krajinách sa naplánovala na roky 2014 – 2020 s podporou EÚ inštalácia kapacity výroby energie z obnoviteľných zdrojov	V partnerských krajinách bolo vďaka podpore rozvojových projektov EÚ v rokoch 2013 až 2021 chránených 909 620 km ² oblastí bohatých na

18 000 megawatthodín.

biodiverzitu a lesných oblastí.

EÚ sa zaviazala vyhradiť významnú časť svojho rozpočtu na financovanie intervencií v oblasti klímy. Z najnovších dostupných informácií vyplýva, že v rokoch 2014 až 2020 EÚ vyhradila ekvivalent sumy 221 miliárd EUR, čiže 20,6 % svojho celkového viacročného rozpočtu, na opatrenia v oblasti klímy ⁽⁸⁾. Na obdobie 2021 – 2027 Komisia zvýšila celkovú cieľovú sumu príspevku z rozpočtu EÚ (rozšíreného o nástroj NextGenerationEU) na začleňovanie klimatického hľadiska na 30 %. Táto cieľová hodnota sa podporuje aj prostredníctvom regionálnej politiky, v rámci ktorej sa vyčlenila právne záväzná časť rozpočtu vo výške 30 % na Európsky fond regionálneho rozvoja a 37 % na Kohézny fond. A napokon Komisia vypracovala a zverejnila novú metodiku na základe koeficientov EÚ s cieľom zaistiť efektívny a vhodný prístup k výpočtu dosahovania tohto cieľa.

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti bude predstavovať kľúčový príspevok ku klimatickému cieľu. Tento mechanizmus je určený na pomoc EÚ pri dosahovaní cieľa klimatickej neutrality do roku 2050, pričom 37 % z jeho finančného krytia sa vyčleňuje na investície a reformy v oblasti klímy. V rámci 22 plánov obnovy a odolnosti schválených v roku 2021 vyčlenili členské štáty takmer 40 % výdavkov na klímu, čo vysoko presahuje cieľovú hodnotu 37 %. Investície uvedené v plánoch obnovy a odolnosti schválených Radou sa týkajú širokého rozsahu sektorov. Približne 70,7 miliardy EUR sa napríklad plánuje vynaložiť na zlepšenie udržateľnosti európskeho systému mobility, k čomu patrí aj inovácia a modernizácia železničných sietí a vybudovanie novej infraštruktúry pre alternatívne palivá.

Spolu 137 538 EUR

Príspevok v oblasti klímy v roku 2021 (v mil. EUR).

Zdroj: Európska komisia.

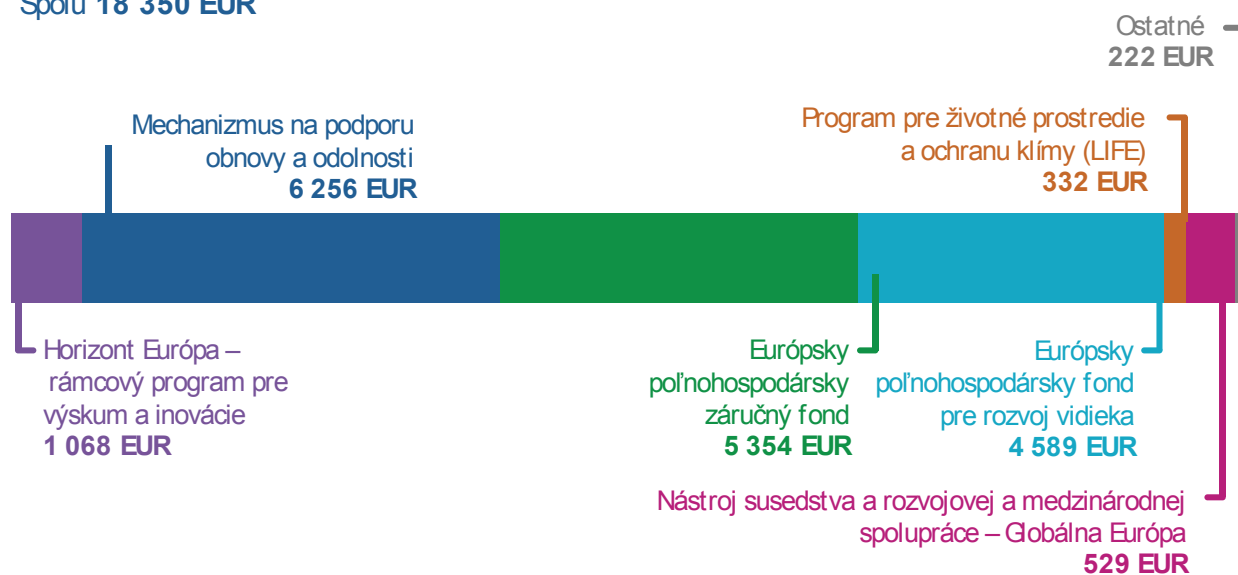
⁽⁸⁾ Ide o aktualizáciu hodnoty z výročnej správy o riadení a výkonnosti rozpočtu za rok 2020, v ktorej sa zohľadňujú nové dostupné informácie o účele použitia finančných prostriedkov EÚ vynaložených v rámci zdieľaného riadenia a na technické opravy (vrátane započítania spolufinancovania v Európskom sociálnom fonde, ako ho stanovil Európsky dvor audítorov vo svojej najnovšej osobitnej správe o klíme).

Podľa výpočtov Komisie sa z rozpočtu EÚ v roku 2021 financovali intervencie v oblasti klímy v hodnote približne 138 miliárd EUR (32 % celkového rozpočtu). Ide napríklad o tieto intervencie:

- **Pokračujúca podpora štrukturálnych zmien, ktoré hospodárstvo EÚ potrebuje na dosiahnutie klimatickej neutrality a energetickej nezávislosti**, prostredníctvom fondov politiky súdržnosti a [Nástroja na prepájanie Európy](#).
- **Nové výskumné a inovačné projekty** začaté v roku 2021 v rámci programov Horizont 2020 a Horizont Európa vrátane hlavných projektov týkajúcich sa zelených letísk a prístavov, nových partnerstiev/spoločných podnikov (napr. týkajúcich sa spoločného podniku SESAR 3, spoločného podniku pre európske železničné, pre čisté letectvo a pre čistý vodík a partnerstiev pre cestnú a vodnú dopravu s nulovými emisiami), ako aj začatie klimatických misií (napr. týkajúcich sa adaptácie na zmenu klímy, klimaticky neutrálnych a inteligentných miest, čistých oceánov).
- **Podpora radikálnych inovácií.** EIC Akcelerátor zverejnil v roku 2021 výzvu, ktorá bola osobitne určená na podporu inovácií v rámci Európskej zelenej dohody. Zameriava sa na priority EÚ v oblasti transformácie na zelenú, digitálnu a zdravú spoločnosť, pričom osobitná pozornosť sa venuje inováciám v jednej z týchto oblastí: nízkouhlíkové priemyselné odvetvia, hĺbková obnova budov, energia z obnoviteľných zdrojov, batérie a ďalšie zásobníky energie. Zavádzanie inovácií je stimulom na dosiahnutie cieľov EÚ.
- **Podpora malým a stredným podnikom.** Od 30. septembra 2021 sa z kapitálového nástroja pre rast v rámci programu EÚ pre konkurencieschopnosť podnikov a malých aj stredných podnikov investovalo 6,7 milióna EUR do [fonde rizikového kapitálu, ktorý je zameraný na čisté technológie](#), s cieľom zabezpečiť malým a stredným podnikom možnosť rastu smerom k udržateľnej budúcnosti.
- **Nadobúdanie zručností, ktoré podporujú ciele EÚ v oblasti zmiernenia zmeny klímy.** Viaceré spoločné magisterské študijné programy Erasmus Mundus sa týkajú priamo problematiky zmeny klímy, napríklad [magisterské štúdium zamerané na klímu a udržateľnosť miest](#), ktorého vysokokvalifikovaní absolventi dokážu porozumieť odolnosti proti zmene klímy v mestách, posúdiť ju a riadiť tak, aby sa dalo žiť vo svete, ktorý je o 1,5 °C teplejší, a [magisterské štúdium zamerané na energiu z obnoviteľných zdrojov v morskom prostredí](#), ktorý je prispôsobený plneniu potrieb spoločností v oblasti energie z morských obnoviteľných zdrojov a ktorého medzinárodnú orientáciu posilňujú svojou priamou účasťou ako pridružení partneri renomované výskumné centrá, malé a stredné podniky a veľké spoločnosti z odvetvia. Ďalším príkladom je podpora poskytovaná z Európskeho sociálneho fondu od roku 2016 na Sardínii viac ako 5 000 uchádzačom o zamestnanie pri hľadaní práce v rámci európskeho zeleného a modrého hospodárstva; spočiatku posilňovaním ich zručností prostredníctvom prípravy na pracovisku, stáží a odbornej prípravy ukončenej získaním osvedčenia a potom pri zakladaní vlastných podnikov.
- **Podpora inovatívnych a nízkouhlíkových technológií potrebných na nízkouhlíkovú transformáciu EÚ a investovanie do nich.** [Inovačný fond](#) zabezpečuje finančné stimuly a podporuje projekty s vysokoinovátívnymi technológiami, procesmi alebo produktmi, ktoré sú dostatočne prepracované a majú veľký potenciál znižovať emisie skleníkových plynov. V roku 2021 bolo s cieľom rozšíriť malé projekty čistých technológií prijatých v rámci prvých dvoch výziev na predkladanie projektov 540 návrhov a podpísaných prvých 30 dohôd o grante.

Viacročný finančný rámec na roky 2021 – 2027 sa tiež vo väčšej miere venuje ochrane biodiverzity. Vďaka svojej ambícii začať už od roku 2024 vyčleňovať na tento cieľ 7,5 % ročných prostriedkov a od roku 2026 tento podiel zvýšiť na 10 % svojich ročných prostriedkov sa rozpočet EÚ podieľa na dosahovaní cieľov stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030. V roku 2021 Komisia vypočítala, že na zohľadňovanie biodiverzity bolo vyčlenených 18 miliárd EUR, resp. 4,3 % rozpočtu EÚ vrátane nástroja NextGenerationEU.

Spolu 18 350 EUR

Príspevok v oblasti biodiverzity v roku 2021 (v mil. EUR).

Zdroj: Európska komisia.

- Európska environmentálna agentúra poskytuje v rámci služby monitorovania krajiny programu Copernicus **geopriestorovo podrobné produkty týkajúce sa informácií o celoeurópskej a miestnej krajinnej pokrývke a využívaní pôdy**. Miestna zložka sa zameriava na oblasti EÚ náchylné na konkrétne environmentálne výzvy a problémy. V rámci tejto miestnej zložky ponúka Európska environmentálna agentúra informácie o problematických miestach chránených v sústave Natura 2000, ktoré sa používajú na posúdenie ochrany a stavu týchto lokalít a toho, či je zjavný ústup trávnych porastov. Stav problematických miest sústavy Natura 2000 zabezpečuje ich presné zmapovanie a možno ho využiť na upriamenie pozornosti na udalosti, ktoré ohrozujú ochranu lokalít.
- Pokiaľ ide o ochranu biodiverzity, **integrováný projekt v oblasti ochrany prírody LIFE – MarHa na účinné a spravodlivé riadenie morských biotopov vo Francúzsku**, sa zameriava na zlepšenie stavu ochrany všetkých druhov francúzskych morských biotopov uvedených v smernici o biotopoch. Krátkodobým cieľom projektu je dosiahnuť do roku 2025 dobrý stav ochrany aspoň polovice biotopov. Okrem programu LIFE projekt uľahčuje koordinované využitie doplnkového financovania v hodnote približne 50 miliónov EUR z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka, Európskeho fondu regionálneho rozvoja a z vnútroštátnych finančných prostriedkov.
- Írsko bude podporovať **obnovu rašelinísk**, čo je opatrenie, ktoré má potenciál propagovať a podporovať návrat flóry a fauny v týchto oblastiach. V írskom pláne sa odhaduje, že vďaka vykonávaniu posilnených opatrení rekultivácie by sa v priebehu 30 rokov malo zabrániť emisiám CO² v objeme 3,3 milióna ton.

Zosúladenie rozpočtu EÚ s environmentálnymi cieľmi EÚ sa posilnilo vďaka požiadavke dodržiavať zásadu „nespôsobať škodu“. Podľa [medziinštitucionálnej dohody](#) medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Komisiou musí byť plnenie rozpočtu na roky 2021 – 2027 v súlade s touto zásadou, ako je to zakotvené v Európskej zelenej dohode. Cieľom je zabezpečiť, aby žiadna časť rozpočtu – bez ohľadu na to, či sa považuje za významnú z hľadiska klímy – nepoškodila ciele EÚ v oblasti klímy a životného prostredia alebo aby nebola v rozpore s ich dosahovaním.

V rozpočte EÚ sa zohľadňuje aj význam spravodlivého riešenia spoločenských a hospodárskych účinkov transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo, a to opäť v súlade s Európskou zelenou dohodou a akčným plánom na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv ⁽⁹⁾. Nový Mechanizmus spravodlivej transformácie je určený na pomoc pri podpore regiónov, odvetví a pracovníkov negatívne postihnutých transformáciou. Podpora z Fondu na spravodlivú transformáciu sa poskytuje regiónom, ktoré boli v jednotlivých členských štátoch zasiahnuté najviac, a to na základe predloženia územných plánov schválených Komisiou v rámci programov politiky súdržnosti. V dôsledku jeho neskorého prijatia neboli programy Fondu na spravodlivú transformáciu ešte schválené a realizácia sa oneskoruje ⁽¹⁰⁾. Po začatí jeho činnosti sa očakáva, že sa z mechanizmu v rokoch 2021 až 2027 využije približne 55 miliárd EUR v rámci troch rôznych pilierov.

Fond na spravodlivú transformáciu	Schéma na spravodlivú transformáciu	Úverový nástroj pre verejný sektor
<ul style="list-style-type: none"> • Z fondu sa budú financovať činnosti ako investície do malých a stredných a stredných podnikov, výskumné výskumné a inovačné činnosti, činnosti, obnova a modernizácia a modernizácia sietí diaľkového diaľkového vykurovania, digitalizácia, digitálne inovácie inovácie a digitálna pripojiteľnosť a posilnenie 	<ul style="list-style-type: none"> • Schéma bude mobilizovať prostriedky v súkromnom sektore, a to čiastočne vďaka Poradenskému centru InvestEU, ktoré bude pôsobiť ako ústredné vstupné miesto pre požiadavky požiadavky týkajúce sa poradenskej podpory. 	<ul style="list-style-type: none"> • Z nástroja sa budú financovať investície, okrem okrem iných oblastí, do energie energie z obnoviteľných zdrojov, zdrojov, zelenej a udržateľnej a udržateľnej mobility, environmentálnej infraštruktúry infraštruktúry na inteligentné inteligentné nakladanie s odpadmi a hospodárenie s vodami, ako aj do obnovy

Nový navrhnutý Sociálno-klimatický fond je určený na pomoc pri riešení sociálnych a distribučných vplyvov klimatickej transformácie podľa balíka opatrení Fit-for-55 ⁽¹¹⁾.

Konkrétnejšie je cieľom fondu zmierňovať účinky navrhovaného zavedenia obchodovania s emisiami pre sektor budov a odvetvie cestnej dopravy na najzraniteľnejšie osoby v spoločnosti. Navrhovaný Sociálno-klimatický fond dopĺňa opatrenia v rámci Mechanizmu spravodlivej transformácie a Európskeho sociálneho fondu plus.

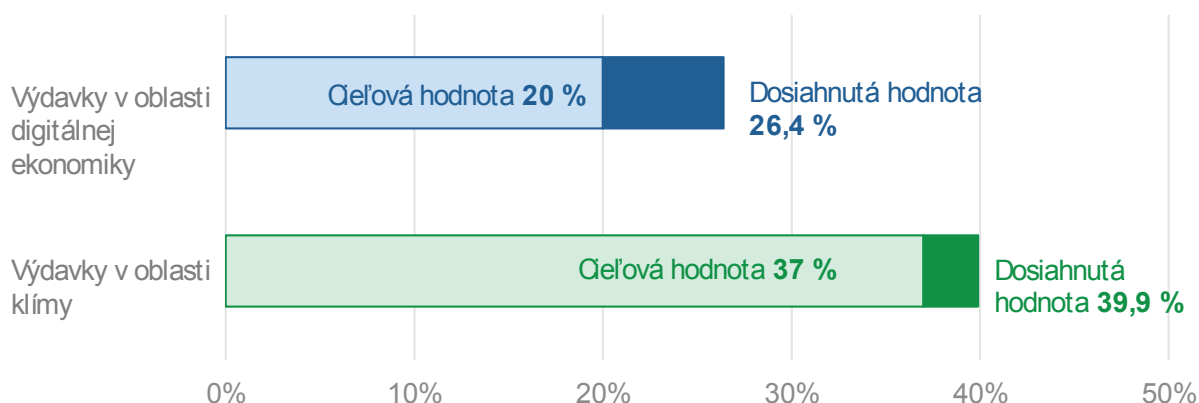
Digitálna transformácia na posilnenie potenciálu rastu EÚ

Zavádzanie digitálnych technológií prináša EÚ významné príležitosti na rast. Cieľom Komisie je pripraviť Európu na digitálny vek a na tento účel zabezpečiť pre občanov, podniky a verejné správy novú generáciu digitálnych technológií, vhodné zvyšovanie úrovne zručností a získavanie nových zručností, z čoho budú mať prínos všetci. Z tohto dôvodu sa zákonodarcovia dohodli na vyčlenení aspoň 20 % finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na reformy a investície zamerané na podporu digitálnych cieľov. Prvotné ukazovatele sú sľubné, keďže v 22 plánoch obnovy a odolnosti prijatých do konca roka 2021 sa vyčleňuje 26 % finančných prostriedkov na reformy a investície zamerané na podporu digitálnej transformácie.

⁽⁹⁾ [Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv.](#)

⁽¹⁰⁾ Od roku 2021 sa neuskutočnili žiadne platby do Fondu na spravodlivú transformáciu.

⁽¹¹⁾ Oznámenie Komisie – „Fit for 55“: plnenie cieľa EÚ v oblasti klímy do roku 2030 na ceste ku klimatickej neutralite, [COM\(2021\) 550 final.](#)

Obrázok znázorňuje príspevok Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti k rôznym prioritám. Výpočty sú založené na metodikách stanovených v prílohách VI a VII k nariadeniu o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti.

Zdroj: Európska komisia.

- K hlavným úspechom patrili investície zohľadnené v **talianskom pláne na posilnenie sústavy a digitalizáciu elektrizačnej sústavy**, ktorých cieľom je zvýšiť kapacitu siete, a tak umožniť ďalšiu integráciu výroby energie z obnoviteľných zdrojov. Ide o príklad projektu, ktorý je kombináciou oboch aspektov dvojakej transformácie, pri ktorej sa klíma a digitálna oblasť považujú za hlavné súčasti obnovy Európy po pandémii.
- Pokračuje sa v zavádzaní miestneho bezdrôtového pripojenia prostredníctvom **programu WiFi4EU**, ktoré už v súčasnosti v Európe presahuje 8 000 inštalovaných sietí a má viac ako 83 000 aktívnych prístupových bodov.
- V júni 2021 bol položený a uvedený do prevádzky **nový optický podmorský kábel EllaLink** spájajúci Európu s Latinskou Amerikou. Vďaka tejto 6 000 km dlhej podmorskej dátovej diaľnici sa oba regióny prostredníctvom skutočného digitálneho partnerstva k sebe priblížili viac než kedykoľvek predtým. Výskumným a vzdelávacím spoločenstvám na oboch brehoch Atlantického oceánu umožnil začať využívať toto sieťové pripojenie s vysokou kapacitou a nízkym oneskorením program BELLA ⁽¹²⁾ spolufinancovaný Európskou komisiou.

Program Digitálna Európa formuje digitálnu transformáciu Európy. Misiou programu je posilniť otvorenú strategickú autonómiu a konkurencieschopnosť EÚ, ako aj kritické digitálne kapacity EÚ, a to zameraním na tieto kľúčové oblasti: vysokovýkonná výpočtová technika, infraštruktúra cloud to edge, dátové priestory a umelá inteligencia, kybernetická bezpečnosť, potrebné zvyšovanie úrovne zručností na účely poskytovania týchto pokročilých technológií pracovnej sile, zavádzanie týchto technológií a ich najlepšie využívanie v kritických sektoroch ako energetika alebo klíma a podpora priemyslu, malých a stredných podnikov, ako aj verejných správ pri ich digitálnej transformácii. Napriek oneskorenému prijatiu ustanovujúceho nariadenia sa Komisii v roku 2021 podarilo prijať súbor pracovných programov, po ktorom ihneď nasledoval prvý súbor grantových výziev.

⁽¹²⁾ Názov programu BELLA je skratkou z angl. „*building the Europe link to Latin America*“ (budovanie prepojenia medzi Európou a Latinskou Amerikou), pričom tento program slúži na podporu dlhodobej prepojitelnosti európskych a latinskoamerických výskumných a vzdelávacích spoločenstiev, čím významne zlepšuje spoluprácu medzi vedeckou a akademickou obcou týchto dvoch regiónov.

 <p>Vysokovýkonná výpočtová technika</p> <p>Zavádzanie špičkových exaflopových a výkonnejších ako exaflopových superpočítačových kapacít a zabezpečovanie prístupu k nim.</p>	 <p>Umelá inteligencia</p> <p>Zavádzanie spoločných dátových priestorov na úrovni celej EÚ založených na federovanej infraštruktúre cloud to edge a podpora testovania a prijímania riešení založených na umelej inteligencii.</p>
 <p>Kybernetická bezpečnosť</p> <p>Vytváranie pokročilých možností v oblasti kybernetickej bezpečnosti, ktorými sa zabezpečí široké zavedenie najmodernejších riešení v oblasti kybernetickej bezpečnosti v rámci celého európskeho hospodárstva.</p>	 <p>Pokročilé digitálne zručnosti</p> <p>Posilňovanie akademickej excelentnosti v digitálnej oblasti zvyšovaním počtu možností vzdelávania v oblasti technológií, akými sú vysokovýkonná výpočtová technika, kybernetická bezpečnosť a umelá inteligencia, a podpora digitálnej gramotnosti.</p>

Zintenzívnenie najlepšieho využívania technológií

Zavedenie siete európskych centier digitálnych inovácií, ktoré podporujú digitálnu transformáciu európskych verejných a súkromných organizácií. Takisto sa budú riešiť kľúčové spoločenské výzvy prostredníctvom zavádzania technológií s veľkým vplyvom, pričom sa zároveň umožnia cezhraničné interoperabilné digitálne verejné služby a podporí inkluzívny a dôveryhodný digitálny priestor.

Program Digitálna Európa, príklady činností.

Zdroj: Európska komisia.

Technologický pokrok a výskum prinášajú inovatívne vesmírne aplikácie, ktoré sú prospešné pre náš každodenný život. Dosiahol sa pokrok v globálnych navigačných satelitných systémoch EÚ Galileo a EGNOS⁽¹³⁾, a v systéme EÚ na pozorovanie Zeme Copernicus, čím sa zvýšila spoľahlivosť a výkonnosť poskytovaných služieb. Koncoví používatelia využívajú presnejšie a spoľahlivejšie informácie o polohe, ako aj podrobné a spoľahlivé úplné, bezplatné a otvorené údaje a informácie z pozorovania Zeme na účely modernizácie dopravy, precízneho poľnohospodárstva a podpory udržateľnosti. Copernicus sa podieľa na posudzovaní vplyvu zmeny klímy, a to aj podporou činností počas veľkých katastrof. Galileo môže prispievať k podpore palivovo účinnej dopravy, pomáhať námorníkom a pilotom pri bežných činnostiach alebo ho možno využiť pri vyhľadávaní ľudí v núdzi.

Vesmírny program: hlavné úspechy v roku 2021

- Na konci roka 2021 sa používalo 2,5 miliardy zariadení fungujúcich so systémom Galileo.
- Galileo má trojnásobne vyššiu presnosť určovania polohy ako ostatné systémy jeho druhu.

⁽¹³⁾ Európska prekryvná služba geostacionárnej navigácie.

- V roku 2021 boli vypustené dva ďalšie satelity Galileo, čím sa počet satelitov na obežnej dráhe zvýšil na 28.
- Od roku 2021 bolo osem satelitov Copernicus.
- Služba monitorovania zmeny klímy programu Copernicus má 100 000 používateľov.

3. Budovanie hospodárstva, ktoré pracuje v prospech ľudí

Politický rámec EÚ a jej jedinečný jednotný trh tvoria základný prvok silného hospodárstva, ktoré pracuje v prospech občanov EÚ. Model sociálneho trhového hospodárstva EÚ je zameraný na hospodársky rast aj znižovanie chudoby a nerovností medzi regiónmi EÚ. Posilňovanie jednotného trhu a malých a stredných podnikov je mimoriadne dôležité na to, aby mohlo hospodárstvo EÚ reagovať na potreby svojich občanov. Silné hospodárstvo je takisto predpokladom riešenia najdôležitejších výziev našich čias vrátane dvojakej transformácie a posilňovania otvorenej strategickej autonómie a globálnej úlohy EÚ. Poznatky a riešenia vyplývajúce z výskumu a inovácie môžu prispieť k zlepšeniu konkurencieschopnosti, a tým podporiť rast, vytváranie pracovných miest a riešenie spoločenských výziev.

Rozpočet EÚ prispieva prostredníctvom množstva svojich programov pokrývajúcich viaceré dimenzie. Naďalej prebiehajúce investičné úsilie zabezpečuje ďalšie prehĺbvanie jednotného trhu, čím sa zabezpečujú významné prínosy pre spotrebiteľov a podniky v EÚ. Politika súdržnosti umožňuje, aby státisíce projektov pomáhali malým a stredným podnikom vo všetkých regiónoch EÚ. Prostredníctvom kvalitného vzdelávania a odbornej prípravy sa v rámci mnohých činností investuje do ľudí a podporuje sa ich (opätovného) začlenenia na trh práce, podporujú sa dôležité projekty týkajúce sa reálnej ekonomiky a prispieva k štrukturálnym zmenám, ako aj výskumu a inovácií v členských štátoch EÚ. V spoločnosti, ktorá čelí zložitým obchodným, politickým, vedeckým, technologickým, zdravotným a environmentálnym výzvam, predstavuje táto mnohoraká podpora kľúčový stimul hospodárskeho rastu, čo vedie k prelomovým objavom, ktoré vytvárajú zisk a prospievajú hospodárstvu EÚ. Tieto investície do infraštruktúry a ľudského kapitálu zohrávajú hlavnú úlohu pri katalyzovaní transformácie na environmentálne a hospodársky udržateľnú Európu, podpore rovnosti príležitostí bez ohľadu na pohlavie a pri presadzovaní troch hlavných cieľov na úrovni EÚ, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2030 v oblastiach zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby, ako sú stanovené v **akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv** ⁽¹⁴⁾.

Smerovanie k silnejšiemu a spravodlivejšiemu hospodárstvu

Po silnom oživení o 5,3 %, ku ktorému v roku 2021 došlo, sa hospodárstvo EÚ dotiahlo v lete 2021 na svoju predpandemickú úroveň produkcie ⁽¹⁵⁾. V roku 2021 sa počet zamestnancov v EÚ zvýšil o 0,9 %, pričom pribudlo približne 1,8 milióna pracovných miest. Zamestnanosť sa zvýšila takmer vo všetkých vzdelanostných, vekových a rodových skupinách, pričom približne 1 milión ľudí ukončilo k tretiemu štvrtroku 2021 svoju nezamestnanosť. Objem pracovnej sily v EÚ tak v treťom štvrtroku 2021 presiahol úroveň pred pandémiou o 0,3 %. V odvetviach najviac postihnutých opatreniami na obmedzenie pohybu, akými sú ubytovanie, stravovanie a cestovný ruch, však zamestnanosť klesla. Okrem toho sa očakávania rastu podstatne znížili v dôsledku rastúcich cien

⁽¹⁴⁾ [Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv.](#)

⁽¹⁵⁾ Pozri [Európsku hospodársku prognózu – zima 2022.](#)

surovín a energie – do veľkej miery ovplyvnených aj neopodstatnenou a nevyprovokovanou vojenskou agresiou Ruska na Ukrajine ⁽¹⁶⁾.

Prostriedky z Európskeho sociálneho fondu na roky 2014 – 2020 naďalej pozitívne prispievali k znižovaniu miery nezamestnanosti a chudoby, ktoré zostávajú jednou z najväčších obáv občanov EÚ. Hoci sa čerpanie Európskeho sociálneho fondu plus oneskorilo z dôvodu neskorého prijatia jeho právneho základu, podobne ako je to v prípade všetkých ostatných fondov politiky súdržnosti, z programu, ktorý bol jeho predchodcom, sa od roku 2014 poskytla pomoc 45,3 milióna ľudí, z ktorých si 5,4 milióna našlo prácu vrátane samostatnej zárobkovej činnosti a zvyšok dosiahol iné míľniky uvedené v nasledujúcich oddieloch.

Európsky fond na prispôsobenie sa globalizácii na pomoc pracovníkom, ktorí prišli o zamestnanie, prispieva k dynamickejšiemu a konkurenčnejšiemu hospodárstvu EÚ podporou zlepšovania zručností a zamestnateľnosti pracovníkov, ktorí prišli o zamestnanie. Vďaka rozšíreniu rozsahu pôsobnosti fondu v programovom období 2021 – 2027 bolo v roku 2021 predložených osem žiadostí od štyroch členských štátov, ktoré sa vzťahovali na pomoc 3 500 prepusteným pracovníkom. V piatich z týchto prípadov bola hlavným faktorom, ktorý viedol k prepusteniu, pandémie COVID-19. Okrem toho v roku 2021 rozpočtový orgán schválil šesť žiadostí prijatých podľa predchádzajúceho nariadenia v roku 2020. Štyri z nich sa týkali hospodárskej krízy vyplývajúcej z pandémie. Pomoc z fondu zahŕňa balíky personalizovaných služieb na čo najrýchlejšie opätovné začlenenie prepustených pracovníkov do udržateľného zamestnania.

Rozpočet EÚ prispieva k posilňovaniu jednotného trhu prostredníctvom Programu pre jednotný trh. Tento program s rozpočtom 4,24 miliardy EUR bol vytvorený s cieľom posilniť riadenie jednotného trhu a týka sa širokého rozsahu najrôznejších činností, ktoré boli predtým financované zo samostatných programov (Programu EÚ pre konkurencieschopnosť podnikov a MSP, Európskeho štatistického programu, programu pre finančné a nefinančné výkazníctvo a štandardy na vykonávanie auditu, programu zapojenia spotrebiteľov do tvorby politik v oblasti finančných služieb, programu Spotrebiteľa a programu pre potraviny a krmivá) a z **rozpočtových riadkov vyčlenených pre Komisiu**. Napriek neskorému prijatiu jeho právneho základu sa Komisii podarilo v roku 2021 pokryť všetky časti programu.

Cieľom rozpočtu EÚ je mobilizovať verejné aj súkromné investície zaručením investícií implementujúcich partnerov, akými sú skupina Európskej investičnej banky a ďalšie finančné inštitúcie. To je úloha Fondu InvestEU, ktorý má zložku aj pre malé a stredné podniky. Prostredníctvom záruky z rozpočtu EÚ vo výške 26,15 miliardy EUR, podporenej sumou 10,46 miliardy EUR z rozpočtu EÚ bude riešiť veľký nedostatok investícií v oblastiach, ktoré sú kľúčové pre budúcnosť. Okrem toho sa predpokladá, že aspoň 30 % Fondu InvestEU prispeje na boj proti zmene klímy. Hoci rokovania o dohode o záruke InvestEU so skupinou Európskej investičnej banky pokročili a v apríli 2021 sa začala prvá výzva na vyjadrenie záujmu, ku koncu roka 2021 neboli s implementujúcimi partnermi podpísané žiadne dohody o zárukách. Dohoda o záruke so skupinou Európskej investičnej banky bola podpísaná v marci 2022 a v budúcnosti sa očakávajú ďalšie dohody.

⁽¹⁶⁾ V hospodárskej prognóze z jari 2022 sa očakáva reálny rast hrubého domáceho produktu v EÚ aj eurozóny na úrovni 2,7 % v roku 2022 a 2,3 % v roku 2023, čo je o 4,0 %, resp. 2,8 % menej (o 2,7 % v eurozóne) v porovnaní s [predbežnou prognózou zo zimy 2022](#).

Politika súdržnosti: riešenie nerovností pri reakcii na pandémiu

Okrem svojej tradičnej úlohy, ktorou je podpora investícií a riešenie nerovností vo všetkých regiónoch EÚ, zohrávali fondy politiky súdržnosti aj naďalej kľúčovú úlohu v oblasti poskytovania pomoci členským štátom pri riešení bezprostredných hospodárskych, sociálnych a zdravotných následkov krízy spôsobenej pandémiou COVID-19. Z fondov politiky súdržnosti sa tradične podporujú všetky regióny a mestá v EÚ pri vytváraní pracovných miest, zvyšovaní konkurencieschopnosti podnikov, hospodárskeho rastu a pri podpore udržateľného rozvoja a zlepšovaní kvality života občanov. Komisia rovnako ako v roku 2020 rozšírila aj v roku 2021 flexibilitu pri čerpaní fondov politiky súdržnosti, aby bolo možné poskytnúť ďalšiu likviditu členským štátom, ktoré sa snažili potlačiť negatívne dôsledky pandémie COVID-19.

Z Fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby na roky 2014 – 2020 sa poskytla pomoc na zmiernenie najhorších foriem chudoby v EÚ, a to prostredníctvom pomoci najodkázanejším osobám pri zabezpečovaní potravín a základných potrieb a pri podpore sociálneho začlenenia. V roku 2020 ⁽¹⁷⁾ bolo distribuovaných takmer 428 000 ton potravín približne 15 miliónom ľudí, 1,96 milióna ľudí získalo materiálnu pomoc a 30 000 ľudí využilo podporu týkajúcu sa sociálneho začlenenia. Ide o nárast v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, ktorý možno čiastočne pripísať vplyvu pandémie COVID-19, pre ktorú prišlo množstvo ľudí o prácu a bolo ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením.

Začiatok programov na roky 2021 – 2027 bol veľmi náročný. Príprava národných a regionálnych programov na roky 2021 – 2027 bola ovplyvnená neskorým prijatím viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027. Komisia intenzívne spolupracovala s členskými štátmi na príprave a čo najskoršej finalizácii nových programov. Prípravy v členských štátoch prebiehali súbežne napríklad s prípravou plánov obnovy a odolnosti, čo pre niektoré členské štáty predstavovalo operačnú výzvu.

Implementácia v roku 2021 sa týkala najmä projektov a zdrojov z predchádzajúceho viacročného finančného rámca ⁽¹⁸⁾. Okrem zrýchlenia platieb v rámci predchádzajúcich fondov politiky súdržnosti sa už začínajú rýchlo prejavovať aj výsledky z predchádzajúcich programov.

S podporou z regionálneho fondu od roku 2014 ⁽¹⁹⁾:

- ušetrilo sa 4,4 milióna ton CO₂,
- 5,5 milióna domácností získalo prístup k širokopásmovému pripojeniu s rýchlosťou aspoň 30 megabajtov za sekundu,
- v podporených podnikoch vzniklo 238 000 pracovných miest,
- nové alebo modernizované zdravotnícke služby využilo 52 miliónov ľudí.

⁽¹⁷⁾ Podľa najnovších dostupných údajov o Európskom sociálnom fonde a iniciatíve na podporu zamestnanosti mladých ľudí.

⁽¹⁸⁾ 350 miliárd EUR v rámci dlhodobého rozpočtu na roky 2014 – 2020 a 392 miliárd EUR v rámci dlhodobého rozpočtu na roky 2021 – 2027.

⁽¹⁹⁾ Ide o kumulatívne výsledky Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Kohézneho fondu za obdobie 2014 – 2020 až do konca roka 2020.

Podpora vzdelávania a odbornej prípravy

Okrem investícií do fyzickej infraštruktúry sa z rozpočtu EÚ poskytuje aj základná podpora na budovanie ľudského kapitálu a poskytovanie príležitostí, a to napríklad prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu a iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí, z ktorých bolo do roku 2020 podporených 45,3 milióna ľudí. Do konca roka 2020 získalo vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí kvalifikáciu 7,4 milióna ľudí a 2,2 milióna ľudí sa vzdelávalo alebo odborne pripravovalo, pričom 3,4 milióna mladých ľudí využilo iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí. Do konca roka 2021 získali členské štáty v rámci iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí 4,5 miliardy EUR.

Výskum a inovácia EÚ prispievajú k ochrane občanov a hodnôt EÚ a zohrávajú v hospodárstve EÚ čoraz významnejšiu úlohu. Sú prínosné pre spotrebiteľov aj pracovníkov, pretože prispievajú k vytváraniu lepších pracovných miest, budovaniu zelenej spoločnosti a zlepšovaniu kvality života v EÚ. Sú kľúčové aj pre zachovanie konkurencieschopnosti EÚ na globálnom trhu. S inovačnou politikou ako prepojením medzi výskumom, technologickým rozvojom a priemyselnou politikou sa zameriavajú na vytvorenie priaznivého rámca na uvádzanie myšlienok na trh. Z rozpočtu EÚ sa zabezpečuje financovanie výskumu a inovácie vrátane cielej podpory pre malé a stredné podniky, ktoré tvoria 99 % podnikov v EÚ ⁽²⁰⁾. Jedným z cieľov programu Horizont Európa je podporovať všetky formy inovácií, uľahčovať technologický rozvoj, demonštračné činnosti a transfer vedomostí a technológií, a to pri súčasnom posilňovaní zavádzania a využívania inovačných riešení.

V roku 2021 Komisia predložila prvý pracovný program v rámci programu Horizont Európa. V tejto súvislosti vybrala 65 inovatívnych startupov a malých a stredných podnikov, ktoré získali finančné prostriedky vo výške 363 miliónov EUR na financovanie prelomových inovácií prostredníctvom EIC Akcelarátor, aby mohli uviesť svoje inovácie na trh a rozširovať sa.

- V novembri Komisia oznámila víťazku Ceny EÚ pre ženy inovátorky za rok 2021 a Európske hlavné mesto inovácií 2021. V roku 2021 bola víťazkou podnikateľka Merel Boersová (Holandsko), spoluzakladateľka a výkonná riaditeľka spoločnosti NICO-LAB ponúkajúcej špičkové technológie lekárom na zlepšenie neodkladnej zdravotnej starostlivosti. Za Európske hlavné mesto inovácií 2021 bolo vyhlásené nemecké mesto Dortmund za svoju podporu inovácií v komunite.

Zlepšenie integrácie rozmeru rodovej rovnosti

V roku 2021 Komisia podnikla ďalšie kroky v rámci vykonávania svojej stratégie pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 ⁽²¹⁾, v ktorej sa stanovuje posilnený záväzok Komisie voči dosahovaniu Únie rovnosti. Konkrétne Komisia posilnila identifikáciu a analýzu vplyvov rodovej rovnosti v postupoch lepšej tvorby práva (v prípade posúdenia aj hodnotenia vplyvu).

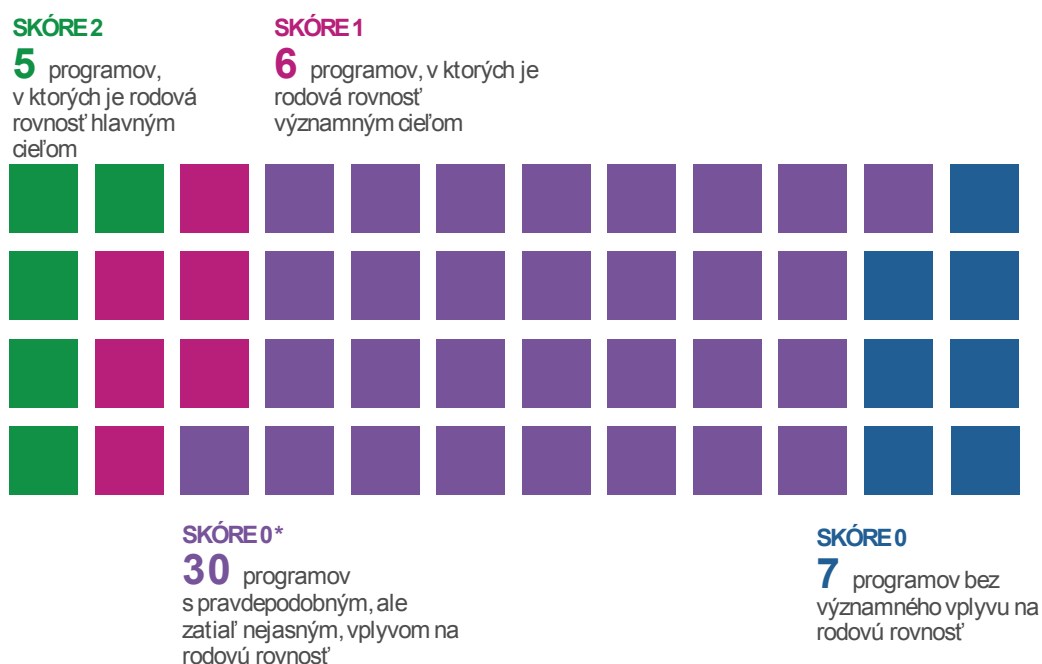
⁽²⁰⁾ Pozri [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2020.433.01.0028.01.ENG&toc=](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2020.433.01.0028.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2020%3A433I%3ATOC)

[OJ%3AL%3A2020%3A433I%3ATOC](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.LI.2020.433.01.0028.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2020%3A433I%3ATOC).

⁽²¹⁾ Pozri https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_sk.

Z rozpočtu EÚ sa významnou mierou prispieva na ciele v oblasti rovnosti. V rámci nástroja NextGenerationEU a dlhodobého rozpočtu na roky 2021 – 2027 sa poskytuje široký rozsah finančných prostriedkov EÚ a nástrojov rozpočtových záruk na podporu činností zameraných na presadzovanie účasti žien na trhu práce a rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom. Je mimoriadne dôležité investovať do zariadení starostlivosti, podporovať podnikanie žien, bojovať proti rodovej segregácii v niektorých profesiách a riešiť otázku nerovnomerného zastúpenia dievčat a chlapcov v niektorých sektoroch vzdelávania a odbornej prípravy. Prostredníctvom niektorých iniciatív, ako napríklad zložky Daphne programu Občania, rovnosť, práva a hodnoty, sa poskytujú vyhradené finančné prostriedky organizáciám občianskej spoločnosti a verejným inštitúciám podporujúcim cieľ rovnosti, a to aj v osobitných oblastiach vysokej dôležitosti, ako napríklad v oblasti riešenia rodovo podmieneného násillia.

Komisia vypracovala – pred plánovaným termínom – pilotnú metodiku na meranie výdavkov na rodovú rovnosť. Komisia sa túto metodiku zaviazala vypracovať v medziinštitucionálnej dohode priloženej k viacročnému finančnému rámcu na roky 2021 – 2027. V rámci každého programu sa na čo najpodrobnejšej úrovni intervenciám prideluje skóre 0, 1, 2 alebo 0*. Skóre 0, 1 a 2 vyjadrujú, v akom rozsahu sa intervencie realizované prostredníctvom rozpočtu EÚ zacieľujú na rodovú rovnosť. Skóre 0* sa prideluje tým intervenciám, ktoré môžu mať vplyv na rodovú rovnosť, ale Komisia nedokáže v súčasnosti daný vplyv posúdiť a podložiť. Toto skóre sa bude aktualizovať, ak a keď budú dostupné dostatočné informácie. Komisia v tomto balíku uvádza výsledky uplatňovania tejto pilotnej metodiky. Na nasledujúcom grafe sa uvádza rozdelenie programov na základe maximálneho skóre prideleného (niektorým) ich intervenciám.

Počet programov spĺňajúcich kritériá niektorého zo štyroch skóre (0, 0*, 1 a 2) navrhnutých v metodike. Program môže spĺňať kritériá viacerých skóre. V takom prípade sa jeho vykonané ročné záväzky členia podľa skóre.

Zdroj: Európska komisia.

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti je určený aj na podporu zásad rodovej rovnosti. 22 plánov obnovy a odolnosti prijatých v roku 2021 obsahuje 115 opatrení so zameraním na rodovú rovnosť. Tieto opatrenia sa týkajú reforiem na zníženie rozdielov v odmeňovaní žien a mužov, boj proti nerovnosti medzi ženami a mužmi, podporu zvyšovania úrovne zručností žien a podporu flexibilných pracovných podmienok. Pokiaľ ide o investície, z mechanizmu sa prispieva prostredníctvom širokej škály intervencií. Schválené plány obnovy a odolnosti napríklad obsahujú opatrenia na zlepšenie sociálnej infraštruktúry

a infraštruktúry starostlivosti o deti v ranom detstve, zavedenie certifikátov rodovej rovnosti pre spoločnosti, zabezpečovanie odbornej prípravy na zvyšovanie podnikateľských zručností žien, zriadenie linky podpory pre ženy vo vidieckych a mestských oblastiach a zlepšenie regulácie povolání tradične vykonávaných ženami (ako sú napríklad domáce práce a sociálna starostlivosť).

Vykonávanie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

Z rozpočtu EÚ a nástroja NextGenerationEU sa do veľkej miery prispieva k cieľom stanoveným v Agende OSN 2030 pre udržateľný rozvoj zameranej na dosiahnutie transformačného posunu do roku 2030, pri ktorom sa na nikoho nezabudne. Agenda 2030 je spoločný plán prijatý pod záštitou Organizácie Spojených národov pre pokojný a prosperujúci svet, ktorý má obrovský význam pre hodnoty EÚ a budúcnosť Európy. Od prijatia agendy v roku 2015 dosiahla EÚ významný pokrok v plnení cieľov udržateľného rozvoja a dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja v rámci svojich vnútorných aj vonkajších politík, pričom svoje úsilie aj naďalej zintenzívňuje. Pandémia COVID-19 poukázala na to, že úplné vykonanie Agendy 2030 je mimoriadne dôležité na účely obnovy k lepšiemu po kríze. Ciele udržateľného rozvoja predstavujú univerzálny návod na udržateľnú obnovu.

EÚ začala prechod na nízkouhlíkové, klimaticky neutrálne, obehové hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje, ktoré ide ruka v ruke so zvýšenou bezpečnosťou, prosperitou, rovnosťou a inklúziou. V tomto kontexte sú príprava a vykonávanie výdavkových programov EÚ zamerané na plnenie cieľov v rámci všetkých oblastí politiky za súčasnej podpory udržateľnosti pomocou činností a intervencií príslušných programov. EÚ takisto zosúladiť svoj prístup k medzinárodnej spolupráci a politiku rozvoja s Agendou 2030 prostredníctvom Európskeho konsenzu o rozvoji, pričom sa ciele v oblasti udržateľného rozvoja a Parížska dohoda stali ústrednými prvkami jej vonkajšej činnosti.

Vzhľadom na vzájomné prepojenie týchto cieľov je väčšina rozpočtových programov EÚ koncipovaná tak, aby riešila viaceré ciele udržateľného rozvoja. V súčasnosti prispieva k plneniu týchto cieľov viac ako 85 % programov EÚ (41 zo 48). Týchto 41 programov tvorilo 96 % celkového rozpočtu EÚ. Ďalej sa uvádzajú príklady príspevkov z rozpočtu EÚ na Agendu pre udržateľný rozvoj.

Od marca 2020 do decembra 2021 sa z **Fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby** spolufinancoval projekt Distribúcia potravinových balíčkov študentom vo výške 1,4 milióna EUR. Projekt bol zameraný na najviac znevýhodnených vysokoškolských študentov vo francúzskom regióne Nouvelle-Aquitaine.

V rámci **Spoločnej poľnohospodárskej politiky** sa prispieva k cieľu zabezpečovania lepšej výživy. Prostredníctvom jej Školského programu EÚ sa podporuje distribúcia ovocia, zeleniny a mlieka do škôl v celej EÚ, ako aj vzdelávacie opatrenia v oblasti poľnohospodárstva EÚ a prínosov zdravej stravy. Na obdobie 2017 – 2023 dosahuje suma vyčlenená z rozpočtu EÚ výšku 220,8 milióna EUR na školský rok.

V roku 2021 bolo mobilizovaných približne 16 miliónov EUR v rámci **nástroja núdzovej podpory** na zavedenie potrebnej infraštruktúry na vydávanie a overovanie interoperabilných digitálnych COVID preukazov EÚ s cieľom uľahčiť bezpečný voľný pohyb občanov v rámci EÚ počas pandémie.

Vďaka **iniciatíve Vzdelávanie nepočká**, ktorú EÚ od jej vzniku v roku 2016 už podporila sumou 27,5 milióna EUR, bolo možné poskytnúť vzdelania 4,6 milióna detí a mladých ľudí, z ktorých polovicu tvorili dievčatá, v 34 krízou postihnutých krajinách a odbornú prípravu viac ako 70 000 učiteľov. V rámci zacielených činností reakcie na pandémiu COVID-19 sa táto iniciatíva dostala k 29,2 milióna detí a mladých ľudí a bolo z nej podporených viac ako 88 000 učiteľov.

Vo Švédsku sa z projektu, ktorý trval od roku 2016 do roku 2019 a bol financovaný sumou 1,6 milióna EUR z **Európskeho sociálneho fondu Plus**, pomohlo približne 700 novým migrantkám zrýchliť proces nájdenia práce alebo odbornej prípravy a zároveň narušiť rodové stereotypy.

V roku 2021 sa v rámci služby monitorovania krajiny programu **Copernicus** systematicky poskytovali informácie v takmer reálnom čase o vnútrozemských vodných útvaroch na celom svete a o ich sezónnom doplnení, ako aj o potenciálnej dostupnosti vody zo snehovej a z ľadovej pokrývky.

Z **Nástroja na prepájanie Európy** sa do konca roka 2020 poskytla finančná pomoc vo výške 1 052 miliónov EUR na projekt synchronizácie Pobaltia, ktorý trom pobaltským štátom umožní získať úplnú kontrolu nad vlastnými elektrizačnými sústavami a posilní energetickú bezpečnosť.

Od roku 2020 využilo v rámci podpory z **nástroja predvstupovej pomoci** na program sociálneho začlenenia v Albánsku 173 091 zamestnancov a 65 574 jednotlivcov opatrenia na zmiernenie vplyvu pandémie COVID-19 na hospodárstvo.

Od 31. decembra 2020 boli z **Európskeho fondu pre strategické investície** podporené investície do dopravnej infraštruktúry v približnej výške 9,3 miliardy EUR na podporu dopravných sietí a ekologickejších vozových parkov a na zmiernenie preťaženia a úzkych miest.

V roku 2020 sa z programu **humanitárnej pomoci** poskytlo 900 miliónov EUR na pomoc násilne vysídleným obyvateľom a ich hostiteľským komunitám.

V rokoch 2021 až 2024 sa z programu **Erasmus+** poskytlo 1 milión EUR na podporu projektu Odolnosť a adaptácia miest v Indii a Mongolsku. Cieľom tohto projektu je podporiť zelenú a modrú infraštruktúru prostredníctvom terciárneho vzdelávania posilneného o informačné technológie previazaného s pracovnými trhmi.

V Španielsku bol na základe projektu Ecotex v rámci programu **LIFE** vyvinutý inovatívny, ekologicky efektívny a vysoko replikovateľný recyklačný systém odpadu z polyesterových textílií. Systém zvýšil obehovosť obuvníckeho priemyslu a znížil emisie skleníkových plynov.

	<p>V rámci podpory EÚ pre zámorské krajiny a územia sa má v období 2021 až 2027 v kontexte spolupráce EÚ s Francúzskymi južnými a antarktickými územiami poskytnúť financovanie vo výške 4 milióny EUR, ktorého prioritou je ochrana biodiverzity.</p>		<p>V období 2021 – 2027 sa z Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu poskytnú 6,1 miliardy EUR na podporu zabezpečenia udržateľnosti rybolovných a akvakultúrnych činností vo vodách EÚ, ako aj na postupnú obnovu a udržanie populácií rýb a biodiverzity našich morských biotopov.</p>
	<p>Od roku 2016 do roku 2019 sa z Európskeho fondu regionálneho rozvoja poskytlo 763 292 EUR na podporu projektu Poľský atlas intenzity zrážok. Ide o online digitálny a komplexný systém mapovania zrážok určený na lepšiu ochranu poľských obcí a miest pred dôsledkami silných dažďov.</p>		<p>Európsky portál elektronickej justície zriadený vďaka finančným prostriedkom z programu Spravodlivosť uľahčuje prístup k spravodlivosti v celej EÚ a v roku 2021 poskytol služby 4,4 milióna návštevníkov.</p>
	<p>V decembri 2021 bola v rámci mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany zriadená vedomostná sieť EÚ v oblasti civilnej ochrany. Jej cieľom je uľahčovať výmenu skúseností a získaných poznatkov a prijímanie informovanejších rozhodnutí v záujme efektívnejšej a účinnejšej prevencie, pripravenosti a reakcie.</p>		

Zdroj: Európska komisia.

4. Posilňovanie Európy ako geopolitického aktéra

Preberaním aktívnejšej úlohy a presadzovaním silnejšieho postavenia EÚ vo svete podporuje EÚ multilateralizmus a globálny poriadok založený na pravidlách. Usiluje sa o koordinovaný prístup k vonkajšej činnosti – od rozvojovej spolupráce po spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku – ktorý Európe zabezpečí silnejšie a jednotnejšie postavenie vo svete. Jedným z cieľov EÚ je podporovať jej hodnoty, slobodu a demokraciu v susedných krajinách a celkovo vo svete. Z nedávneho vývoja jednoznačne vyplýva potreba koordinovaného európskeho prístupu k naliehavým geopolitickým výzvam.

V roku 2021 Komisia využila celú flexibilitu poskytovanú rozpočtom EÚ, aby reagovala na už vtedy mimoriadne nestabilné geopolitické prostredie. Inštrumentalizácia migrácie na východných hraniciach EÚ si vyžadovala okamžitú reakciu a EÚ sa plne zapojila do pomoci susedným krajinám a medzinárodným partnerom pri posilňovaní ich odolnosti voči množstvu ďalších výziev, najmä v súvislosti s pandémiou COVID-19, humanitárnymi krízami a výslednými migračnými pohybmi.

Rozpočet EÚ je základným prvkom úsilia Európskej únie o podporu partnerských krajín, presadzovanie jej všeobecnejších geopolitických cieľov, ako aj o presadzovanie jej hodnôt vo svete. Nový integrovaný Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce posilňuje kapacitu EÚ ako geopolitického aktéra v čase výnimočných výziev v európskom susedstve a mimo neho. To, že je to potrebné, nepríjemne dokazuje nevyprovokovaná a neopodstatnená invázia Ruska na Ukrajinu, ktorá si vyžaduje silnú a koordinovanú európsku reakciu. Rozpočet EÚ bol mobilizovaný na poskytnutie okamžitej pomoci Ukrajine a jej ľudu, ako aj členským štátom na podporu ukrajinských utečencov.

Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce

- 60 miliárd EUR na **geografické programy** vrátane aspoň 19 miliárd EUR určených pre susedné krajiny a 29 miliárd EUR pre subsaharskú Afriku.
- 6 miliárd EUR na **tematické programy** (ľudské práva a demokracia, organizácie občianskej spoločnosti, mier, stabilita a predchádzanie konfliktom a globálne výzvy).
- 3 miliardy EUR na **mechanizmus rýchlej reakcie**, ktorý umožňuje EÚ rýchlo reagovať na krízy, prispievať k mieru, stabilite a predchádzaniu konfliktom, ako aj posilňovať odolnosť štátov, spoločností, komún a jednotlivcov prepájaním humanitárnej pomoci s rozvojovou činnosťou. Takisto sa z neho zabezpečujú včasné činnosti na riešenie potrieb a priorit zahraničnej politiky EÚ.
- 10 miliárd EUR na účely **rezervy vo forme nepridelených finančných prostriedkov** s cieľom navýšiť ktorýkoľvek z uvedených programov a mechanizmus rýchlej reakcie v prípade nepredvídaných okolností, nových potrieb, vznikajúcich výziev alebo nových priorít.

Rozpočet EÚ ako katalyzátor na posilnenie odolnosti v partnerských krajinách

Okrem krízy, ktorá začala vznikáť na hraniciach EÚ, sa EÚ v roku 2021 naďalej venovala podpore partnerských krajín pri udržiavaní stability a ďalšom rozvoji. Najväčšie obavy počas roka vyvolávala pandémia COVID-19 a jej vplyv na viaceré spoločenské a hospodárske odvetvia. Pandémia prišla v čase už existujúcich kríz a prispela k vzniku veľmi náročného prostredia. Posilnenie odolnosti partnerských krajín bolo preto z pohľadu vonkajších činností EÚ mimoriadne dôležité. Dosahovalo sa prostredníctvom najrôznejších prostriedkov finančnej pomoci určenej na boj proti dôsledkom obmedzení pohybu na hospodárstvo a na zvýšenie odolnosti zdravotníctva.

S využitím prístupu Tímu Európa⁽²²⁾ dosiahla globálna reakcia EÚ na pandémiu COVID-19 výšku 46 miliárd EUR a dotkla sa viac ako 130 krajín sveta. Finančné prostriedky boli použité na pomoc krajinám pri riešení núdzových zdravotných situácií, posilnenie ich systémov zdravotnej starostlivosti, zavedenie opatrení súvisiacich s vodou a hygienou a zmiernenie sociálno-ekonomických dôsledkov pandémie. Vďaka prístupu Tímu Európa sa EÚ a jej členské štáty stali v roku 2021 najväčším darcom v rámci iniciatívy globálneho prístupu k vakcínam proti ochoreniu COVID-19 (COVAX), pričom poskytli na nákup vakcín proti ochoreniu COVID-19 viac ako 3 miliardy EUR. Stanovený cieľ darovať do konca roka 2021 viac ako 250 miliónov vakcín krajinám s nízkymi a so strednými príjmami sa teda podarilo splniť. Okrem toho Komisia podporila výskum a inovácie v oblasti terapeutík, diagnostiky a vakcín a začala iniciatívu Tím Európa na zvýšenie miestnej výroby zdravotníckych produktov a vakcín v Afrike, čo je kľúčovým výstupom samitu Európskej únie a Africkej únie. V krajinách zapojených do procesu rozširovania a v krajinách európskeho susedstva EÚ mobilizovala viac ako 4,5 miliardy EUR na pomoc pri zmierňovaní dôsledkov pandémie. Len na samotnú Ukrajinu vyčlenila na tento účel EÚ ešte pred začatím neopodstatnenej a nevyprovokovanej invázie Ruska 600 miliónov EUR makrofinančnej pomoci.

EÚ má zavedené spoľahlivé humanitárne partnerstvo s Organizáciou Spojených národov a v roku 2021 mala vedúcu pozíciu na poli svetového humanitárneho darcovstva, pričom svoje operácie uskutočňovala v postihnutých krajinách ako Afganistan, Etiópia, Južný Sudán, Sýria, Turecko, Ukrajina, Venezuela a Jemen, ako aj v regióne Sahel. Počas roka EÚ mobilizovala 2,19 miliardy EUR na humanitárnu pomoc vďaka významným posilneniam rozpočtu.

Humanitárna situácia v Afganistane a v jeho regióne sa v roku 2021 dramaticky zhoršila a vyžaduje si úpravu priorít a naliehavej pomoci. Prebiehajúci konflikt, neistota, extrémne sucho a pandémia COVID-19 spôsobili už pred súčasnou krízou rozsiahle utrpenie a vysídľovanie ľudí v Afganistane a v jeho regióne. Situácia sa ďalej skomplikovala v dôsledku obsadenia Kábulu Talibanom 15. augusta. Európska únia v roku 2021 štvornásobne zvýšila svoje finančné prostriedky na humanitárnu pomoc na celkových 222 miliónov EUR s cieľom pomôcť aspoň 5 miliónom prijímateľov v mimoriadnej núdzi. Takisto bolo od septembra do decembra humanitárnym leteckým mostom EÚ prepravených do Kábulu 280 ton nákladu – najmä zdravotníckeho vybavenia, zásob na boj s pandémiou COVID-19 a potravín. Okrem toho Komisia zamerala svoje úsilie na predídenie kolapsu krajiny a na sociálno-ekonomické dôsledky v rámci afganských hraníc aj mimo nich, s osobitným

⁽²²⁾ Na prístupe Tímu Európa sa podieľa Európska únia, členské štáty EÚ – vrátane ich vykonávacích agentúr a verejných rozvojových bánk –, ako aj Európska investičná banka (EIB) a Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBOR). Prístup Tímu Európa sa používa na medzinárodnej úrovni aj na úrovni jednotlivých krajín, pričom ide o inkluzívny proces otvorený všetkým členským štátom EÚ, ich vykonávajúcim organizáciám a finančným inštitúciám.

zameraním na práva žien a dievčat. Prebiehajúce projekty sa preorientovali a na základné potreby a podporu živobytia (pôvodne označované za humanitárnu pomoc+) bola vyčlenená podpora vo výške 250 miliónov EUR, aby bolo možné zachovať minimálne základné služby (vrátane vzdelávania a zachovania základného živobytia). Vzhľadom na nedávny vývoj v oblasti rovnakého prístupu k sekundárnemu vzdelávaniu získala väčšina učiteľov, na ktorých bola zameraná podpora EÚ, počas zimných mesiacov (keď sa im nevyplácala mzda) núdzovú peňažnú podporu.

Ďalšia podpora v roku 2021

- **3 miliardy EUR boli poskytnuté v rámci núdzovej makrofinančnej pomoci s cieľom obmedziť hospodárske dôsledky pandémie COVID-19** v 10 partnerských krajinách zapojených do procesu rozširovania a partnerských krajinách európskeho susedstva.
- **Spolu 82 krajín získalo od EÚ podporu na humanitárnu spoluprácu.**
- Prístup k vzdelávaniu využilo **2,3 milióna mladých ľudí** žijúcich v oblastiach postihnutých humanitárnou krízou.
- V rámci nástroja pre utečencov v Turecku bolo podaných **5,5 milióna dávok vakcín** detským utečencom.
- Na západnom Balkáne poskytli členské štáty **4,2 milióna dávok** vakcín proti ochoreniu COVID-19 a 2,2 milióna bolo poskytnutých prostredníctvom nástroja COVAX.
- Na boj proti pandémie COVID-19 a jej sociálno-ekonomickým dôsledkom na západnom Balkáne bol zriadený **balík finančnej pomoci v hodnote 3,4 miliardy EUR.**
- Na nákup vakcín prostredníctvom nástroja COVAX bola sprístupnená **1 miliarda EUR.**
- Na podporu niektorých najzraniteľnejších komunit sveta bolo prostredníctvom humanitárneho leteckého mosta dodaných **500 ton** základných zdravotníckych potrieb a humanitárneho nákladu.
- Bolo podaných 78 žiadostí o využitie **mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany**, a to v reakcii na **lesné požiare** na západnom Balkáne, **zemetrasenie** a **hurikán** na Haiti a **pandémiu COVID-19** v krajinách mimo EÚ.

Podpora hodnôt EÚ v susedných a ďalších krajinách

Rozpočet EÚ pomáha presadzovať hodnoty EÚ v zahraničí, podporovať hospodárstva partnerských krajín a stabilizovať susedné krajiny zvyšovaním ich odolnosti voči súčasným aj budúcim výzvam. Posilňovanie právneho štátu, demokracie a ľudských práv a podpora dobrej správy vecí verejných a celkových priorít, akou je dvojaká transformácia, sú preto hlavnými cieľmi politiky vonkajšej činnosti Komisie. Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa, na ktorý boli na roky 2021 – 2027 pridelené prostriedky vo výške 80 miliárd EUR, pomôže stimulovať udržateľnú dlhodobú sociálno-ekonomickú obnovu a vytváranie pracovných miest v susedstve EÚ.

Udalosti rokov 2021 a 2022 – najmä ruská vojenská agresia voči Ukrajine – ešte viac posilnili ambície Gruzínska, Moldavska a Ukrajiny na vstup do Únie. Už podali žiadosti o členstvo a Komisia k nim čoskoro vydá stanoviská. Pomerne významný pokrok dosiahli okrem niekoľkých výnimiek aj ostatné kandidátske krajiny na pristúpenie. Odmenenie dosiahnutého pokroku prikrôčením k ďalšej príslušnej fáze daných procesov je kľúčové na zachovanie dôveryhodnosti a geopolitického vplyvu Únie. S programovým rozpočtom na rok 2021 vo výške 1,9 miliardy EUR je nástroj predvstupovej pomoci III základným predpokladom prijímania a vykonávania politických,

inštitucionálnych, právnych, administratívnych, sociálnych a hospodárskych reforiem potrebných v kandidátskych a potenciálne kandidátskych krajinách ako Albánsko, Bosna a Hercegovina, Kosovo ⁽²³⁾, Čierna Hora, Severné Macedónsko, Srbsko a Turecko.

Výsledky v bezprostrednom susedstve EÚ do konca roka 2021

- Postavilo sa 8 826 bytových jednotiek.
- V súlade s rámcovou smernicou EÚ o vode bolo vybudovaných 75 staníc na monitorovanie vody.
- Na predchádzaní násiliu na ženách a boji proti nemu pracovalo 400 organizácií.
- V Turecku bolo zmodernizovaných 12 000 vzdelávacích zariadení.

V širších súvislostiach sa z **rozpočtu EÚ podporili zraniteľné osoby poskytnutím životne dôležitej pomoci v krajinách zasiahnutých konfliktom, ako sú Afganistan, Etiópia a Jemen**. EÚ naďalej podporovala zraniteľné osoby v Sýrii, ako aj sýrskych utečencov v Turecku a ďalších krajinách v regióne. S cieľom zvládnuť bezprecedentné množstvo výziev, ktorým humanitárne úsilie čelí, prijala Komisia v marci 2021 obnovený strategický výhľad na posilnenie globálneho humanitárneho vplyvu EÚ a zaistenie pokračovania jej vedúcej úlohy. Tieto iniciatívy budú umožňovať efektívnejšie využívanie zdrojov; zabezpečovať rýchlejšie poskytovanie humanitárnej pomoci prostredníctvom podpory humanitárnych partnerov – vrátane vytvorenia európskej kapacity humanitárnej reakcie na základe uplatnenia prístupu Tímu Európa; rozširovať základňu darcov v rámci Európy aj mimo nej a riešiť základné príčiny kríz poskytovaním humanitárnej pomoci v úzkej spolupráci s rozvojovými a mierotvornými organizáciami.

EÚ vyčleňuje približne 10 % svojho rozpočtu na vonkajšiu činnosť, v rámci čoho poskytuje finančné prostriedky partnerským krajinám vo forme grantov, verejného obstarávania, finančných nástrojov, rozpočtových záruk a rozpočtovej podpory. Komisia úzko spolupracuje s medzinárodnými organizáciami, so súkromnými orgánmi a s členskými štátmi na zintenzívnení vplyvu podpory EÚ. Ako príklady možno uviesť:

- V mimoriadne dôležitej oblasti zmeny klímy poskytla EÚ v roku 2021 technickú pomoc 60 partnerským krajinám na zvýšenie a plnenie ich vnútroštátne stanovených príspevkov s osobitným zameraním na udržateľné odvetvie energetiky.
- V roku 2021 sa začalo s vykonávaním iniciatívy NaturAfrica v šiestich regionálnych prostrediach a vo viacerých krajinách (Benin, Burundi, Kamerun, Kongo, Konžská demokratická republika a Togo). Iniciatíva NaturAfrica sa zameriava na zlepšenie životy 65 miliónov ľudí na základe sekvestrácie 21 miliárd ton uhlíka, stabilizácie 3 miliónov km² pôdy a zaisťovania bezpečnosti vody. Komisia takisto prisľúbila bezprecedentnú sumu vo výške 1 miliardy EUR na ochranu, obnovu a udržateľné obhospodarovanie lesov v rokoch 2021 – 2024.
- Služby viacúrovňového monitorovania a posudzovania záplav pre západnú Afriku sú projektom sponzorovaným na základe spolupráce medzi Komisiou Africkej únie a Európskou komisiou. Projekt má sedem implementujúcich partnerov z piatich afrických krajín: Beninu, Burkiny Faso, Pobrežia Slonoviny, Ghany a Nigérie.
- Globálny nástroj technickej pomoci EÚ je dlhodobým programom EÚ na pomoc partnerským krajinám pri zlepšovaní regulačných rámcov, posilňovaní inštitucionálnych kapacít a mobilizovaní investícií do udržateľnej energie.

⁽²³⁾ Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244(1999) a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

- Rodovo responzívne vyučovanie a učenie sa v prvých rokoch projektu spolufinancovaného EÚ dokázalo zmeniť predškolské zariadenia v 15 horských okresoch stredného Vietnamu na prostredia s rodovo responzívnym učením formou hry, pričom do tohto procesu boli v plnej miere zapojení aj rodičia.

V apríli 2021 EÚ a členovia Organizácie afrických, karibských a tichomorských štátov (OAKTŠ) dokončili rokovania o návrhu dohody, ktorou sa obnovuje ich silné partnerstvo, známej ako dohoda nasledujúca po Dohode z Cotonou. Skôr než dohoda nadobudne platnosť a bude ju možné začať uplatňovať, budú musieť príslušné strany dohody dokončiť svoje interné schvaľovacie postupy.

EÚ sa naďalej v rovnakej miere zapájala do ďalších rokovaní s africkými partnermi a najrôznejšími zainteresovanými stranami na oboch kontinentoch o dlhodobých prioritách obnoveného partnerstva medzi Afrikou a EÚ. Pred šiestym samitom medzi EÚ a Africkou úniou, ktorý sa konal 17. – 18. februára 2022, sa v októbri 2021 stretli v Kigali ministri zahraničných vecí, aby rokovali o najdôležitejších spoločných prioritách, príležitostiach a výzvach agendy.

V iniciatíve Global Gateway, ktorá sa začala realizovať v roku 2021 ⁽²⁴⁾, sa stanovuje nová stratégia na posilnenie inteligentných, čistých a bezpečných prepojení v digitálnom odvetví, ako aj odvetví energetiky a dopravy, a na posilnenie prepojenosti v oblasti zdravia a medzilidských kontaktov prostredníctvom vzdelávania a výskumu na celom svete. Prispieva k riešeniu nedostatku investícií do globálnej infraštruktúry v súlade so záväzkom lídrov G7 z júna 2021 týkajúcim sa nadviazania transparentného partnerstva v oblasti infraštruktúry založeného na hodnotách a prísnych normách, ktorého cieľom bude uspokojovať potreby v oblasti rozvoja globálnej infraštruktúry. V rámci prístupu Tímu Európa EÚ, jej členské štáty a európske finančné inštitúcie spoločne zmobilizujú do roku 2027 investície v hodnote až 300 miliárd EUR. Udržateľnosť je tak základným prvkom činnosti EÚ, pretože od partnerských krajín sa vyžaduje dodržiavanie zásad právneho štátu, pričom tento prístup sa ako taký do veľkej miery zameriava na podporu odbornosti a vytváranie priaznivého prostredia na prilákanie investícií, ako aj na obmedzovanie rizík vysokej zadlženosti v partnerských krajinách.

Posilňovanie odolnosti sa rozširuje aj na riešenie výziev v oblasti migrácie

Okrem pandémie COVID-19 patrili k ďalším významným destabilizačným faktorom v susedných a partnerských krajinách migračné pohyby smerujúce do členských štátov EÚ. Predstavujú značné výzvy z dôvodu počtu prichádzajúcich osôb a politickej citlivosti, čo ešte umocňuje potrebu posilniť odolnosť.

V roku 2021 zneužil Lukašenkov režim v Bielorusku zraniteľné postavenie migrantov z krajín Stredného východu, ktorých využil ako nástroj hybridného útoku, najmä na Lotyšsko, Litvu a Poľsko. Táto migračná cesta pribudla k už existujúcim cestám cez Stredozemné more a Turecko. Po vyhodnotení lotyšských, poľských a litovských návrhov na konkrétne činnosti podpory riadenia

⁽²⁴⁾ JOIN(2021) 30 final z 1. decembra 2021.

hraníc Komisia sprístupnila 185 miliónov EUR na zlepšenie kontroly hraničného dozoru. Komisia promptne zareagovala množstvom opatrení vrátane núdzovej pomoci vo výške 36,7 milióna EUR pre Litvu v auguste spolu s ďalšími 14,9 milióna EUR v decembri na zariadenia na posilnenú kontrolu hraníc a vo výške 2,3 milióna EUR pre Lotyšsko.

Ďalšia pomoc

- Nasadenie dôstojníkov v Lotyšsku, Litve a Poľsku Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž.
- Podpora poskytnutá Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž Lotyšsku, Litve a Poľsku pri dobrovoľnom návrate štátnych príslušníkov z krajín mimo EÚ.
- Nasadenie dôstojníkov v Litve a Poľsku Agentúrou Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva.
- Nasadenie odborníkov a tlmočníkov v Lotyšsku a Litve Agentúrou Európskej únie pre azyl.

Popri 360 miliónoch EUR určených pre Lotyšsko, Litvu a Poľsko z Nástroja na riadenie hraníc a vízovú politiku na finančné obdobie 2020 – 2027 Komisia sprístupnila aj ďalšiu zvýšenú sumu vo výške približne 200 miliónov EUR na roky 2021 a 2022.

Z rozpočtu EÚ bola poskytnutá značná finančná podpora krajinám na migračných trasách.

Komisia predložila návrh na vyčlenenie ďalších 3 miliárd EUR na nástroj pre utečencov financovaných výlučne z rozpočtu EÚ, aby bolo možné naďalej podporovať utečencov a hostiteľské komunity, a záväzku vo výške 1 miliarda EUR ročne od roku 2021 prostredníctvom nástroja predvstupovej pomoci. Vzhľadom na to, že utečenecká kríza má zdĺhavý priebeh, pomoc sa kontinuálne presúva z humanitárnej roviny k rozvojovej spolupráci – tento proces už začal v rámci druhej tranže nástroja pre utečencov v Turecku a má dva ciele, konkrétne zabezpečiť kontinuitu podpory a zároveň prejsť na vnútroštátne štruktúry. Komisia pokračovala v podpore utečencov prostredníctvom tohto nástroja, ktorý má operačný rozpočet vo výške 6 miliárd EUR. Dosiaľ bolo poskytnutých 4,5 miliardy EUR, pričom ďalšie 3 miliardy EUR sú vyčlenené na obdobie 2021 – 2023. V roku 2021 získalo pomoc v rámci humanitárnej zložky nástroja viac ako 1,5 milióna utečencov. V južnom susedstve sa pomoc z Regionálneho trustového fondu Európskej únie zriadeného v reakcii na krízu v Sýrii dostala k 8,4 milióna ľudí a vďaka núdzovému trustovému fondu EÚ pre Afriku sa zlepšil prístup k základným verejným službám v prípade viac ako 4 miliónov ľudí.

Politiky EÚ pre obranný priemysel sa usilujú o zabezpečenie konkurencieschopnosti, inovácie a bezpečnosti pre všetkých občanov EÚ.

Spoločná obranná politika sa musí opierať o solídnu politiku v oblasti obranného priemyslu, ktorá je založená na spolupráci a ktorá sa zameriava na strategické spôsobilosti, ktoré dokážu uspokojiť potreby členských štátov, ako aj na vznikajúce a prelomové technológie, ktoré sú kritické z hľadiska bezpečnosti a obrany. Vzhľadom na zaostávanie výskumu a vývoja a na zvyšovanie nákladov na obranné systémy je spolupráca v obrannom priemysle EÚ mimoriadne dôležitá.

Európsky obranný fond je ambiciózny, vyvážený a inkluzívny program, ktorý zabezpečuje vysokú úroveň účasti členských štátov na projektoch kooperatívneho obranného výskumu

a vývoja zodpovedajúcich operačným potrebám ozbrojených síl. Využívaním rozpočtu EÚ na podporu týchto projektov sa posilňuje spolupráca, prispieva k znižovaniu fragmentácie trhu a zlepšovaniu interoperability a posilňuje konkurencieschopnosť európskeho obranného priemyslu. Fond začal činnosť v roku 2021 po prijatí svojho prvého ročného pracovného programu a má rozpočet na obdobie 2021 – 2027 vo výške 7,9 miliardy EUR, z čoho 2,6 miliardy EUR je určených na výskum a 5,3 miliardy EUR na rozvoj zameraný na spôsobilosť.

Podrobnosti o Európskom obrannom fonde

- V roku 2021 bolo zverejnených 23 výziev na predkladanie návrhov, na ktoré boli vyčlenené finančné prostriedky EÚ v celkovej výške **1,2 miliardy EUR na podporu projektov kolaboratívneho obranného výskumu a vývoja.**
- Približne **700 miliónov EUR** bolo vyčlenených na projekty zamerané na rozsiahle a komplexné obranné platformy a systémy ako nová generácia systémov bojových lietadiel, vozový park pozemných vozidiel, viacúčelové a modulárne pobrežné hliadkované plavidlá a obrana proti balistickým strelám.
- Až **8 %** rozpočtu na rok 2021 je vyčlenených na financovanie **prelomových technológií** v oblasti obrany a približne **6 %** na verejné výzvy pre **malé a stredné podniky.**
- Malé a stredné podniky predstavujú približne 50 % z 1 100 subjektov, ktoré predložili návrhy.

V roku 2021 bolo 28 novým projektom poskytnutých spolu viac ako 291,2 milióna EUR z Programu rozvoja európskeho obranného priemyslu, ktorý predchádzal Európskemu obrannému fondu.

Potrebu reálnej obrannej politiky EÚ ešte umocnila nedávna nevyprovokovaná a neopodstatnená ruská agresia voči Ukrajine. V posledných rokoch EÚ už zintenzívnila svoje snahy v kľúčových oblastiach obrany (vrátane obranného priemyslu) a vesmíru s cieľom posilniť svoje spôsobilosti a odolnosť a lepšie sa tak pripraviť na budúce krízy.

Koordinované úsilie na podporu Ukrajiny a členských štátov v prvej línii

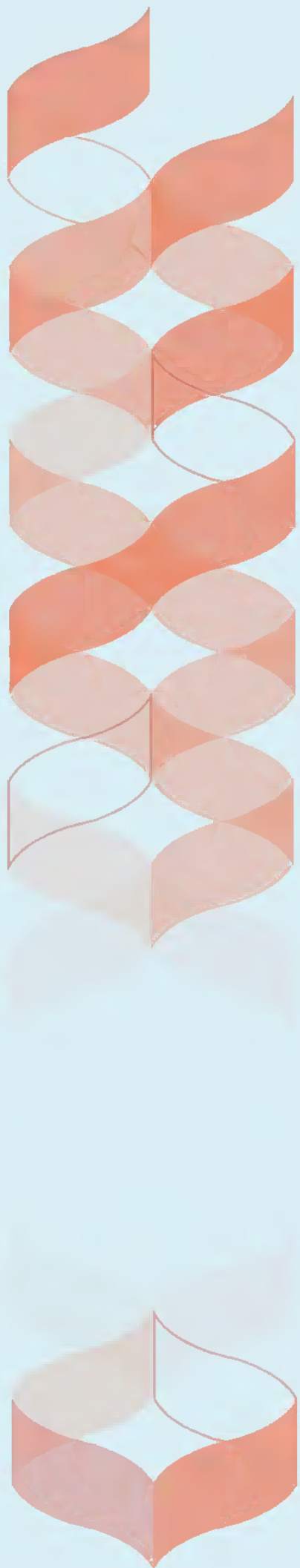

Prvé mesiace roka 2022 boli do veľkej miery poznačené neopodstatnenou a nevyprovokovanou ruskou vojenskou agresiou voči Ukrajine. EÚ reagovala pevne a jednotne, schválila masívne a komplexné finančné a hospodárske sankcie na oslabenie hospodárskej základne Ruska a rozsiahle opatrenia na podporu Ukrajiny a jej ľudu.

Rozpočet EÚ zohráva pri tejto reakcii mimoriadne významnú úlohu. Základná materiálna pomoc, ako sú zdravotnícke potreby a vybavenie, sa Ukrajine poskytuje prostredníctvom mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany. Komisia zaviedla núdzový balík pomoci vo výške 550 miliónov EUR na poskytovanie humanitárnej a núdzovej pomoci s cieľom zaistiť prístup k vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti a potravinám. Núdzová makrofinančná pomoc pomôže Ukrajine riešiť jej finančné potreby a posilniť hospodársku stabilitu. Komisia bola lídrom na celosvetových darcovských podujatiach na

podporu vnútorne vysídlených osôb a utečencov. EÚ okrem toho poskytla Ukrajine bezprecedentnú podporu prostredníctvom Európskeho mierového nástroja na posilnenie spôsobilostí a odolnosti ukrajinských ozbrojených síl a na ochranu civilného obyvateľstva. Vo svojom oznámení z 18. mája Komisia navrhla základy a zásady krátkodobého odstraňovania následkov a obnovy Ukrajiny. Tie si budú jednoznačne vyžadovať podporu presahujúcu možnosti súčasného viacročného finančného rámca.

Z rozpočtu EÚ sa pomáha aj členským štátom v prvej línii vyrovnat' sa s humanitárnym vplyvom prílevu miliónov ľudí utekajúcich pred vojnou do EÚ. Prvýkrát bola aktivovaná smernica o dočasnej ochrane s cieľom poskytnúť rýchlu a účinnú pomoc ľuďom utekajúcim pred vojnou na Ukrajine. Zmobilizovali sa fondy v oblasti vnútorných záležitostí a fondy politiky súdržnosti s cieľom umožniť členským štátom využitie dostupných finančných prostriedkov na naliehavé riešenie prílevu utečencov. Iniciatíva Kohézne opatrenia na podporu utečencov v Európe zabezpečila flexibilitu potrebnú pre členské štáty na využitie zostávajúcich finančných prostriedkov v rámci politiky súdržnosti a iniciatívy REACT-EU na rýchle poskytnutie núdzovej podpory. Členské štáty tak môžu napríklad z Európskeho sociálneho fondu poskytovať rôznu podporu utečencom, okrem iného pri hľadaní pracovných miest, začatí vzdelávania alebo pokračovaní vo vzdelávaní a prístupe k starostlivosti o deti.

Príloha 2 – Vnútná kontrola a finančné riadenie

1. Výkonné nástroje na riadenie a ochranu rozpočtu EÚ v zložitom prostredí

Úlohou Komisie je zaistiť, aby sa peniaze daňovníkov využívali pri podpore dosahovania cieľov politiky EÚ najlepším možným spôsobom. Preto je nevyhnutné zabezpečiť vysokú úroveň dodržiavania platných pravidiel a to, aby sa finančné prostriedky dostávali k určeným prijímateľom účinne, efektívne a hospodárne. Komisia sa snaží dosiahnuť najvyššiu úroveň finančného riadenia a zároveň zaistiť správnu rovnováhu medzi nízkou úrovňou chybovosti, rýchlymi platbami a primeranými nákladmi na kontrolu.

1.1. Rozpočet EÚ: široká škála oblastí, príjemcov a výdavkov riadených v komplexnom prostredí

V roku 2021 dosiahli výdavky riadené Komisiou výšku 172 miliárd EUR ⁽²⁵⁾ (pozri nasledujúci graf). Uvedená suma zahŕňa časť rozpočtu EÚ riadenú Komisiou spolu s Európskym rozvojovým fondom ⁽²⁶⁾ a trustovými fondmi EÚ. Tieto výdavky zodpovedajú počtu viac než 200 000 platieb v rozsahu od niekoľkých stoviek eur (na granty na mobilitu v rámci programu Erasmus+) po stovky miliónov eur (na veľké projekty ako medzinárodný termojadrový experimentálny reaktor alebo Galileo a Copernicus, ako aj na rozpočtovú podporu pre rozvojové krajiny) ⁽²⁷⁾. Prijímateľovia finančných prostriedkov EÚ sú veľmi rozdielni a početní.

Jednotný trh, inovácie a digitálna ekonomika	Súdržnosť, odolnosť a hodnoty	Prírodné zdroje a životné prostredie	Migrácia a riadenie hraníc	Bezpečnosť a obrana	Susedstvo a svet	Európska verejná správa 7 mld. EUR (4 %)
17,3 mld. EUR (10 %)	75,8 mld. EUR (44 %)	56,5 mld. EUR (33 %)	2,5 mld. EUR (1 %)	0,01 mld. EUR (0 %)	12,7 mld. EUR (7 %)	
						
V rámci výskumného programu Horizont 2020 bolo podpísaných viac ako 35 000 grantov	Od roku 2014 bolo podporených viac ako 1,4 milióna podnikov a 45,3 milióna ľudí	6,6 milióna prijímateľov bolo podporených z poľnohospodárskych fondov	Do konca roka 2021 bolo vydaných viac ako 1,2 miliardy digitálnych COVID preukazov EÚ v 60 krajinách na piatich kontinentoch	Viac ako 1 000 spoločností a výskumných subjektov sa v roku 2021 zúčastnilo na návrhoch predložených v rámci Európskeho obranného fondu	Poskytla sa pomoc približne 130 krajinám mimo EÚ na piatich kontinentoch	

⁽²⁵⁾ Nie sú tu zahrnuté platby uskutočnené v kontexte Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktoré sa uvádzajú v prílohe III.

⁽²⁶⁾ Treba uviesť, že Európsky rozvojový fond bol súčasťou všeobecného rozpočtu EÚ na viacročný finančný rámec na roky 2021 – 2027.

⁽²⁷⁾ Výška príslušných výdavkov Komisie zodpovedá platbám vykonaným v roku 2021 po odpočítaní súm predbežného financovania vyplatených v roku 2021 a pripočítaní súm predbežného financovania vyplatených v predchádzajúcich rokoch a zúčtovaných v roku 2021 (pozri vymedzenie pojmov a ďalšie podrobnosti v prílohe 5).

Príslušné výdavky z rozpočtu EÚ vykonané Komisiou v roku 2021 podľa oblastí politiky v % a miliardách EUR.

Zdroj: výročné správy o činnosti Európskej komisie.

Podobne ako v predchádzajúcich rokoch sa približne tri štvrtiny rozpočtu ⁽²⁸⁾ (napr. výdavky na politiku súdržnosti a prírodné zdroje) vykonávajú v rámci zdieľaného riadenia. Znamená to, že členské štáty alebo nimi určené orgány vyberajú projekty, rozdeľujú finančné prostriedky a riadia výdavky v súlade s právom EÚ a vnútroštatným právom a o túto zodpovednosť sa delia s Komisiou. Zvyšok rozpočtu vynakladá buď priamo Komisia, alebo sa vynakladá nepriamo v spolupráci s poverenými subjektmi. V nasledujúcej tabuľke sú opísané tri spôsoby riadenia.

Spôsob riadenia	Opis	% výdavkov za rok 2021	Príklady programov/výdavkov	Ďalší zapojení aktéri v spolupráci s Komisiou
Priame riadenie	Finančné prostriedky implementuje Komisia	19 %	Horizont 2020; Nástroj na prepájanie Európy; administratívne výdavky	neuvádza sa (finančné prostriedky dostávajú priamo prijímatelia)
Nepriame riadenie	Finančné prostriedky sa čerpajú v spolupráci s externými subjektmi	7 %	Erasmus+; časť rozvojovej a humanitárnej pomoci; predvstupová pomoc	agentúry, spoločné podniky, OSN, Svetová banka, Európska investičná banka, Európska banka pre obnovu a rozvoj, krajiny mimo EÚ
Zdieľané riadenie	Finančné prostriedky sa implementujú v spolupráci s vnútroštatnými a/alebo regionálnymi orgánmi členských štátov, ktoré majú prvú úroveň zodpovednosti	74 %	poľnohospodárske fondy; Európsky námorný a rybársky fond; Európsky fond regionálneho rozvoja; Kohézny fond; Európsky sociálny fond a iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí; fondy pre migráciu, riadenie hraníc a bezpečnosť	platobné agentúry pre spoločnú poľnohospodársku politiku: 76. Riadiace orgány pre fondy politiky súdržnosti: 492, vo všetkých členských štátoch

Výdavky za rok 2021 podľa spôsobu riadenia.

Zdroj: návrh ročnej účtovnej závierky Európskej komisie za rok 2021 – výkaz ziskov a strát.

⁽²⁸⁾ Nezahŕňa Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti.

Rok 2021 bol prvým rokom nového sedemročného finančného rámca. V praxi začnú súvisiace platby dosahovať významné úrovne až v nadchádzajúcich rokoch. V roku 2021 mala pandémia naďalej významný vplyv na implementáciu, ako aj na náš spôsob práce a spôsob práce našich implementačných partnerov.

1.2. Spoľahlivý systém riadenia posilňujúci zodpovednosť kolégia

Systém riadenia a reťazec zodpovednosti, ktoré používa Európska komisia, sú prispôsobené jej jedinečnej štruktúre a úlohe. Mechanizmy riadenia Komisie boli postupom času posilnené a prispôsobené meniacim sa okolnostiam, ako to vyplýva z najnovšieho oznámenia vydaného v júni 2020 ⁽²⁹⁾.

Ako povolujujúci úradník Európskej komisie je **kolégium komisárov politicky zodpovedné za riadenie rozpočtu EÚ**, ktoré zahŕňa aj zodpovednosť za prácu odborov Komisie. Hlavné stavebné prvky riadenia rozpočtu EÚ – podložené jednoznačným rozdelením zodpovednosti medzi politickou a riadiacou úrovňou, pevný záväzok v oblasti riadenia výkonnosti a dodržiavanie právneho rámca, transparentnosť, ako aj prísne normy etického správania a jasne vymedzené podávanie správ – vedú k pevnému reťazcu budovania uistenia a zodpovednosti.

V rámci svojho jedinečného modelu decentralizovaného rozhodovania o plnení rozpočtu deleguje kolégium komisárov každodenné prevádzkové riadenie na **51 povolujujúcich úradníkov vymenovaných delegovaním** ⁽³⁰⁾, ktorí riadia a vedú svoje odbory tak, aby plnili ciele stanovené v strategických plánoch s využitím dostupných zdrojov. **Povolujujúci úradníci vymenovaní delegovaním sú zodpovední za časť rozpočtu EÚ**, ktorá sa plní v rámci ich odboru.

Vo svojich výročných správach o činnosti povolujujúci úradníci vymenovaní delegovaním prehľadne informujú o výkonnosti a dosiahnutých výsledkoch, o fungovaní svojich systémov vnútornej kontroly a o finančnom riadení svojej časti rozpočtu EÚ, pričom zohľadňujú uistenie, ktoré poskytli členské štáty v rámci zdieľaného riadenia. Každá výročná správa o činnosti obsahuje vyhlásenie o vierohodnosti vypracované generálnym riaditeľom. Ak povolujujúci úradníci vymenovaní delegovaním zistia akékoľvek nedostatky, ktoré majú závažný vplyv, môže byť toto vyhlásenie vydané s výhradou. Zároveň zavádzajú akčné plány na zmiernenie budúcich rizík a posilnenie svojich systémov kontroly.

Vo **výročnej správe o riadení a výkonnosti** sa uvádza syntéza ročných výsledkov rozpočtu EÚ na úrovni Komisie na základe uistení a výhrad uvedených vo všetkých výročných správach o činnosti. Táto správa je súčasťou balíka Komisie v oblasti integrovaného podávania finančných správ a správ o zodpovednosti ⁽³¹⁾, ktorý **prijíma kolégium komisárov**.

⁽²⁹⁾ Oznámenie Komisii o riadení v Európskej komisii [C(2020) 4240].

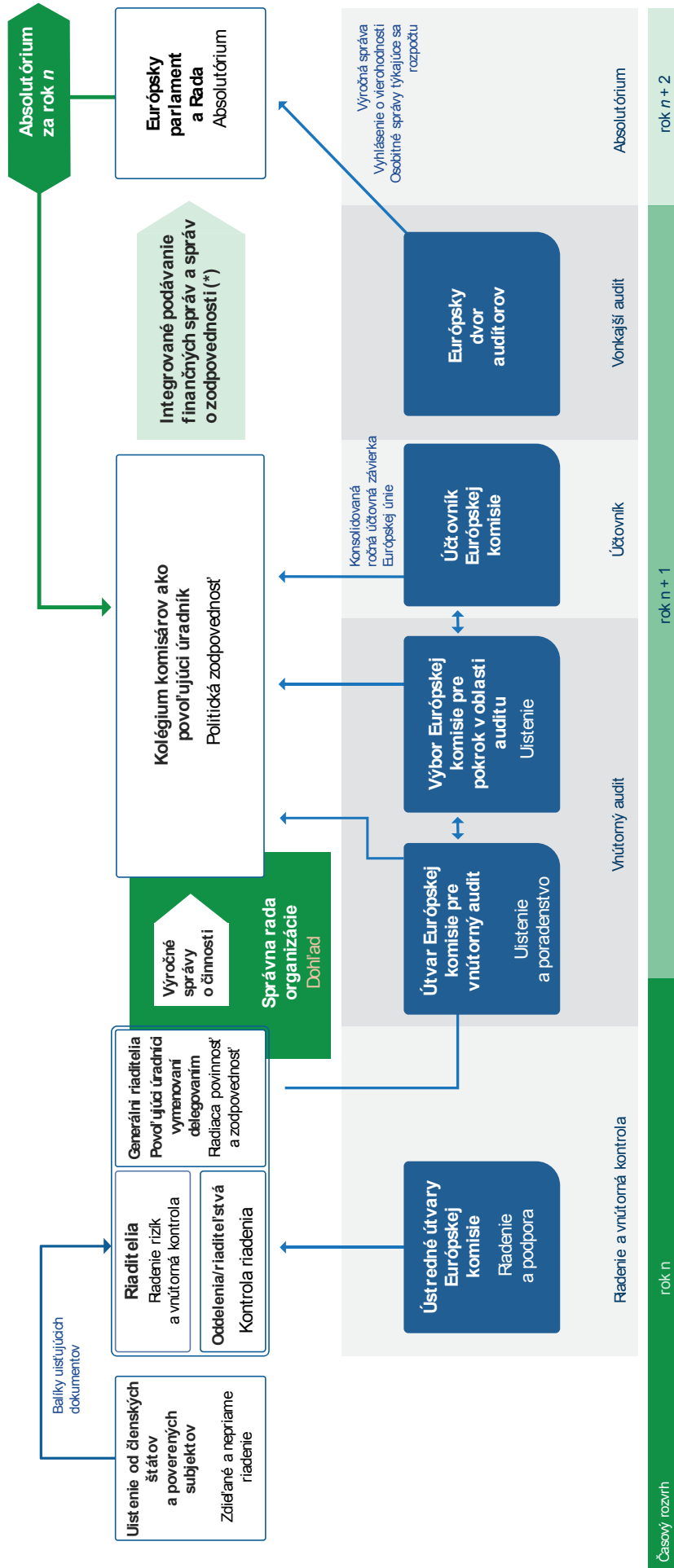
⁽³⁰⁾ Pojem „povolujujúci úradníci vymenovaní delegovaním“ zahŕňa generálnych riaditeľov odborov Komisie a vedúcich výkonných agentúr, úradov, útvarov, pracovných skupín atď. V článku 74 ods. 1 nariadenia o rozpočtových pravidlách sa uvádza, že: „Povolujujúci úradník je v dotknutej inštitúcii Únie zodpovedný za implementáciu príjmov a výdavkov v súlade so zásadou správneho finančného riadenia, a to aj prostredníctvom zabezpečenia podávania správ o výkonnosti, ako aj za zabezpečovanie súladu s požiadavkami zákonnosti a správnosti a rovnakého zaobchádzania s príjmiacimi finančnými prostriedkami.“

⁽³¹⁾ Ako sa vyžaduje v článku 247 nariadenia o rozpočtových pravidlách, balík integrovaného podávania finančných správ a správ o zodpovednosti zahŕňa aj konsolidovanú ročnú účtovnú závierku Európskej únie, správu o opatreniach prijatých v nadväznosti na udelenie absolútoriuma za predchádzajúci rozpočtový rok, výročnú správu orgánu udeľujúceho absolútorium o vykonaných vnútorných auditoch a dlhodobú prognózu budúcich peňažných tokov do rozpočtu a peňažných tokov z rozpočtu EÚ.

Následný ročný postup udelenia rozpočtového absolutória umožňuje Európskemu parlamentu a Rade Európskej únie, aby zaistili politickú zodpovednosť Komisie za plnenie rozpočtu EÚ.

V rozhodnutí Európskeho parlamentu sa prihliada na integrované podávanie finančných správ a správ o zodpovednosti Komisie, výročné a osobitné správy Európskeho dvora audítorov, ako aj jeho vyhlásenie o vierohodnosti týkajúce sa spoľahlivosti účtov a zákonnosti a správnosti príslušných operácií, vypočutia komisárov a generálnych riaditeľov a odporúčanie Rady.

Budovanie uistenia a zodpovednosti Komisie za rozpočet EÚ: jasné úlohy a povinnosti

(*) Integrované podávanie finančných správ a správ o zodpovednosti: – konsolidovaná ročná účtovná zvierka Európskej únie,

– výrobná správa o riadení a výkonnosti,

– dlhodobá prognóza budúcich peňažných tokov,

– výrobná správa o vnútorných auditoch,

– správa o opatreniach prijatých v nadväznosti na udelenie absolutória.

Tieto spoľahlivé mechanizmy riadenia pomáhajú kolégiu komisárov plniť ciele Komisie, efektívne a účinne využívať zdroje a zabezpečiť, aby sa rozpočet EÚ plnil v súlade so zásadami správneho finančného riadenia. Prehľad sa nachádza v uvedenom grafe.

1.3. Spoľahlivý rámec vnútornej kontroly meniaci sa s prostredím

Komisia má zavedený silný inštitucionálny rámec vnútornej kontroly založený na najprísnejších medzinárodných normách ⁽³²⁾.

1.3.1. Rámec vnútornej kontroly aj tento rok zohrával kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní dosahovania cieľov Komisie v rýchlo sa meniacom prostredí.

V súvislosti s **pandémiou COVID-19** predstavuje rámec vnútornej kontroly Komisie základnú záruku operácií Komisie. Komisia naďalej pozorne monitorovala vplyv súčasnej krízy na svoje operácie vrátane budovania uistení. Na základe skúseností z roku 2020 Komisia naďalej zavádzala zmierňujúce opatrenia potrebné na predchádzanie všetkým negatívnym vplyvom na plnenie rozpočtu EÚ alebo ich obmedzenie. Komisia bude v roku 2022 naďalej ostražitá, aby dokázala čeliť novému nárastu negatívnych vplyvov v súvislosti s pandémiou.

Osobitná pozornosť sa venovala prispôbeniu systémov vnútornej kontroly potrebám operácií nástroja **NextGenerationEU**. V decembri 2021 Komisia zintenzívnila strategické zameranie rizikovej funkcie zavedením **politiky na vysokej úrovni pre riadenie rizík a dodržiavanie súladu s predpismi v rámci nástroja NextGenerationEU**, a to v súlade so všeobecným rámcom vnútornej kontroly Komisie, ktorý bol vymedzený v roku 2017 ⁽³³⁾. Poskytuje primeraný rámec riadenia rizík a dodržiavania súladu s predpismi na ochranu finančných záujmov EÚ a zabezpečenie bezúhonnosti, integrity a transparentnosti operácií nástroja NextGenerationEU, akými sú operácie prijímania pôžičiek, riadenia dlhu a poskytovania pôžičiek. Táto politika na vysokej úrovni pre riadenie rizík a dodržiavanie súladu s predpismi dopĺňa rámec riadenia nástroja NextGenerationEU ⁽³⁴⁾, v ktorom sa uvádzajú hlavné úlohy a zodpovednosti týkajúce sa rámca riadenia rizík a dodržiavania súladu s predpismi v prípade operácií nástroja NextGenerationEU. Na strane výdavkov Komisia zaviedla **osobitné audítorské a kontrolné stratégie** vzhľadom na svoju novú zodpovednosť za vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (pozri prílohu 3).

⁽³²⁾ Zavedených Výborom sponzorských organizácií komisie Treadway.

⁽³³⁾ Oznámenie člena Komisie, pána Oettingera, adresované Komisii – Revízia rámca vnútornej kontroly [[C\(2017\) 2373](#)].

⁽³⁴⁾ Vykonávacie rozhodnutie Komisie zo 14. apríla 2021, ktorým sa stanovujú potrebné opatrenia na správu operácií vypožičiavania si podľa rozhodnutia Rady (EÚ, Euratom) 2020/2053 a na úverové operácie súvisiace s úvermi poskytnutými v súlade s článkom 15 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 [[C\(2021\) 2502](#)].

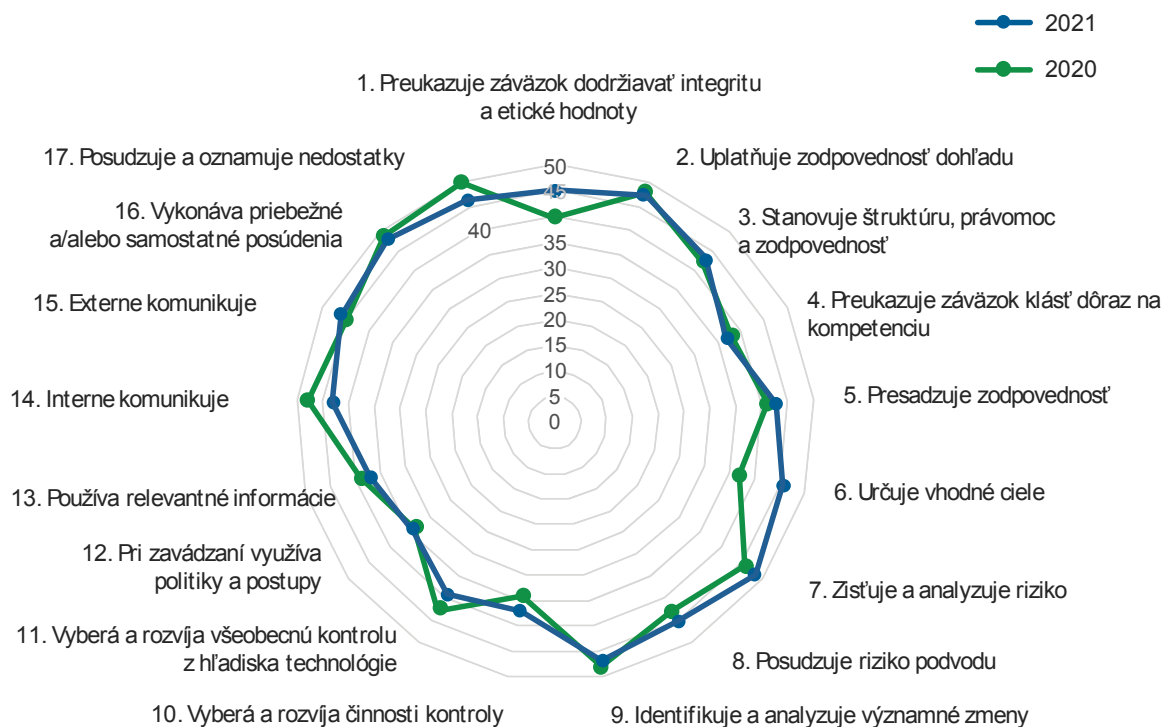
S cieľom prispieť k účinnosti vnútornej kontroly plnenia rozpočtu EÚ Komisia prijala a vydala **usmernenie týkajúce sa predchádzania konfliktom záujmov a ich riešenia** v zmysle nariadenia o rozpočtových pravidlách ⁽³⁵⁾, ktoré sa týka všetkých spôsobov plnenia rozpočtu EÚ (priameho, nepriameho a zdieľaného riadenia). Toto usmernenie je súčasťou úsilia Komisie o ďalšie posilnenie opatrení na ochranu finančných záujmov EÚ. Zameriava sa na zvyšovanie povedomia a podporu jednotného výkladu a uplatňovania pravidiel zabráňovania konfliktom záujmov medzi zamestnancami inštitúcií EÚ a orgánmi členských štátov, ako aj všetkými osobami zapojenými do čerpania fondov EÚ. Po vydaní usmernenia Komisia realizuje zacielené činnosti a prezentácie v oblasti zvyšovania povedomia pre orgány členských štátov a súvisiace expertné siete, ako aj vlastné vnútorné špecializované siete. Tieto zacielené činnosti a prezentácie sa budú naďalej uskutočňovať aj v priebehu roka 2022 a v ďalších rokoch.

1.3.2. Odbory Komisie posudzujú svoje systémy vnútornej kontroly ako účinné aj napriek pretrvávajúcej pandémie COVID-19.

V roku 2021 sa zásady vnútornej kontroly dodržiavali a dobre fungovali. Vykonaným posúdením sa potvrdzuje, že odbory Komisie sa neustále usilujú o riešenie (v zásade menších) nedostatkov zistených v roku 2020. Toto úsilie má pozitívny vplyv najmä na posúdenia rizík, ktorým Komisia venuje veľkú pozornosť, a to najmä v súvislosti s krízou spôsobenou pandemiou COVID-19 a konkrétnymi politickými výzvami, ktorým čelila za niekoľko posledných rokov.

⁽³⁵⁾ Oznámenie Komisie – Usmernenie týkajúce sa predchádzania a riešenia konfliktov záujmov v zmysle nariadenia o rozpočtových pravidlách ([2021/C 121/01](#)).

Komisia uznáva, že v prípade niektorých zásad vnútornej kontroly je stále priestor na menšie a vo veľmi malom počte prípadov aj väčšie zlepšenia. Týka sa to najmä kontrolných činností, pri ktorých sa posúdenie zväčša zameriava na výsledky kontroly (t. j. zostatkové miery chybovosti nad 2 %), alebo zistenia auditu (napr. neskoré dokončenie posúdení pilierov v rámci nepriameho riadenia – pozri aj

Posúdenie fungovania 17 zásad vnútornej kontroly: viaceré odbory Komisie oznámili, že zásady vnútornej kontroly sa v rokoch 2020 a 2021 dodržiavali a dobre fungovali.

Zdroj: výročné správy o činnosti Európskej komisie.

Komisia a výkonné agentúry podnikajú kroky na riešenie zistených nedostatkov. Okrem toho boli v roku 2021 opäť zavedené iniciatívy na zvyšovanie povedomia, ako napríklad „týždeň zvyšovania povedomia“, ktorý spoločne zorganizovali výkonné agentúry. Spoločne s pravidelnou výmenou osvedčených postupov v oblasti vnútornej kontroly sa tým prispieva k udržaniu výkonnej kultúry vnútornej kontroly v inštitúcii.

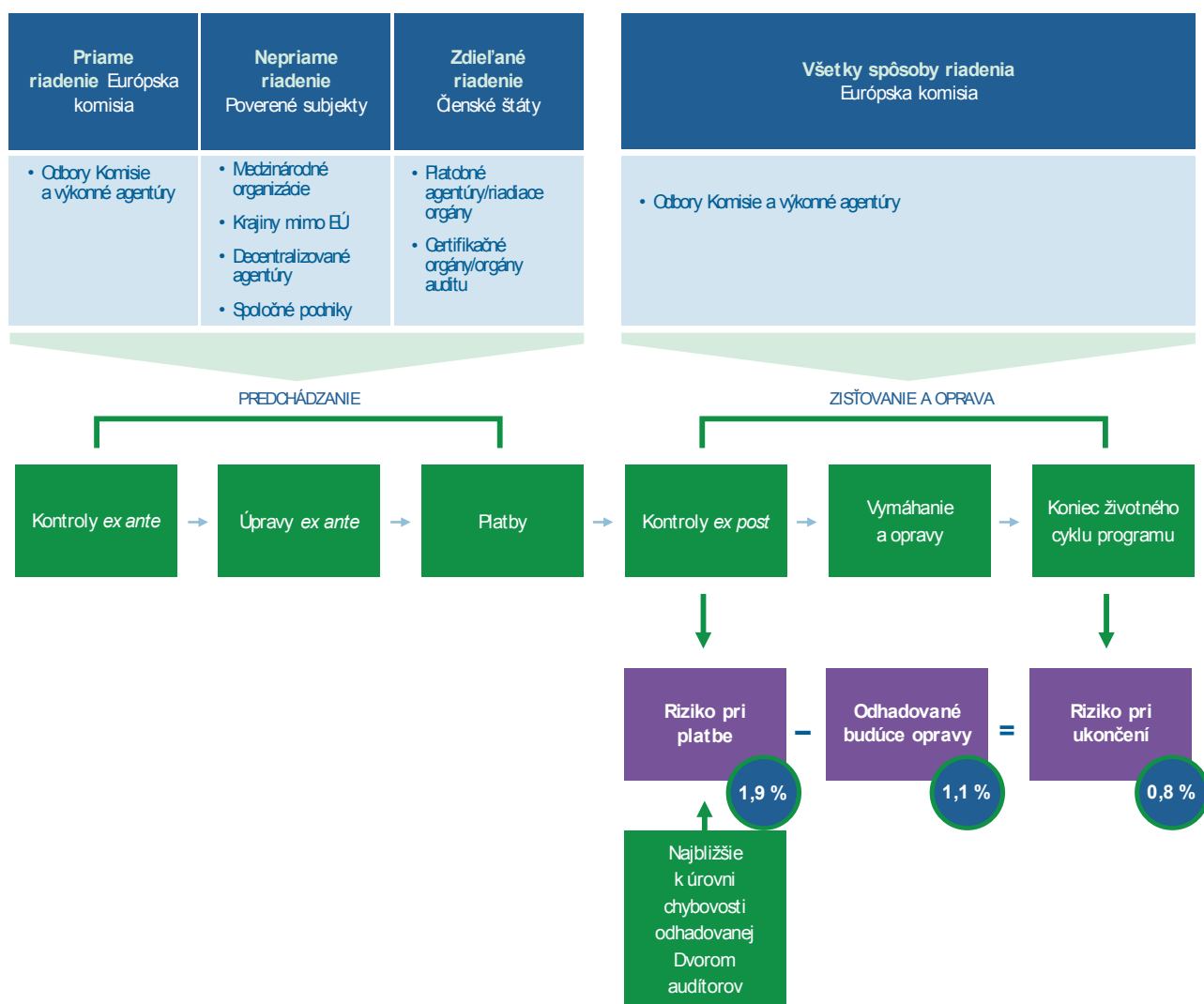
1.4. Viacročné stratégie kontroly zabezpečujú správne vynakladanie peňazí daňovníkov

1.4.1. Stratégie kontroly sú viacročné a diferencované podľa rizika

V rámci systémov vnútornej kontroly povolujúci úradníci ako správcovia rozpočtu EÚ zavádzajú **viacročné stratégie kontroly** určené na **predchádzanie** chybám, a ak nie je možné predísť im, na ich **zistenie** a **nápravu**. Musia **od základu a dôsledne** vypracúvať uistenie, t. j. prostredníctvom programu alebo iného relevantného segmentu výdavkov. Komisii to umožňuje podrobne a diferencovane **zistiť nedostatky** a chyby vo všetkých programoch alebo segmentoch výdavkov, na základe čoho môže **odhaliť základné príčiny** systémových chýb (napr. zložitost' pravidiel v niektorých politických oblastiach, ako sú výskum a súdržnosť), **prijat' zacielené nápravné**

opatrenia a zabezpečiť využitie získaných poznatkov na zlepšenie systémov riadenia a kontroly a ich začlenenie do návrhu budúcich finančných programov.

Výdavkové programy EÚ sú svojou podstatou **viacročné** rovnako ako súvisiace stratégie kontroly. Znamená to, že zistenie a oprava chýb sa môžu vykonať kedykoľvek až do okamihu ukončenia na konci životného cyklu programu. Okrem toho sú stratégie kontroly **diferencované podľa rizika**, t. j. sú prispôbené rôznym spôsobom riadenia, zapojeným aktérom, oblastiam politiky a/alebo mechanizmom financovania a s tým súvisiacim rizikám.

Viacročný kontrolný cyklus Európskej komisie.

Výsledky za rok 2021 uvedené v krúžkoch sa uvádzajú v oddiele 2.1.

Zdroj: Európska komisia.

1.4.2. Prvou obranou proti vzniku chýb je predchádzanie chybám

Kľúčové mechanizmy Komisie na predchádzanie chybám spočívajú v kontrolách *ex ante* a auditoch (pozri prílohu 5 v zväzku III) vrátane overovaní zo strany riadiacich orgánov členských štátov pred deklarováním výdavkov Komisii v rámci zdieľaného riadenia a po ňom, ako aj systémových auditov

doplnených o audity reprezentatívnych vzoriek operácií na zistenie nedostatkov v riadiacich a kontrolných systémoch implementujúcich partnerov. Tieto preventívne kontroly majú za následok zamietnutie neoprávnených súm ešte predtým, ako Komisia uskutoční platby (zostatku), a prerušenie a pozastavenie platieb až do odstránenia nedostatkov v systémoch. Okrem toho pomáhajú predchádzať chybám usmernenia určené pre prijímateľov a implementujúcich partnerov.

V rámci zdieľaného riadenia vyplývajú opravy vykonané členskými štátmi pred predložením žiadostí o úhradu nákladov z kontrol a auditov vrátane auditov systémov a operácií, ktoré vykonávajú *ex ante* a *ex post* na svojej úrovni. Takéto opravy sa zväčša vykonávajú odpočítaním neoprávnených výdavkov zo žiadostí o platby predkladaných Komisii alebo z osvedčených účtovných závierok.

Sumy opravené na úrovni členských štátov sa môžu za určitých okolností opätovne použiť. Služi to aj ako stimul pre členské štáty, aby opravili výdavky vykazujúce nezrovnalosti ešte predtým, ako predložia Komisii svoje žiadosti o úhradu nákladov.

1.4.3. Zisťovanie a oprava chýb sú doplnkom predchádzania chybám

Ak mechanizmy predchádzania chybám neboli účinné, je dôležité, aby sa chyby, ktoré majú vplyv na výdavky EÚ, zistili a *posteriori* na základe kontrol *ex post*, ktoré Komisia vykonáva v prípade súm, ktoré schválila a vyplatila (pozri prílohu 5 v zväzku III). Tieto chyby potom opraví Komisia v rovnakom roku alebo v nasledujúcich rokoch vymožením alebo kompenzáciou od konečných príjemcov v rámci **priameho a nepriameho riadenia alebo od členských štátov v rámci **zdieľaného riadenia**.**

V prípade poľnohospodárstva sa hlavná časť finančných opráv týka prípadov, v ktorých boli zistené systémové chyby, a opráv uplatňovaných na príslušné výdavky za danú platobnú agentúru alebo operačný program. Ide najmä o nedostatky ovplyvňujúce platby vykonané v predchádzajúcich rokoch.

V súvislosti so súdržnosťou sa úroveň takýchto opráv Komisie vysvetľuje skutočnosťou, že väčšinu opráv vykonávajú členské štáty, a to vrátane chýb zistených Komisiou, Dvorom audítorov a Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF). Členským štátom to umožňuje znovu použiť zodpovedajúce sumy na oprávnené výdavky. Ak kontrolný systém funguje správne na úrovni členských štátov, potreba opráv na úrovni Komisie je oveľa nižšia a takýchto opráv je preto menej.

Ďalej sa riešia aj nedostatky v systémoch kontroly, zistené prostredníctvom auditov založených na riziku a/alebo auditov systémov, a systémy sa opravujú. V kontexte zdieľaného a nepriameho riadenia to vykonávajú v prvom rade implementujúce členské štáty a partneri. Viac informácií o ochrane rozpočtu EÚ je k dispozícii v prílohe 5 v zväzku III.

1.4.4. Kapacita opráv v prípade fondov EÚ

V roku 2021 zodpovedá kapacita opráv v prípade fondov riadených Komisiou započítaniu:

- opráv vykonaných členskými štátmi pred predložením žiadostí o úhradu nákladov vo výške 4 557 miliónov EUR,

- výsledku opatrení na predchádzanie chybám vykonaných Komisiou prostredníctvom odpočítaní a iných úprav pred vykonaním platby/schválením platby Komisiou vo výške 298 miliónov EUR,
- opráv vykonaných Komisiou po vykonaní platby/schválení platby Komisiou vo výške 765 miliónov EUR.

Počet opráv vykonaných po vykonaní platby Komisiou sa v porovnaní s predchádzajúcim viacročným finančným rámcom znížil, a to najmä v dôsledku osobitných vlastností viacúrovňových systémov uistenia a ročných účtovných závierok programov zavedených v období 2014 – 2020 na účely súdržnosti, pričom opravy vykonávali najmä členské štáty bez ohľadu na to, či príslušné chyby zistili ony alebo Komisia ⁽³⁶⁾. V roku 2021 dosiahli opravy, o ktorých rozhodla Komisia na základe vlastných auditov a kontrol, výšku 193 miliónov EUR. Celková kapacita opráv sa v porovnaní s rokom 2020 zvýšila v dôsledku jednorazového účinku úhrady poskytnutej členským štátom po rozsudkoch Súdneho dvora Európskej únie týkajúcich sa poľnohospodárskych fondov (ďalšie podrobnosti sa nachádzajú v prílohe 5 v zväzku III).

1.5. Boj proti podvodom: európska stratégia boja proti podvodom

Komisia zastáva nulovú toleranciu voči podvodom. Je potrebné zdôrazniť, že podvod predstavuje veľmi obmedzenú časť výdavkov vykazujúcich nezrovnalosti, z ktorých väčšina súvisí s chybami.

Komisia dosiahla dobrý pokrok vo svojej inštitucionálnej stratégii boja proti podvodom. Podľa článku 325 Zmluvy o fungovaní Európskej únie Komisia a členské štáty chránia rozpočet EÚ pred podvodmi a inými nezákonnými činnosťami. Súčasná inštitucionálna stratégia boja proti podvodom prijatá v apríli 2019 a jej akčný plán zohrávajú významnú úlohu pri predchádzaní možnému zneužívaniu finančných prostriedkov EÚ. Jej vykonávanie monitoruje úrad OLAF. Do novembra 2021 sa dosiahol dostatočný pokrok, keďže sa podarilo dokončiť 47 zo 63 opatrení a dokončenie veľkej väčšiny zostávajúcich opatrení sa očakáva v polovici roka 2022.

V súlade so svojou stratégiou boja proti podvodom Komisia posilnila koordináciu a spoluprácu, a to najmä prostredníctvom siete predchádzania podvodom a ich odhaľovania, v rámci ktorej spolupracujú korešpondenti pre boj proti podvodom z útvarov Komisie a výkonných agentúr pod vedením úradu OLAF. V tejto súvislosti 13 útvarov Komisie aktualizovalo v roku 2021 v spolupráci s úradom OLAF svoje miestne stratégie boja proti podvodom. Do konca roka 2021 bolo 90 % všetkých miestnych stratégií na boj proti podvodom aktualizovaných na základe stratégie Komisie na boj proti podvodom prijatej v roku 2019.

K ďalším významným činnostiam v oblasti boja proti podvodom patrilo v roku 2021 začatie vypracovania štúdie o budúcnosti systému riadenia nezrovnalostí. Členské štáty tento systém používajú na oznamovanie prípadov podvodu a ďalších nezrovnalostí zistených v rámci zdieľaného riadenia. Komisia použije tieto informácie na vypracovanie výročnej správy o ochrane finančných záujmov EÚ v spolupráci s členskými štátmi v súlade s článkom 325 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Komisia prijala správu za rok 2020 v septembri 2021 ⁽³⁷⁾.

⁽³⁶⁾ Zodpovedá to novej štruktúre z obdobia 2014 – 2020, ktorá sa líši od predchádzajúceho obdobia.

⁽³⁷⁾ Ďalšie informácie sa nachádzajú na stránke o [výročných správach o ochrane finančných záujmov EÚ](#).

V roku 2021 úrad OLAF pokračoval aj vo vykonávaní vyšetrovacích činností, o ktorých referoval vo svojich výročných správach ⁽³⁸⁾.

Boj proti podvodom v praxi: ochrana EÚ pred falošnými ponukami vakcín proti ochoreniu COVID-19

Podvodníci využijú každú príležitosť na získanie nezákonného zisku. Už na začiatku pandémie si úrad OLAF všimol, ako sa podvodníci snažia využiť naliehavosť situácie a počiatočný nedostatok osobných ochranných prostriedkov aj na úkor zdravia a bezpečnosti ľudí v Európe. Podvodné spoločnosti sa pokúsili infiltrovať na trh EÚ s falšovanými alebo nevyhovujúcimi rúškami, súpravami na testovanie, dezinfekčnými prostriedkami a ďalšími výrobkami súvisiacimi s pandemiou COVID-19. Úsilie úradu OLAF o boj proti týmto praktikám pokračovalo aj v roku 2021, pričom do konca roka bolo odstránených viac ako 100 miliónov falšovaných alebo nevyhovujúcich výrobkov.

Po dokončení vývoja vakcín proti ochoreniu COVID-19 zostali vyšetrovatelia úradu OLAF naďalej ostražití pre prípad ďalších možných pokusov o podvod. Vo februári 2021 úrad OLAF verejnou dôrazne varoval pred možnými podvodmi v súvislosti s vakcínami proti ochoreniu COVID-19. Úrad OLAF dostával od vládnych zdrojov z členských štátov EÚ informácie o ponukách údajných sprostredkovateľov na predaj veľkého množstva vakcín, a to najmä tých, ktoré sú schválené na použitie v EÚ.

Cieľom podvodníkov bolo podľa úradu OLAF presvedčiť subjekty verejného sektora, aby zaplatili vysokú akontáciu na zabezpečenie predaja, a zmiznúť s peniazmi. Sprostredkovatelia zastupovali spoločnosti s oportunistickým správaním, ktoré začali svoju činnosť až krátko pred predložením svojich ponúk alebo ktoré predtým obchodovali s úplne odlišným tovarom. Tieto spoločnosti mali často sídlo v krajinách mimo EÚ, aby sťažili svoju identifikáciu a bolo ich ťažšie vyšetrovať.

Vyšetrovatelia úradu OLAF zmapovali situácie, určili, ktoré z nich sú podozrivé, a informácie poskytli členským štátom a Europolu. V prípade potreby úrad OLAF spolupracoval aj so svojimi medzinárodnými partnermi.

Do dnešného dňa sa tieto pokusy o podvod alebo falošné ponuky týkali spolu takmer 1,2 miliardy dávok vakcín v celkovej požadovanej cene viac ako 16,4 miliardy EUR. V týždňoch nasledujúcich po vydaní varovania úradom OLAF sa začal počet takýchto správ rýchlo zvyšovať, nakoniec sa však stabilizoval po odhalení vzorcov činnosti pokusov o podvod.

Napriek pokračujúcej pandémie sa vyšetrovania podvodov a činnosti boja proti podvodom nekončili pri výrobkoch súvisiacich s pandemiou COVID-19, ale týkali sa širokého rozsahu výrobkov od falšovaných alkoholických nápojov až po nebezpečné hračky a činností od nezákonného obchodovania s plynmi poškodzujúcimi klímu po pašovanie odpadu. Úrad OLAF tak ako každý rok aj teraz odhalil viaceré prípady podvodov zameraných na finančné prostriedky EÚ so zložitými cezhraničnými schémami, v rámci ktorých došlo k pokusom o krádež stoviek miliónov eur z peňazí daňových poplatníkov EÚ.

Predchádzanie podvodom a sankcionovanie podvodov pokračovalo aj prostredníctvom **systemu včasného odhaľovania rizika a vylúčenia (EDES)**, ktorý umožňuje včasné odhaľovanie nespoľahlivých hospodárskych subjektov a ich vylúčenie z čerpania finančných prostriedkov EÚ v rámci priameho a nepriameho riadenia. Postupy systému EDES vychádzajú z informácií z auditov a kontrol vykonaných poverujúcimi úradníkmi vymenovanými delegovaním, rozsudkov, ktorými sa

⁽³⁸⁾ Ďalšie informácie sa nachádzajú na stránke o [výročných správach úradu OLAF](#).

konanie o veci končí, alebo administratívnych rozhodnutí vnútroštátnych orgánov, rozhodnutí medzinárodných organizácií a z veľkej časti z vyšetrovaní úradu OLAF. Základom fungovania systému EDES je pevná a plodná interakcia medzi zodpovednými povoľujúcimi úradníkmi a výborom EDES.

Rok 2021 bol charakteristický stabilným trendom počtu prípadov predkladaných medziinštitucionálnemu výboru EDES na udelenie možných správnych sankcií (t. j. vylúčenia a/alebo peňažných sankcií, prípadne zverejnenia sankcií). Tieto sankcie sa určujú v súlade so zásadou proporcionality (t. j. prihliada sa na závažnosť situácie vrátane vplyvu na finančné záujmy a imidž EÚ; čas, ktorý uplynul od príslušného pochybenia; trvanie a opakovanie pochybenia; mieru zlého úmyslu alebo zanedbania a predmetnú sumu).

1.6. Vykonávanie režimu podmienenosti na ochranu rozpočtu EÚ

Od prijatia nariadenia o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu EÚ v decembri 2020 ⁽³⁹⁾ má EÚ prvýkrát k dispozícii konkrétny nástroj na ochranu svojho rozpočtu pred porušovaním zásad právneho štátu.

Nariadenie nadobudlo účinnosť 1. januára 2021 a dopĺňa ostatné postupy stanovené v právnych predpisoch EÚ o ochrane rozpočtu EÚ. Jeho cieľom je ochrániť rozpočet EÚ pred porušovaním zásad právneho štátu, ktoré ovplyvňujú (alebo predstavujú závažné riziko ovplyvňovania) správne finančné riadenie rozpočtu alebo ochranu finančných záujmov EÚ. Od januára 2021 Komisia posudzuje dostupné informácie na určenie možných porušení vyplývajúcich z nariadenia. V novembri 2021 boli dvom štátom, Maďarsku a Poľsku, zaslané listy so žiadosťou o informácie, na základe ktorých by mohla Komisia uskutočniť posúdenie v súlade s nariadením. V apríli 2022 Komisia zaslala prvé oznámenie Maďarsku v súlade so všeobecným režimom podmienenosti, ktorým sa spúšťa postup potenciálne vyúsťujúci do uloženia opatrení členskému štátu za porušenie zásad právneho štátu. Informácie o ďalšom vývoji vykonávania režimu podmienenosti sa uvádzajú v oddiele 4.

⁽³⁹⁾ [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ, Euratom\) 2020/2092](#) zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie (Ú. v. EÚ L 433I, 22.12.2020, s. 1).

2. Výsledky kontroly

Všetky odbory Komisie využívajú už opísané **spoločné kontrolné prvky** nezávisle od zdroja financovania. Opatrenia na odhaľovanie a nápravu nezrovnalostí alebo na predchádzanie nezrovnalostiam sa uplatňujú na viacročnom základe na úrovni konkrétnych programov alebo iných výdavkových segmentov. Keďže jednotlivé výdavkové programy môžu byť veľmi rozdielne, je potrebné prispôsobiť kontrolné stratégie rôznym spôsobom riadenia, oblastiam politiky, prijímateľom a/alebo metódam financovania a s tým spojeným rizikám.

Cieľom Komisie je nájsť správnu rovnováhu medzi nízkou chybovosťou, rýchlymi platbami a primeranými nákladmi na kontroly.

Toto rozlíšenie kontrolných stratégií je potrebné, aby sa zabezpečilo, že kontroly budú naďalej **nákladovo efektívne**, t. j. že sa zaistí správna rovnováha medzi zabezpečovaním nízkej úrovne chybovosti (účinnosť), rýchlymi platbami (efektívnosť) a primeranými nákladmi (hospodárnosť). Rizikovejšie oblasti si budú vyžadovať vyššiu úroveň kontroly a/alebo frekvencie kontrol, zatiaľ čo oblasti s nízkym rizikom by sa mali týkať menej intenzívne, menej nákladné a menej zaťažujúce kontroly. Okrem toho pri stanovení kontrolnej stratégie sa bude zvažovať aj skutočný potenciál vymáhania nesprávne vynaložených finančných prostriedkov EÚ (napríklad prostredníctvom analýzy nákladov a prínosov auditov na mieste).

K ďalším spôsobom zabezpečenia nákladovej efektívnosti kontrol patrí znižovanie rizika chýb prostredníctvom zjednodušených pravidiel a/alebo procesov (ako je zjednodušené vykazovanie nákladov, t. j. jednorazové sumy, paušálne sadzby a jednotkové náklady), využívanie existujúcich posúdení a/alebo auditov a kontrol vykonaných inými subjektmi a dosahovanie úspor z rozsahu združovaním funkcií kontroly.

Na meranie nákladovej efektívnosti svojich kontrol využíva Komisia tieto ukazovatele:

- **Účinnosť**. Úroveň chybovosti zistená na základe vykonaných kontrol, ktorá umožňuje zoskupenie výdavkov do rôznych kategórií rizík.
- **Efektívnosť**. Priemerný čas na vykonanie platby. Okrem toho Komisia neustále hľadá a vyvíja nové spôsoby zvyšovania efektívnosti, a to najmä vytváraním synergii vždy, keď je to možné.
- **Hospodárnosť**. Proporcionalita medzi nákladmi na kontroly a riadenými fondmi.

2.1. Výsledky kontroly Komisie potvrdzujú, že rozpočet EÚ je dobre chránený

Na základe vykonávaných auditov a kontrol odbory Komisie každoročne odhadujú úroveň rizika z hľadiska zákonnosti a správności výdavkov EÚ v dvoch fázach viacročného kontrolného cyklu: pri platbe a pri ukončení programov.

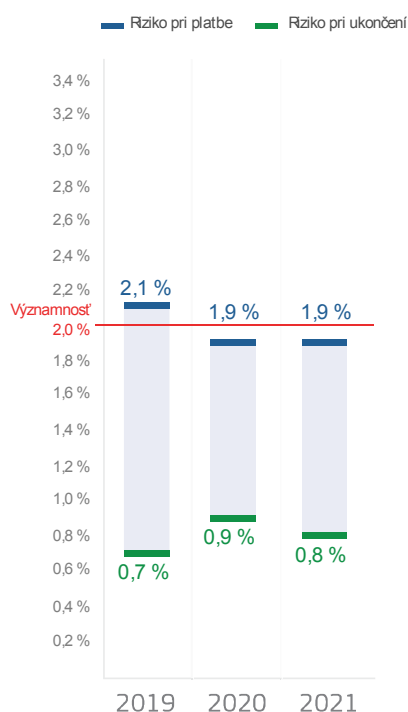
Celkové výsledky za rok 2021

Riziko pri platbe: **1,9 %**.

Riziko pri ukončení: **0,8 %**.

Opravy v prípade minulých platieb: **5,6 mld. EUR**.

Výhrady: **16, s celkovým finančným vplyvom 987 mil. EUR**.

Riziko pri platbe je odhad chýb, ktorým nebolo možné predísť napriek kontrolám *ex ante* a ktoré ovplyvňujú vykonané platby. Tieto chyby sa zisťujú prostredníctvom kontrol *ex post* a auditov. **Riziko pri ukončení** je odhad chýb, ktoré zostanú na konci životného cyklu programov, po vykonaní všetkých kontrol *ex post* a opráv. Je rovnaké ako riziko pri platbe bez konzervatívneho odhadu **budúcich opráv**, ktoré sa vykonajú medzi rokom predkladania správ a koncom životného cyklu programov.

Komisia zastáva názor, že rozpočet je účinne chránený vtedy, keď najneskôr pri ukončení programov – t. j. po vykonaní všetkých kontrol, opráv, vymáhaní atď. – je riziko pri ukončení nižšie než 2 %. Túto hranicu významnosti používa aj Európsky dvor audítorov. Viac podrobností o týchto koncepciách a metodike používanej na stanovenie týchto odhadov spolu s výsledkami kontroly pre každú oblasť politiky je uvedených v prílohe 5.

Za rok 2021 zostáva celkové riziko Komisie pri platbe a riziko pri ukončení v súlade s rokom 2020, pričom obe riziká sú pod hranicou významnosti 2 %.

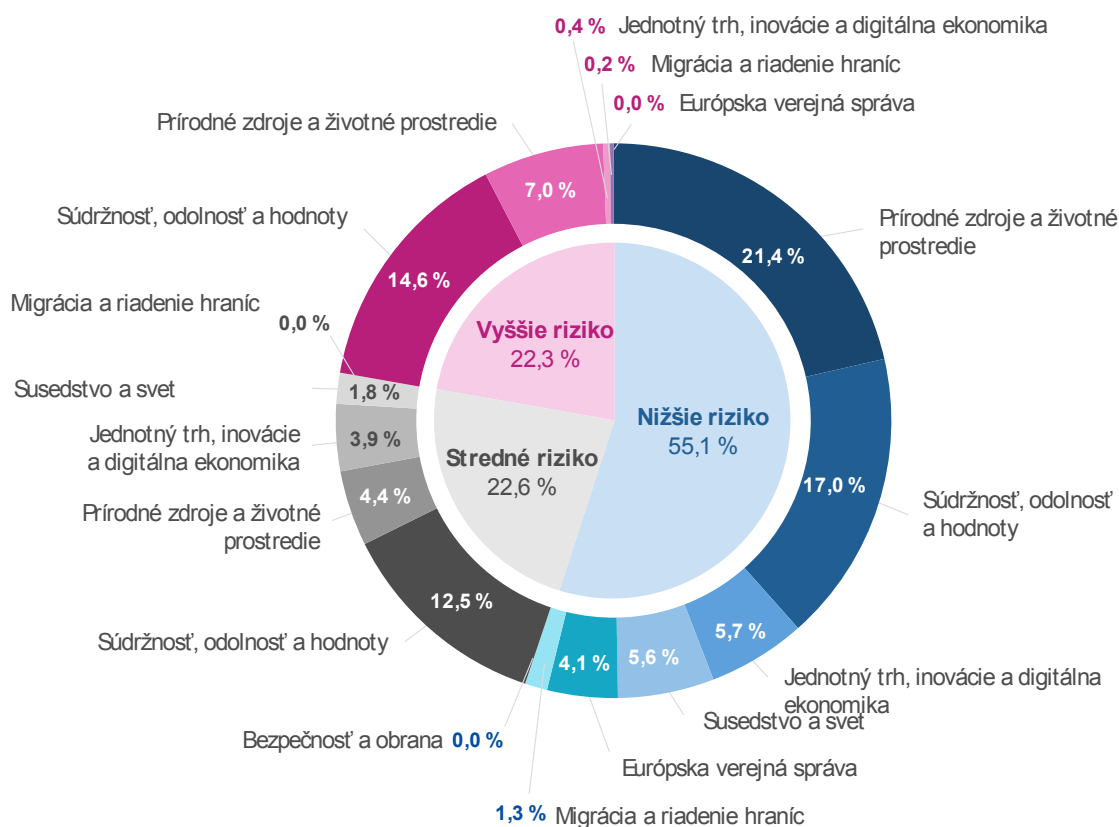
Situácia pre každú oblasť politiky je opísaná ďalej.

Rok 2021 bol prechodným rokom, v ktorom sa oficiálne začali nové programy na obdobie 2021 – 2027, zatiaľ čo existujúce programy ešte prebiehali.

Výročná správa o riadení a výkonnosti rozpočtu EÚ je súhrnom 51 výročných správ o činnosti, pričom každá z nich je celá pridelená jednému zo siedmich okruhov viacročného finančného rámca (v predchádzajúcich vydaniach výročnej správy o riadení a výkonnosti to bolo šesť „oblastí politiky“). Pokiaľ ide o Generálne riaditeľstvo pre obranný priemysel a vesmír, vzhľadom na dôležitosť tohto odboru v rámci okruhu „Bezpečnosť a obrana“ boli príslušné výdavky na obranu a bezpečnosť oddelené od ostatných výdavkov tohto riaditeľstva a zaradené do príslušného okruhu. Na základe tejto novej štruktúry sa na účely porovnania prepočítalo riziko pri platbe a riziko pri ukončení pre každý okruh za predchádzajúce roky.

2.1.1. Prezentácia výdavkov s nižším, so stredným a s vyšším rizikom

Komisia určí, v prípade ktorých programov je vyššie riziko, čo jej umožňuje zamerať svoje opatrenia tam, kde budú najužitočnejšie. Vzhľadom na svoj hĺbkový empirický prístup má Komisia k dispozícii spoľahlivé údaje, ktoré ukazujú diverzifikovanú situáciu riadených fondov (pozri graf ďalej). Na základe **rizika pri platbe** – pred vykonaním akýchkoľvek budúcich opráv – môže Komisia presne rozdeliť ročné výdavky podľa nižšieho rizika pri platbe (riziko do 1,9 %), stredného rizika pri platbe (od 1,9 % do 2,5 %) a vyššieho rizika pri platbe (viac ako 2,5 %). V prípade prírodných zdrojov a súdržnosti sa táto analýza uplatňuje aj na úrovni jednotlivých platobných agentúr a operačných programov v členských štátoch. Tým sa Komisii umožňuje identifikovať, ktoré programy/segmenty výdavkov predstavujú vyššie riziko, a efektívne zabezpečovať podporu a riešenie konkrétnych nedostatkov, dokonca aj v prípade politik, ktoré sú vo všeobecnosti nízkorizikové, ako napríklad spoločná poľnohospodárska politika.

Kategorizovanie výdavkov Európskou komisiou do segmentov s vyšším so stredným a s nižším rizikom v percentuálnych podieloch z celkovej výšky príslušných výdavkov za rok 2021.

Zdroj: Európska komisia.

Výdavky Komisie sú teda rozdelené do kategórií s nižším, so stredným a s vyšším rizikom takto.

- **Nižšie riziko.** Tento segment dosiahol v roku 2021 95 miliárd EUR (55 % výdavkov, podobne ako v minulom roku 56 %). Zahŕňa to výdavky niektorých platobných agentúr na spoločnú poľnohospodársku politiku spolu s operačnými programami pre Európsky námorný a rybársky fond a súdržnosť s nižším rizikom pri platbe, výdavky súvisiace s Nástrojom na prepájanie Európy, akciami Marie Curie-Sklodowskej, granty Európskej rady pre výskum, príspevky agentúram (Európska vesmírna agentúra, Agentúra Európskej únie pre vesmírny program atď.), Erasmus+, Nástroj núdzovej podpory v rámci Únie, Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť, humanitárnu pomoc, rozvojovú pomoc poskytovanú prostredníctvom medzinárodných organizácií a administratívne výdavky.
- **Stredné riziko.** Tento segment dosiahol v roku 2021 výšku 39 miliárd EUR (23 % výdavkov v porovnaní so 16 % v roku 2020). Zahŕňa to výdavky niektorých platobných agentúr na spoločnú poľnohospodársku politiku a operačné programy pre Európsky námorný a rybársky fond a súdržnosť so stredným rizikom pri platbe, granty v programoch rozvojovej pomoci a programoch susedstva a výdavky v rámci programu Horizont 2020. V druhom prípade ide o zlepšenie v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, kde tieto výdavky predstavovali vyššie riziko, pričom tieto pozitívne výsledky bude potrebné potvrdiť v nasledujúcich rokoch.
- **Vyššie riziko.** Tento segment dosiahol v roku 2021 výšku 38 miliárd EUR (22 % výdavkov v porovnaní s 28 % v roku 2020). Zahŕňa to výdavky niektorých platobných agentúr na spoločnú poľnohospodársku politiku, operačné programy pre Európsky námorný a rybársky fond a súdržnosť s vysokým rizikom pri platbe alebo so závažnými nedostatkami⁽⁴⁰⁾ a výdavky súvisiace s komplexnými grantmi v iných programoch financovania (napríklad Nástroj na prepájanie Európy – Energia).

Podľa podrobnej analýzy Komisie sa zdá, že úroveň chybovosti úzko súvisí s povahou financovania. Väčšina programov alebo segmentov výdavkov, ktoré zodpovedajú viac ako 50 % príslušných ročných výdavkov, má pomerne nižšie riziko pri platbe, pretože zahŕňajú priame platby na základe nároku. Na druhej strane, niektoré programy alebo segmenty výdavkov, kde sa používajú pomerne zložité systémy založené na úhrade, sa javia s relatívne vyšším rizikom pri platbe. Zavedené systémy kontroly napriek tomu umožňujú zmiernenie rizík súvisiacich s niektorými zložitejšími programami, v dôsledku čoho sa znižuje úroveň rizika pri platbe.

Komisia dôkladne monitoruje riziko pri platbe a riziko pri ukončení v prípade jednotlivých programov a prijíma ďalšie opatrenia na zníženie mier chybovosti. Najmä v prípade kategórií so stredným a s vyšším rizikom bude Komisia naďalej pracovať na ďalšom znižovaní mier chybovosti prostredníctvom zvyšovania povedomia prijímateľov a implementujúcich partnerov o danej problematike, prispôbovaním kontrolných stratégií v prípade potreby, uplatňovaním získaných poznatkov na budúce programy a zjednodušovaním pravidiel vždy, keď je to možné.

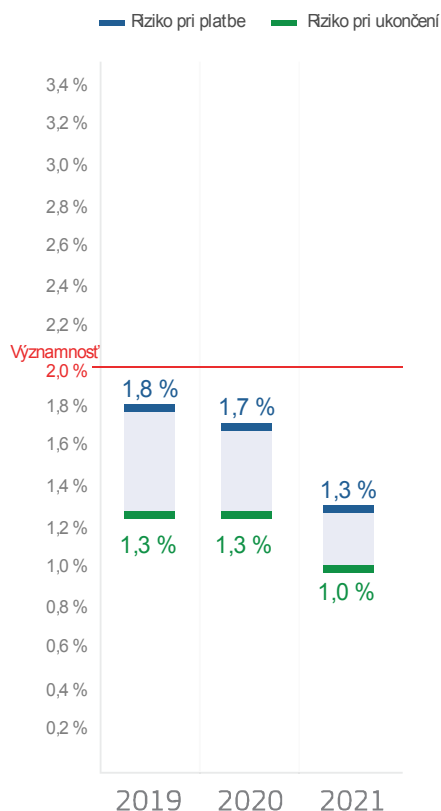
⁽⁴⁰⁾ V prípade Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Kohézneho fondu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu sa úroveň rizika takisto považuje za vysokú, a to bez ohľadu na riziko pri platbe, keď bolo audítorské stanovisko vydané vo výročných správach o činnosti k fungovaniu systému riadenia a kontroly programov nepriaznivé alebo s výhradou.

2.1.2. Výsledky kontroly podľa oblasti politiky

Okruh 1 – Jednotný trh, inovácie a digitálna ekonomika

V prípade okruhu „Jednotný trh, inovácie a digitálna ekonomika“ je **riziko pri platbe (1,3 %)** a **riziko pri ukončení (1,0 %)** výrazne pod 2 % a v porovnaní s rokom 2020 sa obe riziká znižujú na 1,7 % a 1,3 %. V roku 2021 **dosiahli preventívne a nápravné opatrenia Komisie výšku 162 miliónov EUR** – 142 miliónov EUR preventívne a 20 miliónov EUR nápravné, v súlade so sumami v roku 2020, ktoré boli 146 miliónov EUR a 26 miliónov EUR.

Pokles rizika pri platbe a pri ukončení v porovnaní s rokmi 2020 a 2019 je spôsobený znížením mier chybovosti v prípade programu Horizont 2020. **Horizont 2020** predstavuje 44 % výdavkov v rámci tejto oblasti politiky, a preto jeho riziko pri platbe (2,3 %) výrazne prispieva k súvisiacemu celkovému riziku pri platbe. Odbory v oblasti výskumu už niekoľko rokov prijímajú opatrenia, aby sa riziko pri ukončení čo najviac priblížilo 2 % alebo kleslo na nižšiu úroveň ⁽⁴¹⁾. Tento cieľ sa prvýkrát podarilo dosiahnuť.

Zjednodušenia zavedené v programe Horizont 2020 spolu s cieľovými komunikačnými kampaňami zameranými na typy prijímateľov, ktorí sú náchylnejší na chyby, ako sú malé a stredné podniky a noví účastníci, ako aj rozšírená odborná príprava externých audítorských firiem vykonávajúcich auditu v mene Komisie, majú určite pozitívny vplyv na výskyt a finančný význam chýb. Pozitívne výsledky za rok 2021 však bude potrebné potvrdiť v nasledujúcich rokoch a bude potrebné pokračovať v doterajších opatreniach.

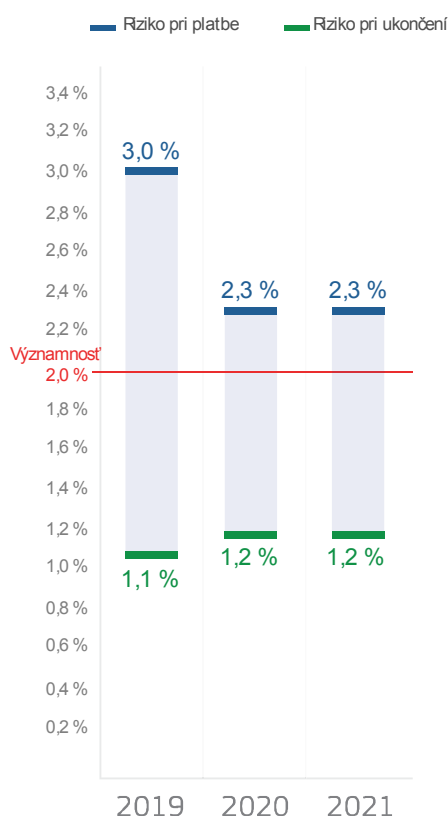
V roku 2021 sa oficiálne začal Horizont Európa, nový európsky rámcový program pre výskum a inovácie, zatiaľ čo Horizont 2020 stále prebieha. Neskoré prijatie nariadenia, ktorým sa zriaďuje program Horizont Európa, v porovnaní s pôvodným plánom, oddialilo začiatok vykonávania programu. Pokiaľ ide o finančné riadenie, cieľom Komisie pre program Horizont Európa je rozšíriť používanie zjednodušeného vykazovania nákladov, čo prijímateľom umožňuje jednoduchšie dodržiavanie pravidiel a lepšie zameranie na ich aktuálny výskumný projekt. Spolu s pokračujúcimi komunikačnými kampaňami zameranými na zainteresované strany by sa tým mala pripraviť pôda na výrazné zníženie rizika pri platbe pre program Horizont Európa. Vzhľadom na nízku úroveň súčasných príslušných

⁽⁴¹⁾ V legislatívnom finančnom výkaze pripojenom k návrhu nariadenia Komisie, ktorým sa zriaďuje program Horizont 2020, sa uvádza: „Komisia sa preto domnieva, že v prípade výdavkov na výskum v rámci programu Horizont 2020 je miera chybovosti na ročnom základe vo výške 2 % – 5 % realistickým cieľom s prihliadnutím na náklady na kontroly, opatrenia na zjednodušenie navrhnuté s cieľom znížiť náročnosť pravidiel a súvisiace nevyhnutné riziko spojené s úhradou nákladov na výskumný projekt. Konečným cieľom by malo byť dosiahnuť reziduálnu mieru chybovosti čo najbližšie k 2 % pri ukončení programov po zohľadnení finančného vplyvu všetkých opatrení v oblasti auditov, korekcií a vymáhania.“

výdavkov a povahu súvisiacich transakcií sa výdavky v rámci programu Horizont Európa na rok 2021 považujú za nízkorizikové.

Pokiaľ ide o ďalšie programy, konkrétne segmenty **Nástroja na prepájanie Európy** (zahŕňajúce energetiku a telekomunikácie) boli predmetom výhrad zo strany Európskej výkonnej agentúry pre klímu, infraštruktúru a životné prostredie a novej Európskej výkonnej agentúry pre zdravie a digitalizáciu ⁽⁴²⁾ vzhľadom na zostatkové miery chybovosti 2,52 %, resp. 3,84 %. V tejto oblasti politiky má malý počet ďalších programov ⁽⁴³⁾ zostatkovú mieru chybovosti vyššiu ako 2 %, to však nemá žiadny vplyv na uistenie z dôvodu malého finančného vplyvu ⁽⁴⁴⁾ a neboli vydané žiadne výhrady. A napokon bola zrušená výhrada na rok 2020 týkajúca sa grantov v rámci **programu EÚ pre konkurencieschopnosť podnikov a malých a stredných podnikov**, ktorý vykonáva Výkonná agentúra pre Európsku radu pre inováciu a MSP. Ďalšie programy ⁽⁴⁵⁾ majú vo svojej podstate nižšie riziká z dôvodu typu financovania a úrovne vykonávaného auditu.

Okruh 2 – Súdržnosť, odolnosť a hodnoty

V prípade nového okruhu „Súdržnosť, odolnosť a hodnoty“ zostáva riziko pri platbe vo výške 2,3 % v porovnaní s rokom 2020 stabilné. V rámci tohto okruhu riziko pri platbe a riziko pri ukončení väčšinou súvisia s úrovňou pozorovanou pri fondoch politiky súdržnosti ⁽⁴⁶⁾, vzhľadom na objem príslušných výdavkov (približne 94 % celkovej výšky). Členské štáty vykonali finančné opravy vo výške 3 763 miliónov EUR ⁽⁴⁷⁾. Zahŕňa to preventívne a nápravné opatrenia vyplývajúce na jednej strane z práce riadiacich orgánov a orgánov auditu a na druhej strane z práce Komisie a Európskeho dvora audítora. Komisia zaviedla preventívne a nápravné opatrenia v celkovej výške 118 miliónov EUR vrátane čistých finančných opráv vo výške 84 miliónov EUR.

Pokiaľ ide o fondy politiky súdržnosti, riziko pri platbe zostáva napriek neustálemu úsiliu a zlepšovaniu fungovania systémov kontroly významné. Odhaduje sa, že je v rozsahu 1,8 % až 2,5 % ⁽⁴⁸⁾ ⁽⁴⁹⁾, podobne ako v roku

he 5.

Ď a technického rozvoja, pilotné projekty a prípravné akcie, program EÚ pre konkurencieschopnosť podnikov a malých a stredných podnikov, Výskumný fond pre uhlie a oceľ a Nástroj na prepájanie Európy – Telecom.

⁽⁴⁴⁾ Od roku 2019 bola zavedená hranica *de minimis* pre finančné výhrady. Kvantifikované výhrady v rámci výročnej správy o činnosti týkajúce sa zostatkových mier chybovosti nad 2 % hranicou významnosti sa nepovažujú za podstatné v prípade segmentov, ktoré predstavujú menej ako 5 % celkových platieb generálneho riaditeľstva a s finančným vplyvom nižším ako 5 miliónov EUR. V takýchto prípadoch sa už kvantifikované výhrady nevyžadujú.

⁽⁴⁵⁾ Napríklad akcie Marie Curie-Sklodovskej, ktoré sú súčasťou programu Horizont 2020.

⁽⁴⁶⁾ Európsky fond regionálneho rozvoja, Kohézny fond, Európsky sociálny fond, Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí, Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby.

⁽⁴⁷⁾ Finančné opravy za roky 2007 – 2013 a odpočítanie výdavkov z účtov za obdobie 2014, pozri aj zväzok II prílohu 5 oddiel 5.4.

⁽⁴⁸⁾ Maximálna hodnota rozsahu sa stanovuje s prihliadnutím na najhorší scenár vzhľadom na prebiehajúce auditorské postupy.

2020 (1,9 % až 2,4 %). Odhadované budúce opravy sú takisto porovnateľné s rokom 2020, a preto **riziko pri ukončení zostáva stabilné na úrovni 1,2 %**.

Európsky fond regionálneho rozvoja a Kohézny fond vykazujú **pokles** rizika pri platbe, a to z rozsahu 2,1 % až 2,6 % v roku 2020 na rozsah 1,9 % až 2,5 % v roku 2021. Tento pokles sa pripisuje zlepšeniam systémov riadenia a kontroly v prípade viacerých programov.

Európsky sociálny fond predstavuje podobný rozsah rizika pri platbe v roku 2021, a to 1,7 % až 2,5 %, čo predstavuje nárast z rozsahu 1,4 % až 1,9 % v roku 2020. Tento nárast je spôsobený obozretným prístupom Komisie pri viacerých programoch, v prípade ktorých sa hlásené miery chybovosti zvyšovali, kým nebudú k dispozícii konečné informácie.

Rok 2021 bol prvým rokom nového viacročného finančného rámca. V júni však bolo prijaté všeobecné nariadenie pre fondy politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027. Keďže členské štáty teraz pracujú na príprave svojich programov a v prípade tých najpokročilejších práve začali s výberom projektov, v priebehu niekoľkých rokov sa neočakávajú žiadne iné platby ako predbežné financovanie.

Napriek neustálemu úsiliu a zlepšovaniu fungovania systémov kontroly zostáva riziko pri platbe v prípade súdržnosti nad 2 % hranicou významnosti. Je to spôsobené najmä nevyhnutnou zložitou projektov financovaných z týchto fondov, veľkým počtom dotknutých aktérov a ťažkosťami pri riešení niektorých zložitých pravidiel, najmä v súvislosti s obstarávaním alebo so štátnou pomocou.

Hlavné kategórie nezrovnalostí zistené orgánmi auditu členských štátov a Komisiou sú podobné nezrovnalostiam zisteným Dvorom audítorov: neoprávnené výdavky, chyby pri verejnom obstarávaní, nedostatočné audítorské záznamy a chýbajúce základné doplňujúce dokumenty. To ukazuje, že **väčšina orgánov auditu odhaľuje** primerane, ale nie vždy úplne, **rôzne typy nezrovnalostí**, ktoré prispievajú k riziku pri platbe⁽⁴⁹⁾. V dôsledku zložitých projektov a pravidiel existujú nevyhnutné riziká chýb. Vo väčšine prípadov sú však odhalené nedostatky nesystémové a zvyčajne sa po zavedení nápravného opatrenia situácia príslušného systému v priebehu roka či maximálne dvoch rokov opäť zmení na uspokojivú. Okrem toho chyby alebo nedostatky zistené v jednom programe neznamenia prítomnosť podobných chýb alebo nedostatkov všade v dotknutom členskom štáte. Vďaka výsledkom kontroly členských štátov a Komisie sa získa jemne odlišný a diferencovaný obraz podľa programu a orgánu. To umožňuje Komisii dospieť k záveru, že **väčšina programov funguje dobre alebo dostatočne dobre**⁽⁵¹⁾ a že **systémové a opakujúce sa nedostatky vykazujú obmedzený počet programov** počas niekoľkých rokov, na ktoré potom Komisia zameria svoje opatrenia. V prípade uvedených programov sa predmetné nedostatky transparentne uvádzajú vo vydaných výhradách.

⁽⁴⁹⁾ Je to v rámci rozpätia chybovosti od 0,9 % do 6,1 % odhadovaného Dvorom audítorov v jeho [výročnej správe za rok 2020](#) (príloha 5.1, s. 154). Vyššiu mieru chybovosti odhadovanú Dvorom audítorov možno niekedy vysvetliť rozdielmi vo výklade vnútroštátnych pravidiel alebo v metóde použitej na určenie množstva chýb.

⁽⁵⁰⁾ Toto posudzovanie potvrdzuje aj nedávna štúdia „Model jednotného auditu – hlavné príčiny nedostatkov v práci riadiacich orgánov a orgánov auditu členských štátov“, ktorú vypracovalo Centrum pre služby v oblasti stratégie a hodnotenia na žiadosť Výboru Európskeho parlamentu pre kontrolu rozpočtu. Podľa tejto štúdie „[N]apriek zisteným nedostatkom pri vykonávaní a kontrole výdavkov EÚ sa práca orgánov auditu v členských štátoch celkovo vníma ako hodnoverná a spoľahlivá“.

⁽⁵¹⁾ 91 % programov v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Kohézneho fondu a 89 % programov v rámci Európskeho sociálneho fondu, Iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí a Fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby.

Na konci roka 2021 boli vydané **štyri výhrady** týkajúce sa fondov politiky súdržnosti.

- Dve výhrady sa týkajú obdobia 2014 – 2020 a zahŕňajú všetky programy, v ktorých sa počas roka vyskytli významné nedostatky v systémoch riadenia a kontroly alebo ktorých miera chybovosti presiahla hranicu významnosti, prípadne menej často, v prípade ktorých sa audit na úrovni členského štátu považoval za nedostatočný alebo neuspokojivý.
- Dve výhrady sa týkajú obdobia 2007 – 2013, v súvislosti s ktorým je ešte potrebné ukončiť niekoľko programov. Výhrady nie sú kvantifikované, pretože v roku 2021 sa neuskutočnili žiadne platby.

Počet programov s výhradami na obdobie 2014 – 2020 (68) je podobný počtu programov s výhradami v roku 2020 (61). Finančný vplyv sa zvýšil z 341 miliónov EUR na 423 miliónov EUR, čo je v súlade s nárastom celkových platieb. Výhrady možno zrušiť až po prijatí dostatočných nápravných opatrení. Dôvody na výhrady zvyčajne nie sú štrukturálne a zrušenie výhrady trvá 1 až 2 roky⁽⁵²⁾. Ďalšie podrobnosti o výhradách sú uvedené vo zväzku III prílohy 5.

Komisia naďalej prijíma opatrenia na podporu orgánov poverených vykonávaním programov pri zlepšovaní ich systémov riadenia a kontroly a na zníženie rizika pri ukončení v prípade súdržnosti pod 2 %.

V roku 2021 Komisia v úzkej spolupráci s členskými štátmi prijala rôzne druhy opatrení na ďalšie zlepšenie účinnosti systémov riadenia a kontroly a na podporu prevencie, odhaľovania a nápravy chýb vrátane týchto opatrení.

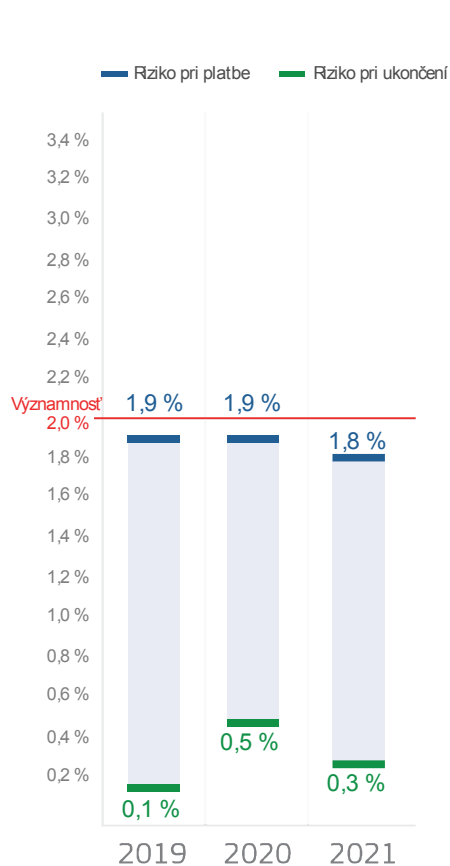
- Nepretržité monitorovanie, analýza a riešenie základných príčin chýb, ktoré zostali neodhalené na úrovni členských štátov.
- Opatrenia na budovanie kapacít na zlepšenie administratívnej kapacity riadiacich orgánov a orgánov auditu členských štátov a ich lepšie vybavenie na riešenie najzložitejších častí vykonávania fondov. Zahŕňa to napríklad bezplatné poskytovanie nástroja hĺbkovej analýzy údajov Arachne, ktorý pomáha odhaľovať nezrovnalosti, podvody a možné konflikty záujmov, spolu s profesionalizáciou obstarávateľov.
- Poskytovanie online usmernení, príkladov osvedčených postupov a vysvetlení a presadzovanie partnerských výmen s cieľom podporiť verejných obstarávateľov a orgány poverené vykonávaním programov.
- Podpora zjednodušeného vykazovania nákladov, ktoré je menej náchylné na chyby, a to poskytovaním pomoci a podpory vnútroštátnym orgánom pri príprave a posudzovaní systémov zjednodušeného vykazovania nákladov pre programy na roky 2021 – 2027. Komisia neúnavne pracovala na navrhovaní a realizovaní vhodných procesov na podporu týchto nových prvkov vrátane opatrení na zlepšenie využívania zjednodušeného vykazovania nákladov a financovania, ktoré nie je spojené so systémami nákladov, primeranejšej kontroly a auditov, predkladania správ, ktoré sa vo väčšej miere zakladajú na dodržiavaní predpisov, a zvýšenej flexibility prispôbiť programy novým sociálno-ekonomickým a územným súvislostiam.

V súvislosti s predchádzajúcimi účtovnými rokmi po dokončení prísnych námietkových konaní vykonali členské štáty dodatočné finančné opravy. To viedlo k riziku pri ukončení pod 2 % za každý z posledných

⁽⁵²⁾ 78 % výhrad Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Kohézneho fondu a 88 % výhrad Európskeho sociálneho fondu, Iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí a Fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby je zrušených za menej ako 2 roky.

niekoľkých účtovných rokov a potvrdzuje to nápravnú schopnosť fondov politiky súdržnosti. Táto percentuálna miera sa bude naďalej znižovať až do ukončenia programov.

Okruh 3 – Prírodné zdroje a životné prostredie

V prípade okruhu „Prírodné zdroje a životné prostredie“ zostáva **riziko pri platbe** pod hranicou významnosti 2 % a **na úrovni 1,8 %** sa v porovnaní s rokom 2020 (1,9 %) znížilo. Odhadované budúce opravy sa mierne zvýšili na **1,5 %** výdavkov v roku 2021 (1,4 % v roku 2020), čo vedie k riziku pri ukončení⁽⁵³⁾ odhadovanému na 0,3 % (0,5 % v roku 2020). Zodpovedá to aj výsledkom kontroly výdavkov na poľnohospodárstvo, ktoré predstavujú hlavnú časť výdavkov v rámci tejto oblasti politiky (98 %), pričom zvyšok sa pripisuje výdavkom na námorné záležitosti, rybníctvo⁽⁵⁴⁾, životné prostredie a klímu.

Komisia aj členské štáty naďalej chránia finančné záujmy EÚ. V roku 2021 Komisia vykonala finančné opravy vo výške **631 miliónov EUR**. Členské štáty vykonali opravy v celkovej výške **794 miliónov EUR** vrátane 528 miliónov EUR za chyby odhalené a opravené *ex ante* a 266 miliónov EUR za chyby, ktoré sa vymohli *ex post*.

Pokiaľ ide o spoločnú poľnohospodársku politiku, riziko pri platbe pokračovalo v klesajúcom trende pozorovanom v posledných rokoch. Priame platby v rámci Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu, ktoré predstavujú takmer 70 % platieb, zaznamenali postupný pokles rizika pri platbe z 1,8 % v roku 2018 na 1,4 % v roku 2021. V dôsledku zložitých pravidiel oprávnenosti zostáva riziko pri platbe

vyššie ako hranica významnosti pre rozvoj vidieka a trhové opatrenia. Aj tam sa riziko pri platbe ďalej znížilo na 2,9 % a 2,1 % v dôsledku neustáleho zlepšovania systémov riadenia a kontroly v členských štátoch, v ktorých integrované administratívne a kontrolné systémy vrátane systému identifikácie poľnohospodárskych pozemkov zohrávajú významnú úlohu aj pre Fond rozvoja vidieka a opatrenia súvisiace so zvieratami.

Výdavky súvisiace s **opatreniami v oblasti rybníctva, životného prostredia a klímy** sú aj naďalej vo svojej podstate nízkorizikové. Treba zdôrazniť pokles rizika pri platbe, pokiaľ ide o granty z programu LIFE, za posledných niekoľko rokov.

Koncom roka 2021 existovalo **päť výhrad k** segmentom výdavkov alebo programom, kde boli zistené nedostatky kontroly a/alebo miera chybovosti nad 2 %.

⁽⁵³⁾ Keďže opatrenia Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu sa neukončujú, v oblasti výdavkov v poľnohospodárstve sa riziko pri ukončení nahrádza konečnou sumou vystavenou riziku.

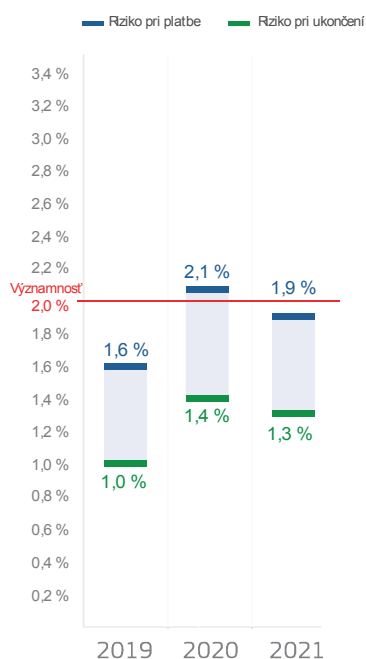
⁽⁵⁴⁾ Výdavky Európskeho námorného a rybníckeho fondu, aj keď sú súčasťou okruhu Prírodné zdroje, sa riadia rovnakým mechanizmom poskytovania ako výdavky na politiku súdržnosti.

- Tri výhrady v oblasti poľnohospodárstva, a to **trhové opatrenia Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu** (týkajúce sa šiestich členských štátov), **priame platby** (týkajúce sa 14 platobných agentúr v siedmich členských štátoch) a **opatrenia Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka** [týkajúce sa 26 platobných agentúr v 17 členských štátoch, ktoré (dočasne) zápasia s nedostatkami kontroly a/alebo vysokou mierou chybovosti].
- Jedna nová výhrada týkajúca sa nedostatkov kontroly v jednom členskom štáte v súvislosti s **Európskym námorným a rybárskym fondom**.
- Jedna opakovaná nekvantifikovaná výhrada voči **registru systému obchodovania s emisiami EÚ**.

Výhrada týkajúca sa nedostatkov kontroly v jednom členskom štáte v súvislosti s **Európskym námorným a rybárskym fondom**, ktorá bola vydaná v roku 2020, bola v roku 2021 zrušená, pretože základný problém bol vyriešený.

Vo všetkých prípadoch, v ktorých zistené nedostatky viedli k výhradám, sa vykonávajú následné opatrenia: postupy overenia súladu na zabezpečenie ochrany rozpočtu EÚ, monitorovanie vykonávania nápravných opatrení prijatých členskými štátmi a v prípade potreby prerušenie alebo zníženie/pozastavenie platieb členským štátom. Tento systematický a presne cielený prístup v konečnom dôsledku umožňuje ochranu rozpočtu EÚ (ďalšie podrobnosti sú uvedené vo zväzku III prílohe 5).

Okruh 4 – Migrácia a riadenie hraníc

V prípade okruhu „Migrácia a riadenie hraníc“ sa **riziko pri platbe (1,9 %)** a **riziko pri ukončení (1,3 %)** v porovnaní s rokom 2020 mierne znížilo a zostalo opäť **pod 2 %**. V roku 2021 dosiahli **preventívne a nápravné opatrenia Komisie 17 miliónov EUR** – 8 miliónov EUR preventívne a 9 miliónov EUR nápravné.

Táto oblasť politiky pozostáva z nízkorizikových výdavkov. Príspevky decentralizovaným agentúram a dohody o delegovaní predstavovali 40 % príslušných výdavkov na rok 2021 s mierou chybovosti blížiacou sa 0,5 %, zatiaľ čo zdieľané riadenie a čerpanie Fondu pre vnútornú bezpečnosť a Fondu pre azyl, migráciu a integráciu predstavujú 44 % príslušných výdavkov s rizikom pri platbe 1,12 %. V prípade tohto segmentu sa vydávajú výhrady, ak je na úrovni členského štátu zostatková miera chybovosti vyššia ako 2 % alebo ak sa v systémoch riadenia a kontroly zistili závažné nedostatky.

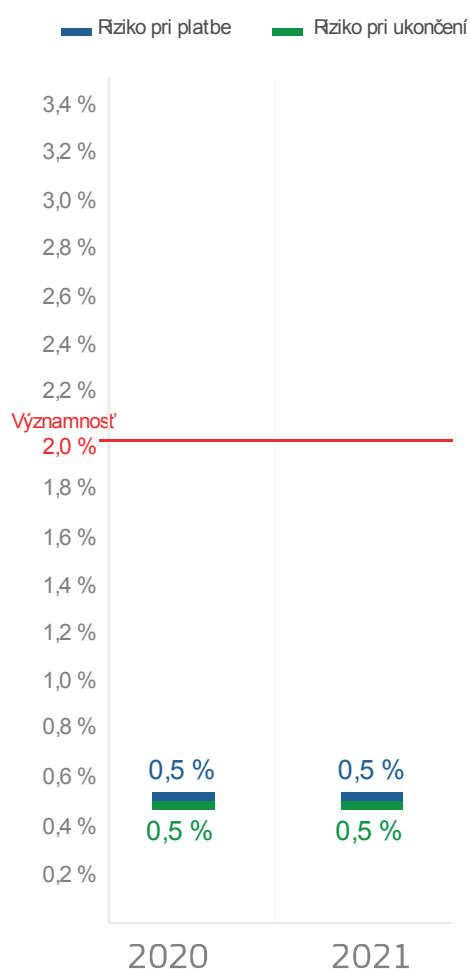
Na konci roka 2021 boli vydané **tri výhrady**.

- Jedna výhrada bola vydaná v súvislosti so zdieľaným riadením v programovom období 2014 – 2020 týkajúca sa Fondu pre azyl, migráciu a integráciu a Fondu pre vnútornú bezpečnosť, kvantifikovaná pre jeden členský štát.

- Druhá výhrada bola vydaná v prípade opatrení EÚ a grantov v súvislosti s núdzovou pomocou, kde zostatková miera chybovosti dosiahla 2,85 %. Na odstránenie týchto nedostatkov sa prijali opatrenia v oblasti riadenia a pravidlá vykonávania priameho riadenia grantov sa výrazne zjednodušili s postupným odklonom od špecifických podmienok oprávnenosti na úrovni programu a zosúladením na podnikovej úrovni.
- Okrem toho Generálne riaditeľstvo pre migráciu a vnútorné záležitosti vydalo výhradu z dôvodu ochrany dobrej povesti v súvislosti s nedostatkom zisteným pri účinnom vykonávaní nového mandátu Európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž. Zodpovednosť za nápravné opatrenia je v podstate na agentúre. Ako člen správnej rady sa však Komisia aktívne zapája do monitorovania ich vykonávania.

Nekvantifikovateľná výhrada týkajúca sa nástrojov zdieľaného riadenia v rámci programového obdobia 2007 – 2013 bola na rok 2021 zrušená, keďže vykonávanie nápravných opatrení sa dokončilo pre takmer všetky členské štáty, na ktoré sa vzťahuje výhrada (viac podrobností je uvedených vo zväzku III prílohe 5).

Okruh 5 – Bezpečnosť a obrana

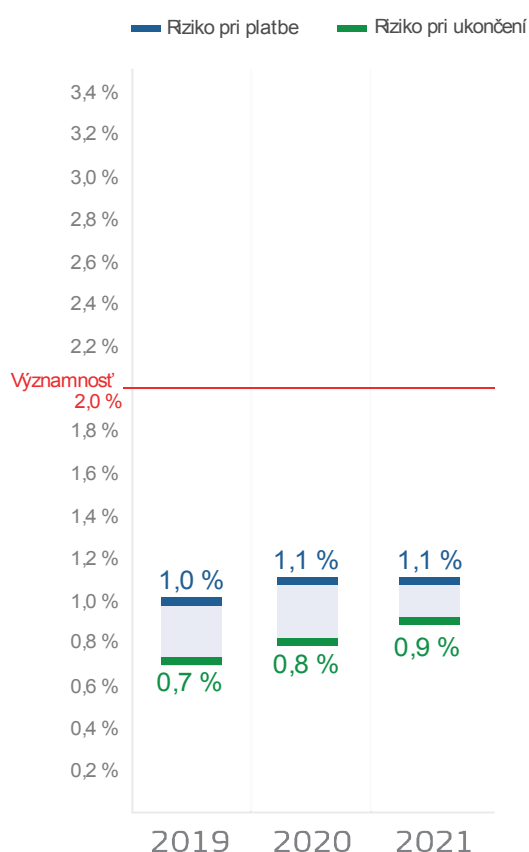

V okruhu **Bezpečnosť a obrana** sú **riziko pri platbe** a **riziko pri ukončení**, ktoré sú obe na úrovni **0,5 %**, veľmi nízke a dostatočne pod úrovňou 2 %. Keďže pri druhoch platieb za túto činnosť je riziko veľmi nízke (väčšinou ide o platby agentúram), neexistujú žiadne sumy na preventívne a nápravné opatrenia. Je to v súlade s úrovňou chybovosti vykázanou v roku 2020.

V roku 2021 väčšinu platieb v rámci tohto okruhu tvorili platby predbežného financovania v rámci Programu rozvoja európskeho obranného priemyslu vo výške približne 200 miliónov EUR. Tieto nie sú zahrnuté v príslušných výdavkoch, pretože ide o zálohové platby, ktoré sú stále vo vlastníctve Komisie. Príslušné výdavky vo výške 13,8 milióna EUR zodpovedajú príspevku Európskej obrannej agentúry a obstarávaniam s nízkym rizikom pri platbe, a to 0,5 %.

Pri dosahovaní cieľa sa Komisia vo veľkej miere spolieha na poverené subjekty a regulačné agentúry, ako aj na úzku spoluprácu s rôznymi partnermi a medzinárodnými organizáciami.

Okruh 6 – Susedstvo a svet

V roku 2021 v okruhu **Susedstvo a svet** boli **riziko pri platbe (1,1 %)** a **riziko pri ukončení (0,9 %)** podobné ako v roku 2020 a dostatočne pod úrovňou 2 %. V roku 2021 **dosiahli preventívne a nápravné opatrenia Komisie výšku 131 mil. EUR** – 110 mil. EUR preventívne a 21 mil. EUR nápravné, čo je takisto podobné ako v roku 2020, keď to bolo 110 mil. EUR, resp. 16 mil. EUR.

V rámci tejto oblasti politiky sa programy realizujú takmer rovnako v rámci priameho a nepriameho riadenia. Napriek zložitému prostrediu, v ktorom sa tieto programy realizujú, je väčšina výdavkových segmentov, ako je obstarávanie v rámci priameho riadenia a rozpočtová podpora, nízkoriziková. Je to spôsobené vlastným rizikovým profilom operácií a výkonnosťou súvisiacich systémov kontroly.

Niekoľko segmentov naďalej ovplyvňovali problémy zistené v predchádzajúcich rokoch, konkrétne nedostatok primeraných podporných dokumentov, chyby vo výpočte požadovaných nákladov, nárokované nerozpočtované náklady a nedodržovanie pravidiel obstarávania. Opatrenia prijaté na riešenie týchto nedostatkov zahŕňajú

zjednodušenie a objasnenie postupov a zmluvných podmienok pre granty, podporu využívania financovania založeného na výsledkoch a zdieľanie informácií o často sa vyskytujúcich chybách s príslušnými kontrolnými zainteresovanými stranami.

Jednou z konkrétnych výziev na rok 2021 bolo dokončenie dodatočných *ex ante* kontrol systémov riadenia a kontroly implementujúcich partnerov ⁽⁵⁵⁾ – tzv. posúdenie pilierov – do 31. decembra 2021. Nebolo to tak vždy. Očakáva sa, že posúdenie pilierov hlavných partnerov bude dokončené v prvej polovici roku 2022, keďže veľká väčšina záverečných správ je už doručená a v súčasnosti sa analyzuje s cieľom posúdiť, či sú potrebné dodatočné opatrenia dohľadu. Hoci nové dohody o príspevkoch sa nemôžu uzavrieť pred dokončením posúdenia pilierov a stále sa rokuje o niekoľkých rámcových dohodách o finančnom partnerstve, zaviedli sa zmierňujúce opatrenia na minimalizáciu vplyvu na vykonávanie zásahov nepriameho riadenia. Takéto opatrenia zahŕňajú podstatné zvýšenie kontaktov so subjektmi (väčšinou agentúrami OSN) s cieľom urýchliť proces, čoho výsledkom je, že od marca 2022 sú všetky posúdenia pilierov s hlavnými partnermi dokončené alebo v pokročilom štádiu. Okrem toho boli stanovené osobitné podmienky (opatrenia dohľadu) na podpisovanie zmlúv s týmito subjektmi v riadne odôvodnených a výnimočných prípadoch s cieľom zabezpečiť súlad s pravidlami Komisie. Plnenie prebiehajúcich zmlúv pokračovalo ako obvykle a zmeny boli stále možné.

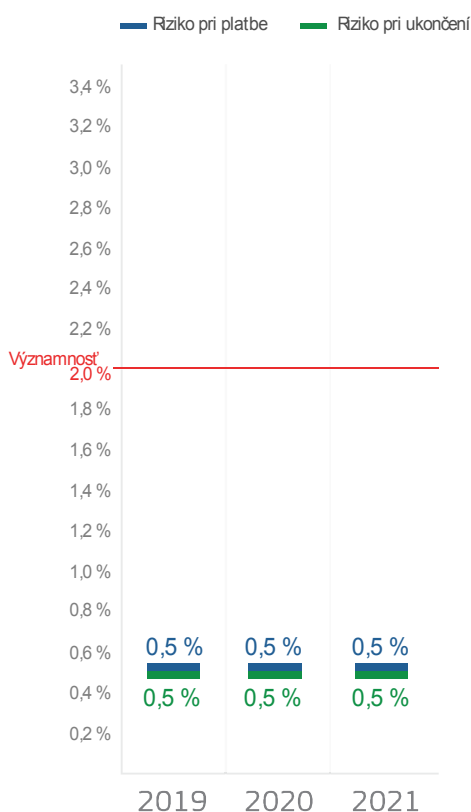
V nadväznosti na značné úsilie vynaložené v roku 2021 a v predchádzajúcich rokoch na riešenie príčin chýb Generálne riaditeľstvo pre európsku susedskú politiku a rokovania o rozšírení koncom roka 2021

⁽⁵⁵⁾ Vyžaduje to nariadenie (EÚ, Euratom) 2018/1046, nariadenie o rozpočtových pravidlách.

stiahlo svoju výhradu týkajúcu sa grantov v rámci priameho riadenia. Toto úsilie bude mať pozitívny vplyv aj v roku 2022. GR pre európsku susedskú politiku a rokovania o rozšírení najmä zlepšilo analýzu a zvýšilo povedomie o typoch chýb. Pripravila sa príručka o dodatočných opatreniach na zníženie počtu chýb pri grantoch, ktorá obsahuje odporúčania, ako je napríklad vyžiadanie podporných dokumentov na vzorovom základe počas obdobia plnenia zmlúv o grante alebo vykonávanie posilnených kontrol (napr. zvýšená miera monitorovania a/alebo kontrol na mieste) opatrení/zmlúv alebo prijímateľov. Podrobná analýza typov chýb bola zaslaná všetkým povoľujúcim úradníkom vymenovaným subdelegovaním, ktorí boli požiadaní o monitorovanie a posilnenie kontrol plnenia grantov. Ďalšie nápravné opatrenia zahŕňali informačné stretnutia s (novými) prijímateľmi grantov s cieľom vysvetliť ich zmluvné záväzky a poskytnúť jasné informácie o najčastejších zdrojoch chýb v riadení grantov.

GR pre európsku susedskú politiku a rokovania o rozšírení ponechalo výhradu týkajúcu sa projektov v Líbyi a Sýrii. V týchto krajinách nemôžu delegácie vykonávať štandardné monitorovacie a hodnotiace činnosti z dôvodu nemožnosti vyslať zamestnancov na vykonanie projektových návštev na mieste alebo iných podobných overovaní z dôvodu bezpečnostných a politických obmedzení. Zaviedlo sa niekoľko opatrení, ako napríklad monitorovanie na diaľku, zmluvy s nezávislými odborníkmi na monitorovanie projektov v tejto oblasti, preskúmanie portfólia zmlúv na základe rizika a krížová kontrola informácií z rôznych zdrojov. Týmto sa zlepšilo vysvetlenie miestnej dynamiky a umožnili sa rýchlejšie a lepšie reakcie na riešenie veľmi nestabilného a chybového prostredia. Obe krajiny však zostávajú aktívnymi konfliktnými zónami a hlavné prvky odôvodňujúce výhradu sú stále platné.

Okruh 7 – Európska verejná správa

Napokon, v okruhu **Európska verejná správa** sa zoskupujú útvary a odbory, ktoré riadia administratívne výdavky Komisie v režime priameho riadenia, ako napríklad Úrad pre správu a úhradu individuálnych nárokov, čo predstavuje viac ako 80 % príslušných výdavkov v rámci tohto okruhu. **Riziko pri platbe** je pre tento nízkorizikový druh výdavkov obozretne stanovené na úrovni **0,5 %**. Keďže väčšina zodpovedajúcich systémov kontroly obsahuje predovšetkým kontroly *ex ante*, odhadované budúce opravy sú často stanovené na konzervatívnu úroveň 0,0 %. **Riziko pri ukončení** sa preto rovná riziku pri platbe a zostáva veľmi nízke na úrovni **0,5 %**. V roku 2021 **dosiahli preventívne opatrenia Komisie výšku 4 mil. EUR**, teda o niečo menej ako v roku 2020 (6 mil. EUR).

Na **príjmovej strane** po strate tradičných vlastných zdrojov v dôsledku podhodnoteného dovozu textilu a obuvi z Číny do Spojeného kráľovstva – ktorá viedla k výhrade – prebieha proces kvantifikácie nepresnosti výšky tradičných vlastných zdrojov prenášaných do rozpočtu EÚ. Európsky súdny dvor vyniesol 8. marca 2022 rozsudok, ktorým potvrdil pozíciu Komisie. Hoci Súdny dvor podporil štatistický prístup vypracovaný

Komisiou na vyčíslenie strát, požiadal o preskúmanie skutočnej požadovanej sumy. Zodpovedajúca

kvantifikovaná výhrada na obdobie rokov 2011 – 2017 je preto zachovaná. Dodatočnými kontrolami vo všetkých členských štátoch sa potvrdili ďalšie prípady podvodov s podhodnotením súm, ktoré sa zatiaľ nedajú vyčíslit', ale v priebehu roka 2022 bude známy ich odhad.

2.2. Zavedené opatrenia v oblasti hospodárnosti

Komisia sa neustále snaží zlepšovať efektívnosť svojich operácií, aby splnila svoje ciele v rámci prísnych rozpočtových obmedzení. Procesy sa zjednodušujú, aby sa zabezpečilo čo najefektívnejšie využívanie obmedzených zdrojov.

Pandémia COVID-19 urýchlila **digitálnu transformáciu** Komisie a zavedenie bezpapierových pracovných postupov, čo viedlo k zvýšeniu efektívnosti.

Európska komisia v súlade s digitálnou stratégiou EÚ smeruje k bezpapierovej administratíve

V modernej verejnej správe sa používanie elektronického podpisu stáva normou. V tejto súvislosti sa **kvalifikované elektronické podpisy začínajú používať v celej Európskej komisii vo veľkej miere**, pretože sa považujú za vysokoefektívne riešenie, ktoré používateľom umožňuje jednoducho a bezpečne podpisovať dokumenty elektronicky. Kvalifikované elektronické podpisy spĺňajú najvyššie zákonné požiadavky, ako sú vymedzené v nariadení o elektronickej identifikácii, overovaní a dôveryhodných službách, aby sa zabezpečil pôvod a integrita dokumentu.

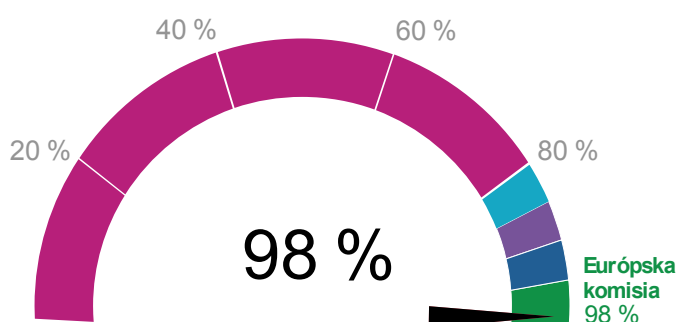
Do konca roka 2021 získalo viac ako 2 500 používateľov kvalifikovaný elektronický podpis pomocou služby EU Sign na digitálne podpisovanie dokumentov. Od konca roka 2020 služba ponúka digitalizované a zjednodušené procesy registrácie, takže používatelia ušetria čas a získajú lepšiu používateľskú skúsenosť. Okrem toho prebieha zavádzanie a ďalšie rozširovanie takýchto podpisov v delegáciách EÚ.

Vzájomné prepojenie procesov je ďalším zdrojom zvyšovania efektívnosti. Ďalšie iniciatívy prijaté v roku 2021 v tomto zmysle zahŕňali rozšírenie útvarov pokladnice Komisie na ďalších sedem agentúr a vytvorenie nového spoločného riaditeľstva pre audit pre politiku súdržnosti, pod ktoré by patrili všetky audítorské činnosti týkajúce sa výdavkov na politiku súdržnosti.

V roku 2021 Komisia pokračovala aj vo vývoji efektívnejších nástrojov informačných technológií na úrovni inštitúcie.

- Oficiálne spustenie služby **Microsoft 365** je kľúčovým príspevkom k efektívnosti Komisie. Poskytuje nový súbor integrovaných riešení pre spoluprácu na úrovni inštitúcie, ktoré posilnia internú spoluprácu, individuálnu produktivitu a širšie možnosti internej a externej komunikácie.
- **SUMMA**, nová platforma finančných informačných technológií na úrovni inštitúcie, začala postupne nahrádzať systém ABAC. Cieľom projektu SUMMA je prispieť k modernizácii a digitalizácii správy v EÚ. Štandardizuje a zjednodušuje pokladničné, finančné a účtovné procesy Komisie a 55 ďalších inštitúcií a subjektov EÚ a uľahčí rozhodovací proces prostredníctvom integrovaných správ a vylepšených analytických schopností. Na konci roka 2021 sa na platformu SUMMA podľa plánu presunuli tri pilotné agentúry.

- Komisia značne pokročila aj v migrácii nových programov financovania na **elektronické granty**. Z 39 programov financovania EÚ s očakávaným využívaním nového systému v období rokov

2021 – 2027 sa 33 úplne migrovalo do konca roka 2021.

V roku 2021 sa 98 % platieb (pokiaľ ide o ich výšku) uhradilo v zákonnej lehote splatnosti (pozri graf), a to aj napriek tomu, že pracovné prostredie bolo stále silne ovplyvnené pandémiou COVID-19, a vďaka vyššie uvedeným iniciatívam. Je to mimoriadne dôležité,

keďže mnohí prijímatelia na základe týchto platieb vykonávajú svoje činnosti a projekty, ktoré zase prispievajú k cieľom Komisie.

2.3. Náklady na kontroly sú primerané rizikám

V roku 2021 po kombinovanom posúdení ich účinnosti, efektívnosti a hospodárnosti všetky odbory Komisie konštatovali, že ich **kontroly sú celkovo nákladovo efektívne**.

Zdroje pridelené na **kontroly sú v súlade s rizikami** súvisiacimi s povahou programov a/alebo prostredím, v ktorom sa realizujú. **Náklady na kontroly zostávajú v priebehu času vo všeobecnosti stabilné**. Niektoré odbory však vykázali mierny nárast v relatívnom vyjadrení, ktorý nie je spôsobený vyššími nákladmi na kontrolu ako takými, ale skôr zníženým objemom platieb v roku 2021. Dá sa to vysvetliť pokračovaním krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 a/alebo oneskorením v prijímaní nových programov. Rôznorodosť výdavkových programov a ich rôzne vlastnosti neumožňujú zmysuplné porovnanie nákladov na kontrolu. Dajú sa však identifikovať niektoré spoločné faktory nákladov, ako je znázornené v nasledujúcom rámečku.

Príklady spoločných nákladových faktorov

- **Vnútroňná zložitost' riadených programov.** Granty, ktoré vychádzajú z úhrady skutočných nákladov, zahŕňajú pracovne náročné kontroly na rozdiel od financovania založeného na jednorazových sumách alebo zjednodušenom vykazovaní nákladov.
- **Zložitost' prostredia, v ktorom sa programy realizujú.** Náklady na kontroly budú pravdepodobne vyššie v prípade viacmiestnej organizačnej štruktúry, alebo ak sa partneri a/alebo prijímatelia nachádzajú mimo jurisdikcie EÚ.
- **Objemy a hodnoty, ktoré sa majú spracovať.** Vysoký počet platieb s nízkou hodnotou vygeneruje vyššie náklady na kontrolu ako opakované hromadné platby, pričom regulačný rámec vyžaduje určité neredukovateľné kontroly. Následkom tohto je nedosiahnutie úspor z rozsahu.
- **Druh riadenia.** V rámci nepriameho a zdieľaného riadenia sa náklady na kontroly delia medzi Komisiu a jej implementujúcich partnerov, zatiaľ čo v prípade priameho riadenia znáša bremeno výlučne Komisia.

Tie odbory, ktorých sa týka zdieľané a/alebo nepriame riadenie, na účely transparentnosti a úplnosti takisto uvádzali vo svojich výročných správach o činnosti náklady na kontroly v členských štátoch a poverených subjektoch oddelene od vlastných nákladov Komisie na kontroly.

3. Uistenia riadiacich subjektov

3.1. Posúdenia, uistenia a výhrady vyhlásené povoľujúcimi úradníkmi

Vo svojich vyhláseniach o vierohodnosti z roku 2021 ⁽⁵⁶⁾, **všetkých 51 povoľujúcich úradníkov vymenovaných delegovaním** ⁽⁵⁷⁾ **vyhlásilo, že majú primerané uistenie**, že: 1. informácie uvedené v ich správach predstavujú „pravdivý a reálny obraz“ (t. j. spoľahlivý, úplný a správny obraz) o súčasnom stave v ich odboroch; 2. zdroje pridelené na ich činnosti sa použili na zamýšľané účely a v súlade so zásadou správneho finančného riadenia a 3. zavedené postupy kontroly poskytujú potrebné záruky, pokiaľ ide o zákonnosť a správnosť príslušných transakcií pri zohľadnení viacročnej povahy niektorých programov, ako aj povahy príslušných platieb.

V kontexte svojich celkových procesov budovania uistenia a zo svojho pohľadu riadiaceho subjektu povoľujúci úradníci vykonávajú aj podrobnejšiu analýzu každého programu alebo segmentu vo svojom portfóliu. Využívajú všetky dostupné informácie, najmä výsledky svojich kontrol, aby odhalili akékoľvek potenciálne významné kvantitatívne alebo kvalitatívne nedostatky. Na konci každého rozpočtového roka určia, či finančný vplyv takéhoto nedostatku môže presahovať hranicu významnosti 2 % a/alebo či je významný jeho vplyv na dobrú povesť. Ak áno, **svoje vyhlásenie o vierohodnosti predložia s výhradou** týkajúcou sa konkrétneho dotknutého segmentu portfólia.

Za rok 2021 vydalo 10 povoľujúcich úradníkov vyhlásenie s výhradou, čím sa celkový počet výhrad zvýšil na 16 (je to o niečo menej ako v roku 2020, keď 11 odborov oznámilo 19 výhrad), a to:

- Celkovo 13 výhrad sa zachovalo z predchádzajúcich rokov, z čoho 12 sa týka výdavkových programov a jedna rozpočtu EÚ na strane príjmov. Tieto výhrady sa zachovávajú predovšetkým preto, že základné príčiny významnej úrovne chybovosti možno podľa právnych rámcov súčasných programov čiastočne zmierniť, ale nie úplne odstrániť.
- Tri výhrady sú v roku 2021 nové. Sú dôsledkom významnej úrovne chybovosti alebo závažných nedostatkov zistených v systémoch kontroly implementujúcich partnerov (členských štátov alebo agentúr).
- Štyri výhrady, ktoré sa vyskytli v roku 2020, boli v roku 2021 stiahnuté, pretože základné problémy už boli vyriešené.
- Šestnásť výhrad bolo stiahnutých (dve) alebo nebolo vznesených na základe pravidla *de minimis* (14), keďže výhrady sa nepovažujú za zmysluplné, ak ide o obmedzené výdavky (menej než 5 % platieb generálneho riaditeľstva alebo útvaru) a nízky výsledný finančný vplyv (menej než 5 mil. EUR). Celkový finančný vplyv týchto prípadov, 4,8 mil. EUR, je veľmi obmedzený.

⁽⁵⁶⁾ [Výročná správa o činnosti](#).

⁽⁵⁷⁾ Pojem „povoľujúci úradník vymenovaný delegovaním“ zahŕňa generálnych riaditeľov odborov Komisie a vedúcich výkonných agentúr, úradov, útvarov a pracovných skupín.

Celkový finančný vplyv všetkých výhrad je 987 mil. EUR za rok 2021, t. j. o 19 % nižší ako 1 219 mil. EUR v roku 2020. Toto zníženie súvisí s poklesom mier chybovosti zisteným v oblasti poľnohospodárstva. V prípade každej výhrady sa zavádzajú zmierňujúce opatrenia na riešenie príslušných nedostatkov a zmiernenie výsledných rizík (podrobnosti pozri v oddiele 2.2.2).

V prílohe 5 vo zväzku III je uvedený úplný zoznam výhrad za rok 2021 spolu s ďalšími vysvetleniami a podrobnosťami.

3.2. Činnosť Útvary pre vnútroňý audit a celkové stanovisko

Generálne riaditeľstvá a útvary Komisie zakladajú svoje uistenia aj na činnosti Útvary pre vnútroňý audit. Útvar pre vnútroňý audit vykonáva audit riadiacich a kontrolných systémov v rámci Komisie a výkonných agentúr, pričom poskytuje nezávislé a objektívne uistenia o ich primeranosti a účinnosti. V súlade s požiadavkami svojej poverovacej listiny ⁽⁵⁸⁾ Útvar pre vnútroňý audit vydal výročné celkové stanovisko k finančnému riadeniu Komisie, vychádzajúce z činnosti auditu v oblasti finančného riadenia v Komisii za predchádzajúce tri roky (2019 – 2021). V celkovom stanovisku sa zohľadňujú aj informácie z iných zdrojov, konkrétne zo správ Európskeho dvora audítorov.

Na základe týchto informácií z auditu **vnútroňý audítor dospel k záveru, že Komisia v roku 2021 zaviedla postupy riadenia, riadenia rizík a vnútornej kontroly, ktoré ako celok poskytujú primerané uistenie, pokiaľ ide o dosiahnutie jej finančných cieľov.** Celkové stanovisko je však s výhradou vzhľadom na výhrady uvedené vo vyhláseniach o vierohodnosti, ktoré povoľujúci úradníci vymenovaní delegovaním vydali vo svojich výročných správach o činnosti. Pokiaľ ide o celkové stanovisko, vnútroňý audítor prihliadal aj na kombinovaný vplyv všetkých odhadovaných súm vystavených riziku pri platbe, keďže tie presahujú výšku výdavkov, na ktoré sa vzťahuje výhrada. Vzhľadom na tieto prvky sa Útvar pre vnútroňý audit domnieva, že rozpočet EÚ je celkovo a v priebehu času primerane chránený.

Bez toho, aby bolo dotknuté stanovisko, vnútroňý audítor pridal tri „zdôrazňujúce skutočnosti“, ktoré sú opísané v prílohe 6 k tejto správe, pokiaľ ide o:

- plnenie rozpočtu EÚ v kontexte j krízy súvisiacej s pandémiou COVID-19,
- stratégie dohľadu v súvislosti s vykonávaním programov a politík tretími stranami,
- podávanie správ o nápravnej kapacite viacročných systémov kontroly.

S cieľom prispieť ku kultúre Komisie založenej na výkonnosti a k väčšiemu dôrazu na pomer medzi kvalitou a cenou Útvar pre vnútroňý audit v roku 2021 v rámci svojho strategického plánu auditov vykonal aj audit výkonnosti. Výsledné odporúčania, okrem jedného ⁽⁵⁹⁾ všetky prijaté kontrolovanými subjektmi, sa týkajú pripravenosti na vykonávanie viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027, stratégií dohľadu nad vykonávaním programov tretími stranami, systémov vnútornej kontroly vo vzťahu k zákonnosti, správnosti a súlade, vykonávania právnych predpisov EÚ a bezpečnosti informačných technológií. V prípade všetkých odporúčaní vypracovali kontrolované subjekty návrhy

⁽⁵⁸⁾ Oznámenie Komisii s názvom Poverovacia listina Útvary Európskej komisie pre vnútroňý audit [C(2020) 1760].

⁽⁵⁹⁾ Jedno dôležité odporúčanie kontrolovaný subjekt zamietol. Manažment akceptoval zvyškové riziko a vykonal časť odporúčaní, pričom nebola potrebná žiadna ďalšia diskusia na úrovni prípravnej skupiny Výboru pre pokrok v oblasti auditu.

akčných plánov, ktoré boli predložené Útvaru pre vnútroňý audit, ktorý ich posúdil ako uspokojivé. A napokon Útvar pre vnútroňý audit presadzoval svoju prísnu politiku následných opatrení a pravidelne posudzoval skutočné vykonávanie svojich odporúčaní odbormi Komisie. Pri činnosti auditu sa potvrdilo, že 94 % odporúčaní vydaných medzi rokmi 2017 a 2021 a následne prešetrovaných Útvarom pre vnútroňý audit kontrolované subjekty primerane a účinne vykonávali. Z týchto výsledkov vyplýva, že útvary Komisie sú aktívne pri vykonávaní odporúčaní a zmierňovaní rizík identifikovaných Útvarom pre vnútroňý audit. Podrobnejšie informácie o uistení, ktoré poskytol Útvar pre vnútroňý audit, sú uvedené v prílohe 6. Okrem toho Komisia v súlade s článkom 118 ods. 8 nariadenia o rozpočtových pravidlách zasiela správu o činnosti vnútroňého audítora orgánu udeľujúcemu absolútorium v rámci balíka integrovaného podávania finančných správ a správ o zodpovednosti.

3.3. Uistenie získané na základe úsilia Výboru pre pokrok v oblasti auditu

Výbor pre pokrok v oblasti auditu dohliada na záležitosti auditu v rámci Komisie a podáva výročné správy kolégium komisárov. Zabezpečuje nezávislosť Útvaru pre vnútroňý audit, monitoruje kvalitu činnosti vnútroňého auditu a zabezpečuje, že generálne riaditeľstvá a útvary Komisie riadne zohľadňujú odporúčania vnútroňého auditu a vonkajšieho auditu (t. j. vykonávaného Európskym dvorom audítora) a že sa vykonávajú primerané následné opatrenia.

Počas roka na podávanie správ 2021, ktorý bol poznačený pokračovaním pandémie COVID-19, a po neodôvodnenej a nevyprovokovanej invázii Ruska na Ukrajinu začiatkom roka 2022 **výbor naďalej zohrával dôležitú úlohu pri podpore riadenia, organizačnej výkonnosti a zodpovednosti v celej organizácii**. Zorganizoval štyri kolá stretnutí, v ktorých sa zameril na kľúčové ciele stanovené v pracovných programoch na roky 2021 a 2022. Pokračoval aj v monitorovaní situácie v súvislosti s pandemiou COVID-19 vo svojich oblastiach pôsobnosti s cieľom získať ďalšie uistenie o účinnom zmierňovaní a primeranom vykonávaní auditov vysokých rizík súvisiacich s reakciou na COVID-19 a opatreniami v oblasti obnovy.

Výbor nadviazal na požiadavku Európskeho dvora audítora, aby sa systematickejšie zapájal do jeho práce. Pozval riaditeľa predsedníctva Dvora audítora na dve zo schôdzí svojej prípravnej skupiny s cieľom predstaviť viacročnú stratégiu a ročné pracovné programy externého audítora na roky 2021 a 2022. Vo výbore sa uskutočnila plánovaná tematická diskusia o bezpečnosti informačných technológií, ktorá sa konala krátko po vypuknutí ruskej útočnej vojny na Ukrajine a bola obzvlášť aktuálna vzhľadom na očakávaný nárast počtu kybernetických hrozieb.

Výbor bol s nezávislosťou a kvalitou vnútroňého auditu spokojný. Uvítal pozitívny výsledok externého hodnotenia kvality Útvaru pre vnútroňý audit na roky 2017 – 2021, čo je dôležitý faktor v súvislosti s uistením o kvalite práce vnútroňého auditu. Výbor bol spokojný aj s tým, že plánovanie vnútroňého audítora primerane zahŕňa celú oblasť auditu a naďalej sa vzťahuje na kľúčové rizikové oblasti. Miera účinného vykonávania odporúčaní vnútroňého audítora zostáva veľmi vysoká (t. j. zahŕňa 94 % odporúčaní vydaných a vykonávaných v rokoch 2017 – 2021) a k januáru 2022 sa len osem veľmi dôležitých odporúčaní z auditu oneskorilo o viac ako šesť mesiacov. Výbor okrem toho naďalej monitoroval pokrok pri plnení odporúčaní Dvora audítora a vyjadril spokojnosť, že Dvor audítora štrnásty rok po sebe vydal jednoznačné stanovisko o spoľahlivosti konsolidovanej účtovnej závierky EÚ.

Viac informácií o práci a záveroch výboru sa uvádza v prílohe 8 vo zväzku III.

3.4. Stanoviská Európskeho dvora audítorov k účtovnej závierke za rok 2020 a k zákonnosti a správnosti transakcií

Vo výročnej správe Európskeho dvora audítorov o *plnení rozpočtu EÚ za rozpočtový rok 2020*, zverejnenej v októbri 2021, **sa opäť uvádzalo jasné stanovisko k účtovnej závierke EÚ** už štrnásty rok po sebe.

Napriek tomu, že **prijímy** sú naďalej **bez významných chýb**, Dvor audítorov zaujal **záporné stanovisko k zákonnosti a správnosti výdavkov za rok 2020**. Celková **úroveň chybovosti** v rozpočte EÚ (**2,7 %**), ktorú odhadol Dvor audítorov, zostala na rovnakej úrovni ako v prípade výdavkov v roku 2019, je porovnateľná s rokmi 2017 a 2018 (2,4 %, resp. 2,6 %) a výrazne nižšia ako v roku 2016 a predtým.

Záporné stanovisko Dvora audítorov možno vysvetliť najmä podielom takzvaných vysokorizikových výdavkov. Vysokorizikové výdavky, ktoré často podliehajú zložitým pravidlám a sú založené najmä na preplácaní nákladov, zahŕňajú najmä súdržnosť, výdavky na výskum, rozvoj vidieka, trhové opatrenia v rámci Európskeho poľnohospodárskeho záručného fondu a niektoré časti vonkajších opatrení. V roku 2020 predstavovali vysokorizikové výdavky 59 % kontrolovaného súboru, čo je logické so zrýchlením platieb v oblasti súdržnosti v tejto fáze cyklu viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020.

Pokiaľ ide o dve najväčšie oblasti výdavkov EÚ, odhadovaná úroveň chybovosti od Dvora audítorov zostala blízka úrovni významnosti v prípade prírodných zdrojov ⁽⁶⁰⁾, čo predstavuje 40,8 % kontrolovaného súboru. V prípade politiky súdržnosti, ktorá predstavuje 32,8 % kontrolovaného súboru, sa odhadovaná úroveň chybovosti Dvora audítorov znížila zo 4,4 % v roku 2019 na 3,5 % v roku 2020. Administratívne výdavky zostali bez významných chýb.

Komisia nadväzuje na odporúčania Dvora audítorov, ktoré vyplývajú z výročných správ aj z osobitných správ. O prijatých opatreniach informuje vo výročných správach o činnosti. Okrem toho pravidelne podáva správy o vykonávaní odporúčaní Dvora audítorov Výboru Komisie pre pokrok v oblasti auditu. Výbor v tejto súvislosti vykonáva určité monitorovacie činnosti v rámci svojho aktualizovaného mandátu ⁽⁶¹⁾.

Európsky dvor audítorov zároveň monitoruje **vykonávanie svojich odporúčaní** Komisiou a poskytuje spätnú väzbu, ktorá Komisii pomáha posilňovať jej následné opatrenia. V *správe Európskeho dvora audítorov o výkonnosti rozpočtu EÚ – stav na konci roka 2020* Dvor audítorov skúmal rozsah, v akom Komisia presadzovala vykonávanie 149 odporúčaní z auditu, ktoré jej boli adresované v 18 osobitných správach vydaných v roku 2016. Dvor audítorov konštatoval, že Komisia vykonala takmer 80 % odporúčaní, a to buď plne (67 %) alebo vo väčšine aspektov (12 %) a ďalších 9 % v určitých

⁽⁶⁰⁾ 2 % v roku 2020 v porovnaní s 1,9 % v roku 2019.

⁽⁶¹⁾ Oznámenie komisára Reyndersa Komisii vydané v zhode s predsedníčkou s názvom Aktualizácia poverovacej listiny Výboru Európskej komisie pre pokrok v oblasti auditu [[C\(2020\)1165](#)].

aspektoch. Zo 16 odporúčaní, ktoré Dvor audítorov považoval za nevykonané, Komisia pôvodne neprijala 11. Tieto výsledky sú v súlade s predchádzajúcimi rokmi.

3.5. Udelenie absolútoría za plnenie rozpočtu na rok 2020

Európsky parlament **udelil Komisii absolútorium** za rozpočtový rok 2020 jasnou väčšinou 4. mája 2022 po preskúmaní správ Európskeho dvora audítorov, balíka integrovaného podávania finančných správ a správ o zodpovednosti a odporúčania Rady týkajúceho sa absolútoría. Výbor Európskeho parlamentu pre kontrolu rozpočtu zároveň vyzval vybraných členov Komisie a generálnych riaditeľov na výmenu názorov v rámci postupu udelenia absolútoría. Počas postupu sa kľúčové zainteresované strany, t. j. Európsky parlament, Rada Európskej únie a Európsky dvor audítorov, zamerali na zlepšenie výsledkov pri plnení rozpočtu EÚ a ďalšie znižovanie úrovne chybovosti. Diskutovalo sa aj o otázkach právneho štátu a základných práv, bezproblémovejšom plnení a čerpaní finančných prostriedkov EÚ, informáciách o prijímateľoch finančných prostriedkov EÚ, a to aj väčším využívaním interoperabilných informačných systémov, a o tradičných vlastných zdrojoch. Tento rok sa orgán udeľujúci absolútorium zvlášť zaujímal o uistenie, že rozpočet EÚ zostal počas pandémie dobre chránený. Ako zvyčajne, Komisia **prijíma vhodné opatrenia na vykonanie týchto odporúčaní** a bude o nich následne informovať v osobitnej správe.

4. Ďalší vývoj: výhľad na rok 2022 a ďalšie obdobie

4.1. Ďalšie nástroje na ochranu rozpočtu EÚ

4.1.1. Revízia nariadenia o rozpočtových pravidlách

Po veľkej revízii v roku 2018 Komisia navrhla ciele zmenu nariadenia o rozpočtových pravidlách⁽⁶²⁾. Vzhľadom na to, že zmeny, ktoré priniesla revízia z roku 2018, potrebujú čas, aby sa naplno prejavili, táto revízia sa zameria na zosúladienie s novým dlhodobým rozpočtom, určité zlepšenia v oblasti krízového riadenia na základe ponaučení získaných počas krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 a zvýšenú ochranu finančných záujmov EÚ.

4.1.2. Použitie jednotného nástroja hĺbkovej analýzy údajov a hodnotenia rizika

V rámci nového viacročného finančného rámca spolu s mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti a pobrexítvej adaptačnej rezervy sa Komisia zaviazala sprístupniť členským štátom jednotný nástroj hĺbkovej analýzy údajov a hodnotenia rizika s cieľom zlepšiť ich systémy riadenia a kontroly v záujme jeho všeobecného uplatňovania členskými štátmi. Komisia prispôbuje nástroj, ktorý majú členské štáty k dispozícii v rámci predchádzajúceho viacročného finančného rámca (Arachne), aby zohľadňoval nové obdobie viacročného finančného rámca a súvisiace požiadavky spolu s mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti. Komisia bude členským štátom naďalej poskytovať podporu, aby umožnila jeho účinné využívanie. To znamená organizovanie prezentácií, školení a workshopov a poskytovanie technickej podpory a poradenstva zainteresovaným orgánom vrátane toho, ako integrovať nástroj na hodnotenie rizika do ich každodenných procesov. V prebiehajúcej revízii nariadenia o rozpočtových pravidlách Komisia navrhla posilniť používanie tohto jednotného nástroja hĺbkovej analýzy údajov a hodnotenia rizika.

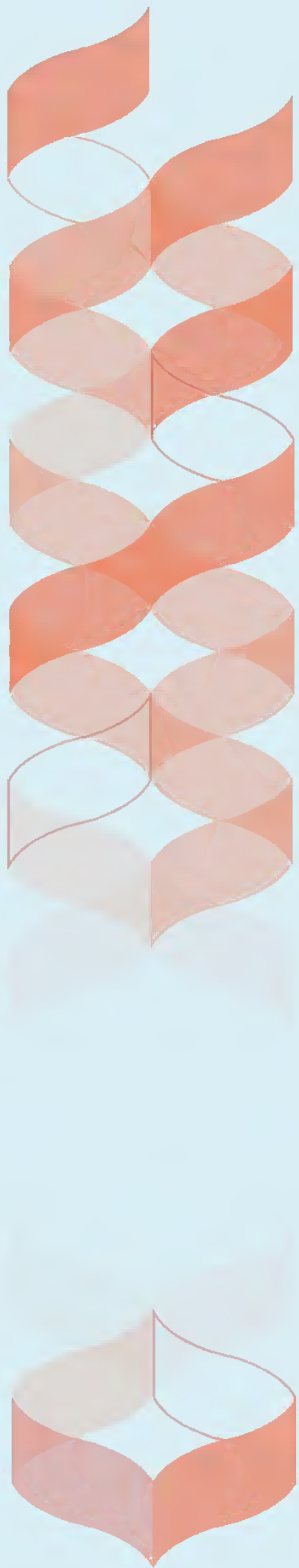
4.1.3. Vykonávanie nariadenia o podmienenosti

Súdny dvor 16. februára 2022 potvrdil platnosť nariadenia (EÚ, Euratom) 2020/2092 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu EÚ, ktoré napadli dva členské štáty, Maďarsko a Poľsko.

Komisia v marci 2022 prijala usmernenia k uplatňovaniu nariadenia. Po práci vykonanej počas roka 2021 Komisia v apríli zaslala Maďarsku prvé oznámenie v rámci všeobecného režimu podmienenosti. Spustil sa tým postup, ktorý môže viesť k uloženiu opatrení voči členskému štátu za porušenia zásad právneho štátu, ktoré ovplyvňujú alebo vážne ohrozujú finančné záujmy EÚ dostatočne priamym spôsobom. Komisia

⁽⁶²⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie (prepracované znenie), COM(2022) 223.

situáciu v členských štátoch neustále monitoruje. Ak budú podmienky splnené, spustí sa postup podľa nariadenia o podmienenosti.

Príloha 3
Mechanizmus na
podporu obnovy
a odolnosti: nový
nástroj založený na
výkonnosti, ktorý slúži
na obnovu EÚ.

Inovatívny nástroj založený na výkonnosti, ktorý nám pomôže k tomu, aby sme z krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 vyšli silnejší

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti je nový nástroj založený na výkonnosti, ktorý slúži na obnovu EÚ. Úlohou mechanizmu je zmierniť hospodársky a sociálny vplyv pandémie COVID-19 a zvyšovať udržateľnosť a odolnosť európskych hospodárstiev a spoločností, ako aj ich pripravenosť na zelenú a digitálnu transformáciu. Navrhla ho Komisia v máji 2020, je zavedený od začiatku roku 2021 ⁽⁶³⁾ a sprístupňuje na tento účel 723,8 miliardy EUR (v bežných cenách) – 385,8 miliardy EUR v pôžičkách a 338 miliárd EUR v grantoch. Podporuje členské štáty vo vykonávaní ambiciózných reforiem a investícií, ktoré sú v súlade s prioritami EÚ a ktoré riešia výzvy uvedené v odporúčaní pre jednotlivé krajiny v rámci európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych a sociálnych politík.

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti je jedinečný nástroj založený na dopyte a na výkonnosti.

- **Prijímateľmi tohto mechanizmu sú členské štáty.** Dostávajú z neho podporu na realizáciu národných plánov obnovy a odolnosti. Po vyplatení sa finančné prostriedky preto stávajú súčasťou štátneho rozpočtu.
- Finančné prostriedky sa **vyplácajú po dosiahnutí vopred stanovených mílnikov a cieľov**, ktorými sa do roku 2026 meria vykonávanie reforiem a investícií v rámci reakcie na výzvy, ktorým čelia členské štáty.
- Mechanizmus je financovaný z Európskeho nástroja obnovy, NextGenerationEU, a predstavuje výnimočný a **dočasný nástroj**.
- Je **financovaný z prostriedkov, ktoré Komisia v mene Európskej únie získala na kapitálových trhoch**.

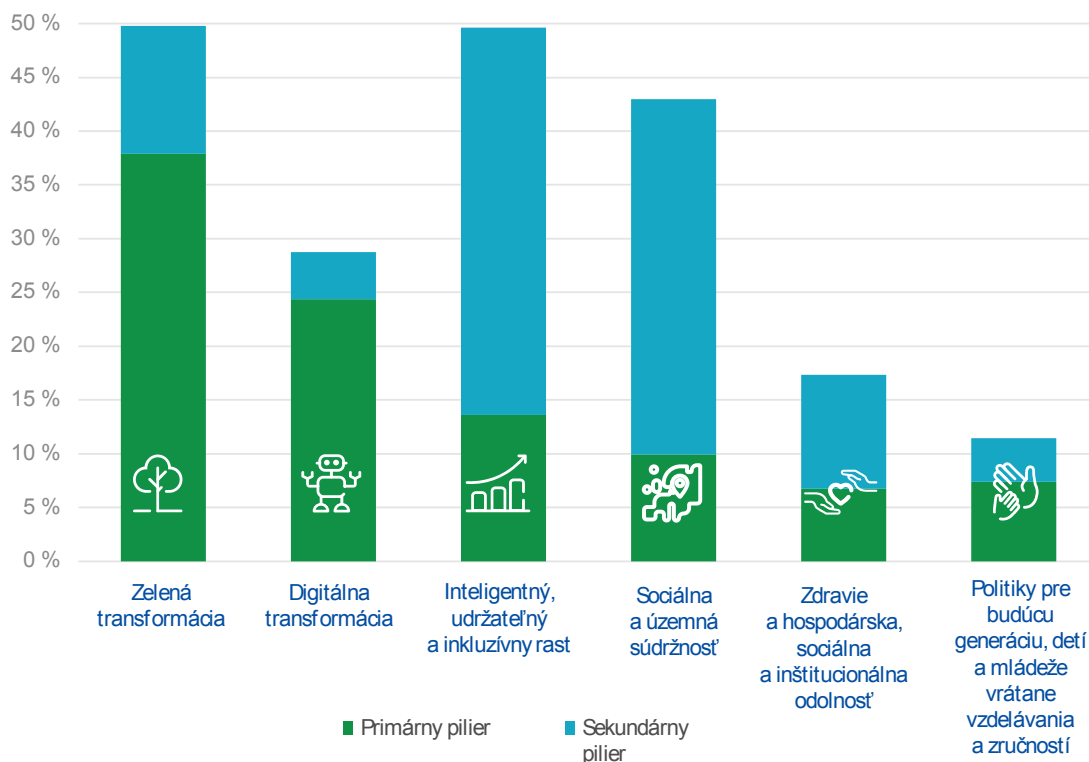
S cieľom získať podporu z mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti predložilo do konca roka 2021 26⁽⁶⁴⁾ členských štátov EÚ Komisii národné plány obnovy a odolnosti. Plány musia vyhovieť 11 hodnotiacim kritériám stanoveným v nariadení vrátane toho, že žiadne opatrenie zahrnuté v pláne nemôže výrazne poškodiť environmentálne ciele (zásada „výrazne nenarušiť“) a že **aspoň 37 % z celkového pridelenia plánu prispieva ku klimatickým cieľom a aspoň 20 % k digitálnym cieľom**.

Reformy a investície zahrnuté v týchto plánoch by mali prispieť k šiestim pilierom politík, ktoré vymedzujú rozsah mechanizmu a zohľadňujú špecifickú situáciu a výzvy v príslušnom členskom štáte.

Podiel financovania, ktorým sa prispieva do každého piliera, je uvedený v nasledujúcom grafe.

⁽⁶³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021.

⁽⁶⁴⁾ Všetky členské štáty okrem Holandska.

Príspevok z finančných prostriedkov mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti do príslušných pilierov politik. Zelené časti stĺpcov predstavujú opatrenia, ktoré boli priradené k pilieru politiky ako primárne oblasti politiky, zatiaľ čo modré časti predstavujú opatrenia priradené ako sekundárne oblasti politiky. Tieto priradenia odrážajú skutočnosť, že reformy a investície môžu prispievať k viacerým pilierom politiky. Celkový príspevok do všetkých pilierov preto predstavuje dvojnásobok odhadovaných nákladov na schválené plány obnovy a odolnosti.

Pri zriaďovaní mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa dosiahol veľký pokrok a jeho vykonávanie je na dobrej ceste

Komisia v roku 2021 kladne posúdila a Rada prijala 22 plánov obnovy a odolnosti. V roku 2021 Komisia úzko spolupracovala so všetkými členskými štátmi a pomohla im pripraviť národné plány obnovy a odolnosti, pričom sa stanovil národný program reforiem a investícií, ktoré sa majú realizovať do 31. augusta 2026, v súlade s požiadavkami nariadenia. Komisia už v októbri 2020 nadviazala neformálne kontakty, aby podporila členské štáty v príprave plánov, a v januári 2021 zverejnila aktualizované usmernenie⁽⁶⁵⁾ týkajúce sa informácií, ktoré sa majú uvádzať. Do konca decembra 2021 Komisia oficiálne dostala 26⁽⁶⁶⁾ plánov obnovy a odolnosti a pre 22 z nich vypracovala kladné posúdenie⁽⁶⁷⁾.

Komisia zabezpečila efektívny proces pre všetky fázy prípravy, prerokovania a posudzovania plánov. Okrem intenzívnych výmen s každým konkrétnym členským štátom poskytla Komisia písomné usmernenie týkajúce sa prípravy plánov obnovy a odolnosti, technického vykonávania zásady „výrazne nenarušiť“ a rôznych špecifických otázok, ako je napríklad kontrolný zoznam systémov kontroly. Komisia podporila členské štáty v predkladaní ambiciózných plánov s jasnými a realistickými

⁽⁶⁵⁾ Pracovný dokument útvarov Komisie – usmernenie pre členské štáty – plány obnovy a odolnosti [SWD(2021) 12].

⁽⁶⁶⁾ Holandsko zatiaľ plán nepredložilo.

⁽⁶⁷⁾ Väčšina z nich už bola prijatá do leta 2021.

míľníkmi a cieľmi na monitorovanie ich plnenia, pričom zohľadnila národný kontext a dostupný finančný príspevok.

Z celkového hľadiska posudzovanie a následné schvaľovanie prvých 22 plánov obnovy a odolnosti v roku 2021 prebiehalo hladko. Po intenzívnych diskusiách medzi Komisiou a členskými štátmi počas prípravnej fázy plánov Komisia každý plán posúdila v úzkej koordinácii s členskými štátmi, pričom zabezpečila konzistentný a transparentný prístup – vysvetlený prostredníctvom pracovných dokumentov útvarov zverejnených ku každému plánu, ktorý bol posúdený kladne. Do konca roka 2021 Komisia dospela ku kladnému hodnoteniu 22 plánov ⁽⁶⁸⁾, z ktorých všetky boli schválené Radou prostredníctvom vykonávacích rozhodnutí ⁽⁶⁹⁾. Tieto plány predstavujú celkové pridelené finančné prostriedky vo výške 291 miliárd EUR ako nenávratné financovanie a 154 miliárd EUR vo forme úverov Grécku, Taliansku, Cypru, Poľsku, Portugalsku, Rumunsku a Slovinsku. Plány zahŕňajú celkovo 3 742 opatrení (približne jedna tretina sa týka reforiem a dve tretiny sa týkajú investícií) a celkovo 5 155 míľnikov a cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2026. Na konci roka 2021 Komisia posudzovala plány Bulharska, Maďarska, Poľska a Švédska.

Po prijatí plánov Komisia uzavrela s príslušným členským štátom dohodu o financovaní (a v prípade potreby dohodu o úvere), v ktorej sa vymedzujú práva a povinnosti strán vrátane ochrany finančných záujmov EÚ a požiadaviek na kontrolné systémy členských štátov. Dohody o financovaní zahŕňajú aj výšku predbežného financovania, ktorá sa má bezprostredne vyplatiť členským štátom, a podmienky predloženia žiadosti o platbu. Celkovo sa do konca roka 2021 podpísalo 22 dohôd o financovaní a štyri dohody o úvere.

Okrem predbežného financovania sa finančné prostriedky budú vyplácať v niekoľkých splátkach, z ktorých každá závisí od dosiahnutia konkrétneho súboru míľnikov a cieľov v súvislosti s reformami a investíciami, ktoré sa členské štáty zaviazali vykonať. Pokiaľ ide o profil vyplácania a konkrétne míľniky a ciele, ktoré sa majú dosiahnuť, v každom prípade sa na nich dohodli Komisia a príslušné členské štáty a nakoniec ich schválila Rada. V roku 2021 Komisia vyplatila 54 miliárd EUR vo forme platieb predbežného financovania tým členským štátom, ktorých plán bol kladne posúdený Komisiou a schválený Radou. Jeden z 22 členských štátov v tejto skupine nepožiadaval o predbežné financovanie, a teda predbežné financovanie využilo 21 členských štátov. Predbežné financovanie im pomohlo zabezpečiť rýchle vykonávanie investičných a reformných opatrení uvedených v plánoch obnovy a odolnosti. Všetky platby predbežného financovania boli zrealizované do 5 pracovných dní po podpísaní dohody o financovaní (a/alebo v príslušných prípadoch po podpísaní dohody o úvere) medzi Komisiou a členským štátom, teda v dostatočnom predstihu pred dvojmesačnou lehotou splatnosti. Doložkou o retroaktívite, ktorou sa zabezpečilo, že do plánov sa mohli oprávnené zahrnúť opatrenia prijaté od začiatku pandémie COVID-19 (t. j. od februára 2020), sa poskytla ďalšia istota a zabezpečilo sa, že členské štáty mohli začať s plnením ešte pred formálnym prijatím plánov.

Hodnotiaci tabuľka obnovy a odolnosti ⁽⁷⁰⁾, verejná online platforma zriadená Komisiou, zobrazuje jednoducho dostupným spôsobom pokrok členských štátov EÚ pri implementácii plánov obnovy a odolnosti na základe míľnikov a cieľov, ktoré Komisia posúdila ako splnené,

⁽⁶⁸⁾ Vo väčšine prípadov v lehote posúdenia kratšej ako 2 mesiace po oficiálnom predložení stanovenom podľa článku 19 ods. 1 nariadenia.

⁽⁶⁹⁾ Vo väčšine prípadov do 1 mesiaca po rozhodnutí Komisie o posúdení. Posledné tri z 22 plánov Rada schválila 29. októbra 2021.

⁽⁷⁰⁾ [Hodnotiaci tabuľka obnovy a odolnosti \(europa.eu\)](https://europa.eu).

a uskutočnené platby. Zobrazuje aj spoločné ukazovatele na podávanie správ o pokroku a na hodnotenie mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a národných plánov.

Keďže ide o mechanizmus založený na výkonnosti, platby Komisie členským štátom, ktoré nie sú v rámci predbežného financovania, sú založené na uspokojivom plnení míľnikov a cieľov vymedzených vo vykonávacích rozhodnutiach Rady, ktorými sa schvaľujú plány obnovy a odolnosti. Celková suma finančného príspevku sa má vyplatiť členskému štátu v splátkach, ktoré zodpovedajú súboru míľnikov a cieľov, ako sú stanovené v prílohách k týmto rozhodnutiam. Mechanizmy overovania každého míľnika a cieľa a metódy monitorovania a pokrývania základných aspektov vykonávania plánov sú opísané v operačných dohodách, ktoré musia byť podpísané medzi Komisiou a členským štátom ešte predtým, ako bude môcť členský štát predložiť prvú žiadosť o platbu. Ku koncu roka 2021 bolo uzavretých päť operačných dohôd s Gréckom, so Španielskom, s Francúzskom, Talianskom a so Slovenskom a štyri členské štáty predložili svoje prvé riadne žiadosti o platbu. V roku 2022 sa očakáva približne 30 ďalších žiadostí.

Komisia pred koncom roka 2021 vyplatila Španielsku prvú platbu vo výške 10 miliárd EUR po prijatí žiadosti o platbu v novembri 2021. Vzhľadom na typ a čas realizácie príslušných míľnikov, a keďže Španielsko poskytlo väčšinu informácií požadovaných na posúdenie pred oficiálnym predložením žiadosti o platbu, Komisia mohla žiadosť o platbu spracovať urýchlene.

Celkový stav vykonávania mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti k 31. decembru 2021 je zhrnutý ďalej.

	Schválené plány	Podpísané dohody o financovaní	Podpísané dohody o úvere	Podpísané operačné dohody	Vyplatené predbežné financovanie	Prijaté žiadosti o platbu	Vyplatená prvá platba
 Belgicko	•	•			•		
 Česko	•	•			•		
 Dánsko	•	•			•		
 Nemecko	•	•			•		
 Estónsko	•	•			•		
 Írsko	•	•					
 Grécko	•	•	•	•	•	•	
 Španielsko	•	•		•	•	•	•
 Francúzsko	•	•		•	•	•	
 Chorvátsko	•	•			•		
 Taliansko	•	•	•	•	•	•	
 Cyprus	•	•	•		•		
 Lotyšsko	•	•			•		
 Litva	•	•			•		
 Luxembursko	•	•			•		
 Malta	•	•			•		
 Rakúsko	•	•			•		
 Slovensko	•	•	•		•		

	Schválené plány	Podpísané dohody o financovaní	Podpísané dohody o úvere	Podpísané operačné dohody	Vyplatené predbežné financovanie	Prijaté žiadosti o platbu	Vyplatená prvá platba
Portugalsko							
 Rumunsko	•	•			•		
 Slovinsko	•	•			•		
 Slovensko	•	•		•	•		
+ Fínsko	•	•					

Kontrolné systémy sú prispôsobené tomu, že povaha mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je založená na výkonnosti

V roku 2021 Komisia súbežne s posudzovaním plánov pracovala na zavedení príslušných procesov vnútornej kontroly a stratégií kontroly prispôbujúcich skutočnosti, že mechanizmus je nástrojom založeným na výkonnosti a že prijímateľmi sú členské štáty. Okrem toho sa v nariadení stanovuje, že členské štáty sú zodpovedné za zabezpečenie vykonávania mechanizmu v súlade s pravidlami EÚ a vnútroštátnymi pravidlami a so zásadami správneho finančného riadenia.

Na úrovni členského štátu

Členské štáty sú v prvom rade zodpovedné za zabezpečenie toho, aby sa prijaté finančné prostriedky čerpali v súlade s príslušnými právnymi predpismi EÚ a vnútroštátnymi právnymi predpismi, najmä pokiaľ ide o predchádzanie podvodom, korupcii, konfliktom záujmov a ich odhaľovanie a nápravu, ako aj predchádzanie dvojitému financovaniu. V členských štátoch sa zaviedli vhodné rámce kontroly a monitorovania na vnútroštátnej úrovni s cieľom zabezpečiť účinné monitorovanie plánov obnovy a odolnosti a zhromažďovanie dôkazov o dosahovaní míľnikov a cieľov, a v konečnom dôsledku zabezpečiť ochranu finančných záujmov EÚ. Toto sa ďalej odráža v dohodách o financovaní a o úvere.

Každý členský štát opísal vnútroštátny systém kontroly na vykonávanie navrhovaných opatrení v rámci národného plánu a Komisia analyzovala systémy uvedené v plánoch v rámci posudzovania. Ak by sa systém kontroly považoval za nedostatočný, plán by nebolo možné schváliť. Ak Komisia usúdila, že systémy kontroly sú celkovo primerané, ale sú potrebné ďalšie zlepšenia, požadovala, aby sa do vykonávacích rozhodnutí Rady zahrnuli míľniky týkajúce sa auditov a kontrol. Medzi takéto nedostatky v systémoch kontroly členských štátov patria napríklad: systém úložiska na zhromažďovanie a uchovávanie údajov, ako sa vyžaduje v nariadení o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti, ktorý nie je v čase posudzovania plne zavedený; chýbajúce formálne zákonné mandáty pre rôzne orgány zodpovedné za implementáciu a kontrolu finančných prostriedkov; nedostatočná administratívna kapacita na strane implementujúcich a kontrolných orgánov zodpovedných za plnenie plánu; a chýbajúca jasná stratégia auditu alebo opatrenia proti podvodom. Platby členským štátom sa môžu uskutočniť až po dosiahnutí týchto míľnikov.

Na úrovni Komisie

Komisia je zodpovedná za zabezpečenie zákonnosti a správnosti svojich platieb členským štátom. Keďže mechanizmus je nástrojom založeným na výkonnosti, zákonnosť a správnosť platieb závisí od skutočného dosiahnutia míľnikov a cieľov stanovených vo vykonávacích rozhodnutiach Rady. V dôsledku toho sa **kontroly Komisie zameriavajú na dosahovanie míľnikov a cieľov, zatiaľ čo náklady, ktoré prijímateľovi skutočne vznikli, nepodliehajú kontrolám Komisie**. Podľa nariadenia o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti má Komisia napriek tomu právo napraviť závažné nezrovnalosti, t. j. podvody, korupciu a konflikty záujmov, ktoré nenapravili samotné členské štáty, ako aj dvojité financovanie alebo závažné porušenia dohôd o financovaní a o úvere.

Celkovo sa Komisia pri zabezpečovaní uistenia spolieha na kontroly členských štátov. To znamená získať uistenie, že systémy kontroly členských štátov sú účinné pri predchádzaní a odhaľovaní závažných nezrovnalostí alebo porušení záväzkov vyplývajúcich z dohôd o financovaní. Okrem toho v prípade potreby Komisia doplní kontroly členských štátov svojimi vlastnými kontrolami v troch fázach.

Počas posudzovania plánov obnovy a odolnosti členských štátov Komisia kontrolovala, či systémy kontroly uvedené v plánoch členských štátov spĺňajú požiadavky stanovené v nariadení. Patrí sem aj vysvetlenie toho, ako Komisii preukážu, že vopred stanovené míľniky alebo ciele sú dostatočne splnené, a ako zabezpečia, že súvisiace údaje sú spoľahlivé, a to vrátane kontrolných mechanizmov na zabezpečenie takejto spoľahlivosti. Okrem toho členské štáty mali opísať systém kontroly, ktorý sa má použiť na predchádzanie podvodom, korupcii, konfliktom záujmov a dvojitému financovaniu, ako aj na ich odhaľovanie a nápravu. Ak Komisia usúdila, že systém kontroly členského štátu je celkovo primeraný, ale sú v ňom malé nedostatky, ktoré by sa dali napraviť, zaviedli sa dodatočné míľniky a ciele, aby sa zabezpečilo, že nedostatky budú odstránené ešte pred prvým riadnym vyplatením prostriedkov.

Počas vykonávania mechanizmu Komisia po predložení žiadostí členských štátov o platby posudzuje, či sa uspokojivo dosiahli míľniky a ciele, ako aj to, či sú splnené všetky ostatné podmienky na vyplatenie. Konkrétne musia členské štáty každú žiadosť o platbu podložiť:

- vyhlásením riadiaceho subjektu, v ktorom sa potvrdzuje, že finančné prostriedky sa využili na zamýšľaný účel, poskytnuté informácie sú správne a zavedené systémy kontroly poskytujú potrebné uistenie, že finančné prostriedky sa využívali v súlade s platnými pravidlami, ako aj
- súhrnom vykonaných auditov vrátane všetkých zistených nedostatkov a prijatých nápravných opatrení.

Komisia môže požiadať o doplňujúce informácie a môže sa rozhodnúť vykonať ďalšie kontroly s cieľom získať pred uskutočnením platby potrebné doplňujúce uistenie týkajúce sa dosiahnutia míľnikov a cieľov. Ak jeden alebo viaceré míľniky a ciele nie sú uspokojivo splnené, platby sa môžu príslušne pozastaviť a nakoniec znížiť.

Komisia bude vykonávať aj systémové audity spoľahlivosti zavedených systémov s cieľom zbierať, zhromažďovať a uchovávať spoľahlivé údaje týkajúce sa míľnikov a cieľov. Okrem toho aspoň raz pri každom členskom štáte vykoná systémové audity opatrení vykonaných členskými štátmi na zabezpečenie ochrany finančných záujmov Únie, a to najmä opatrení na predchádzanie prípadom podvodov, korupcie, konfliktov záujmov a dvojitého financovania, na ich odhaľovanie a nápravu, ako aj na predchádzanie vážnym porušeniam dohody o financovaní. Zahŕňa to aj fungovanie systémov na zhromažďovanie a uchovávanie údajov týkajúcich sa článku 22 ods. 2

písm. d) nariadenia o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti, t. j. týkajúcich sa konečných prijímateľov a ich dodávateľov, subdodávateľov a konečných užívateľov výhod.

Po vyplatení platieb členským štátom môže Komisia vykonávať kontroly *ex post* a audits⁽⁷¹⁾ s cieľom preveriť dosiahnutie míľnikov a cieľov. V prípade podozrenia na závažné nezrovnalosti môže Komisia vykonávať aj audits *ad hoc*. V prípade potreby Komisia vymôže príslušné sumy, prípadne požiada o skoré splatenie úverov. V prípade závažných nezrovnalostí bude Komisia vymáhať od členských štátov príslušné sumy, ktoré ešte nevy mohli samotné členské štáty.

Okrem toho sa v operačných dohodách ustanovujú pravidelné výmeny informácií medzi Komisiou a členskými štátmi aspoň so štvrtročnými výmenami s cieľom vyhodnotiť pokrok pri plnení plánov obnovy a odolnosti.

Komisia vykoná kvalitatívne posúdenie výsledkov kontroly a úrovne rizika spojeného s operáciami. Na rozdiel od iných programov EÚ (pozri aj prílohu 5) toto hodnotenie nebude kvantifikované s mierou chybovosti. Miery chybovosti odzrkadľujú kvantitatívne posúdenie, ktoré je vhodné vtedy, keď sa výdavky dajú priamo priradiť ku kvantitatívnemu kritériu⁽⁷²⁾. Platby v súvislosti s mechanizmom sú založené na kvalitatívnom posúdení plnenia míľnikov a cieľov, čo je ťažké preniesť do kvantitatívneho hľadiska. Aj keď míľniky a ciele nie sú uspokojivo splnené a dôjde k zníženiu, toto zníženie nemôže zodpovedať výške neoprávnených výdavkov. Okrem toho investície a reformy zahrnuté v plánoch obnovy a odolnosti sú veľmi rôznorodé v rámci členského štátu, ako aj medzi členskými štátmi, čo bráni akejkoľvek štatistickej extrapolácii. V tejto súvislosti nie je možné určiť zmysluplnú mieru chybovosti.

Kvalitatívne posúdenie Komisie bude založené na kombinácii výsledkov z 1. auditov členských štátov uvedených v súhrne auditov, ktorý musí byť priložený ku každej žiadosti o platbu; 2. auditov Komisie; 3. posudzovania žiadostí o platbu a 4. ďalších kontrol vykonávaných Komisiou na úrovni členského štátu v kontexte iných programov financovania, ako sú fondy politiky súdržnosti.

Povoľujúci úradník vymenovaný delegovaním pre mechanizmus potvrdil, že má primerané uistenie

V prípade tohto mechanizmu bol za povoľujúceho úradníka vymenovaného delegovaním určený generálny riaditeľ pre hospodárske a finančné záležitosti. V januári 2021 vytvoril novú jednotku kontroly a hodnotenia na podporu celkového uistenia. Stratégia auditu bola schválená v decembri 2021. Cieľom je posúdiť, či vnútroštátne orgány zriadili požadované systémy riadenia a kontroly na realizáciu svojich plánov obnovy a odolnosti tak, aby zabezpečili zákonnosť a správnosť žiadostí o platby predložených Komisii, aby sa všetky zistené prípady podvodu, korupcie, konfliktu záujmov a dvojitého financovania primerane napravili a aby sa v prípade potreby prijali nápravné opatrenia na riešenie závažných porušení dohody o financovaní.

⁽⁷¹⁾ V súlade s dohodou o financovaní sa audits *ex post* môžu vykonávať najviac päť rokov od dátumu vyplatenia poslednej platby.

⁽⁷²⁾ T. j. v prípade náhrady skutočne vynaložených nákladov alebo výdavkov založených na oprávnenosti, ak je v právnom základe pre dané množstvo stanovená presná suma: daná suma v eurách na hektár, na ktorý možno poskytnúť podporu v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky, daná suma rodinných prídavkov v eurách na dieťa na administratívne výdavky alebo akákoľvek iná paušálna alebo štandardná suma, alebo jednotkové náklady, ktoré priamo súvisia s daným množstvom.

V roku 2021 sa väčšina času venovala prípravným prácam na predloženie plánov členskými štátmi a posudzovaniu plánov Komisiou. Hoci väčšinu platieb za rok 2021 tvorilo predbežné financovanie, Španielsku sa vyplatila jednorazová platba vo výške 10 miliárd EUR. Táto platba sa týkala splnenia 52 míľnikov súvisiacich najmä s reformami, ktoré sa už uskutočnili v druhom štvrtroku 2021. Na základe kladného posúdenia dôkazov o splnení míľnikov v žiadosti o platbu mal povolujúci úradník vymenovaný delegovaním primerané uistenie o zákonnosti a správnosti platby uskutočnenej v roku 2021 v rámci mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

Getting in touch with the EU

In person

All over the European Union there are hundreds of Europe Direct centres. You can find the address of the centre nearest you online (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_en).

On the phone or in writing

Europe Direct is a service that answers your questions about the European Union. You can contact this service:

- by freephone: 00 800 6 7 8 9 10 11 (certain operators may charge for these calls),
- at the following standard number: +32 22999696,
- via the following form: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_en.

Finding information about the EU

Online

Information about the European Union in all the official languages of the EU is available on the Europa website (european-union.europa.eu).

EU publications

You can view or order EU publications at op.europa.eu/en/publications. Multiple copies of free publications can be obtained by contacting Europe Direct or your local documentation centre (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_en).

EU law and related documents

For access to legal information from the EU, including all EU law since 1951 in all the official language versions, go to EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

EU open data

The portal data.europa.eu provides access to open datasets from the EU institutions, bodies and agencies. These can be downloaded and reused for free, for both commercial and non-commercial purposes. The portal also provides access to a wealth of datasets from European countries.

